

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ



ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ»

Διπλωματική Εργασία

Τίτλος εργασίας: *Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα κι οι αντίστοιχες Ευρωπαϊκές Κοινωνικές Πολιτικές σε επίπεδο κρατών-μελών. Η έναρξη κι η εφαρμογή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Ελλάδα.*

Φοιτήτρια:

Όνοματεπώνυμο: Δασκαλοπούλου Αγγελική –Παναγιώτα

ΑΜ: 3032202104003

Επιβλέπων καθηγητή: κ. Πετρόπουλος Χρήστος

Μέλη Συμβουλευτικής Επιτροπής: κ. Σπυριδάκης Μ.
κ. Καρακιουλάφη Χ.

Ιανουάριος 2023

Περιεχόμενα

	Σελ.
Περίληψη	4
Abstract	5
Εισαγωγή	7
Κεφάλαιο 1^ο: Κοινωνική Πολιτική και Κρατική Ευημερία	9
1.1 Τα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής πολιτικής.....	10
Κεφάλαιο 2^ο: Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός	11
2.1. Η φτώχεια.....	11
2.1.1. Ο ορισμός κι η μέτρηση της φτώχειας.....	11
2.2. Αίτια της φτώχειας.....	13
2.2.3. Συνέπειες της φτώχειας.....	14
2.3 Κοινωνικός Αποκλεισμός.....	15
2.4 Αντιμετώπιση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού.....	16
2.4.1. Οι πολιτικές εφαρμογές για την καταπολέμηση της φτώχειας.....	17
Κεφάλαιο 3^ο :Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισοδήματος	21
3.1 Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισοδήματος.....	21
3.2 Η διαμόρφωση των νέων ευρωπαϊκών τάσεων.....	24
3.3 Η κοινωνική προστασία κι η διαμόρφωση της σε ευρωπαϊκό κι ελληνικό επίπεδο.....	26
Κεφάλαιο 4^ο: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα στην Ελλάδα	29
4.1. Η ιστορική αναδρομή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Ελλάδα.....	29
4.2 Πιλοτική Εφαρμογή.....	31
4.4 Η πρώτη φάση των 30 Δήμων της χώρας.....	36
4.5 Αξιολόγηση της πρώτης φάσης.....	39
Κεφάλαιο 5^ο: Το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης	39
5.1 Όροι και Προϋποθέσεις.....	40
5.2 Αξιολόγηση της πλήρους εφαρμογής του προγράμματος.....	49
Ερευνητικό Μέρος	55
Κεφάλαιο 6^ο: Έρευνα με την χρήση ερωτηματολογίου	55
6.1 Μεθοδολογία.....	55

6.2 Έρευνα.....	56
6.3 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων.....	57
6.4 Συμπεράσματα Έρευνας.....	130
Συμπεράσματα- Προτάσεις.....	132
Βιβλιογραφία.....	135
Παράρτημα.....	140

Περίληψη

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εξετάσει την κοινωνική πολιτική των ευρωπαϊκών κρατών μελών και πιο συγκεκριμένα τις πολιτικές για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Τέτοιου είδους προγράμματα εισοδηματικής ενίσχυσης διαθέτουν όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα συγκεκριμένα προγράμματα έχουν ενσωματωθεί εντός των πλαισίων των εθνικών συστημάτων πρόνοιας και εφαρμόζονται ως ένα μέτρο λύσης εσχάτων περιπτώσεων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στην Ελλάδα, το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα εφαρμόστηκε και θεσμοθετήθηκε πολύ πρόσφατα.

Σε πρώτη φάση πραγματοποιείται η ανάλυση της εννοιολογικής προσέγγισης και του τρόπου που εφαρμόζονται οι συγκεκριμένες ευρωπαϊκές πολιτικές σε επίπεδο κρατών μελών. Στην συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση της περίπτωσης της Ελλάδας, με συγκεκριμένες αναφορές στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της χώρας όπως και στις ελλείψεις και τις αδυναμίες που παρατηρούνται σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης. Γίνεται μια εκτενής αναφορά στους λόγους που το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα θεωρείται μια ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη και αναβάθμιση στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και παρουσιάζονται οι παράγοντες που λειτουργούν αποτελεσματικά σε ότι αφορά την εφαρμογή του. Έπειτα ακολουθεί η περιγραφή από το ιστορικό που σχετίζεται με την εισαγωγή του, παράλληλα με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων από την παρακολούθηση της διαδικασίας υλοποίησης του.

Σε δεύτερη φάση ακολουθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, μέσω της χρήσης ερωτηματολογίου ώστε να εξεταστούν οι στάσεις και οι απόψεις των ερωτώμενων γύρω από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Με σκοπό να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση της επίδοσης του προγράμματος απέναντι στους βασικούς τομείς που ασκούν αποτελεσματική επίδραση.

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων θα δώσουν την δυνατότητα να αποτιμηθούν τα αποτελέσματα προκειμένου να γίνει εντοπισμός των αδυναμιών αλλά και των προβλημάτων που προκύπτουν κατά την διάρκεια εφαρμογής της ασφάλειας της εισοδηματικής ενίσχυσης στο Δήμο Δομοκού. Η συζήτηση των αποτελεσμάτων της έρευνας θα πραγματοποιηθεί αφενός στα πλαίσια εφαρμογής του σε πανελλαδικό

επίπεδο κι αφετέρου σε ότι αφορά τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά προγράμματα σε επίπεδο κρατών μελών.

Λέξεις κλειδιά: φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός, ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα, ευρωπαϊκές πολιτικές, εισοδηματική ενίσχυση, πρόγραμμα.

Abstract

The aim of this thesis is to examine social policy of the European member states and more specifically regarding the Minimum Guaranteed Income policies. Such programs of income support are available in all the member states of the European Union, the specific programs have been integrated within the frameworks of the national welfare systems and are applied as a last resort measure in order to deal with the phenomenon of poverty and social exclusion. In Greece, the Minimum Guaranteed Income was implemented and institutionalized very recently.

In the first phase, the analysis of the conceptual approach and the way specific European policies are implemented at the level of member states is carried out. Then follows the analysis of the case of Greece, with specific references to the special characteristics of the country as well as to the shortcomings and weaknesses observed at the level of public administration. An extensive reference is made to the reasons why the minimum guaranteed income is considered a particularly important development and upgrade in the field of social protection and the factors that work effectively in terms of its implementation are presented. Then follows the description from the history related to its introduction, alongside the presentation of the results from the monitoring of its implementation process.

In the second phase follows the presentation of the results of the research through the use of a questionnaire in order to examine the attitudes and opinions of the respondents regarding the Minimum Guaranteed Income. In order to carry out the evaluation of the performance of the program against the main sectors that have an effective impact. The answers of the respondents will give the possibility to evaluate the results in order to identify the weaknesses and also the problems that arise during the implementation of the security of the income support in the Municipality of Domokos. The discussion of the results of the research in the context of its

implementation at the national level and on the other hand with regard to the corresponding European programs at the level of member states.

Key words: poverty, social exclusion, minimum guaranteed income, European policies, income support, program.

Εισαγωγή

Ιστορικά σε όλες τις περιόδους η κοινωνία έχει χρέος να υποστηρίζει όλα της τα μέλη και να φροντίζει για την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Για τον λόγο αυτόν προκύπτει η ανάγκη να δημιουργηθούν διαχρονικά δομές και θεσμοί κοινωνικής αλληλεγγύης και προστασίας. Επομένως απαιτείται η διαρκής παρέμβαση του σύγχρονου κράτους πρόνοιας ώστε να καταπολεμηθεί η φτώχεια κι ο κοινωνικός αποκλεισμός (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρούνται συνεχώς ποικίλες διαφορές σε ότι αφορά την οικονομική ανάπτυξη και τις παραδόσεις σε κοινωνικό επίπεδο. Αυτού του είδους η πρόκληση σχετίζεται με τον τρόπο προσαρμογής των κοινωνικών μοντέλων στους παρόντες αλλά και στους μελλοντικούς κινδύνους, καθώς και στην εξέλιξη του κοινωνικού πνεύματος. Για να αντιμετωπιστούν αυτού του είδους οι νέοι κοινωνικοί προβληματισμοί, χρειάζεται η αποτελεσματική εφαρμογή ενός προγράμματος εισοδηματικής ασφάλειας, καθώς η συγκεκριμένη πολιτική επιλογή αποτελεί προϊόν σημαντικής συνεισφοράς για όλα τα ευρωπαϊκά κράτη μέλη. Από την περίοδο που θεσπίστηκε δοκιμαστικά στην Φιλανδία μέχρι που εισήχθη στην Ελλάδα, επικράτησε σε έντονο βαθμό η τάση της δοκιμής νέων μοντέλων προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες της πραγματικότητας. Ωστόσο παρά την άποψη που επικρατεί πως για λόγους αξιοπρέπειας κάθε κοινωνία οφείλει να έχει διαθέσιμο και να εφαρμόζει κάποιο σύστημα εγγυημένου εισοδήματος, στον αντίποδα αυτού κυριαρχεί η άποψη πως σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρειάζεται να εμπεριέχονται δράσεις με αξιόπιστο χαρακτήρα κοινωνικών διαστάσεων. Επομένως, η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από τον ρόλο που χρειάζεται να διαδραματίζουν τόσο οι υπερεθνικοί θεσμοί όσο και οι τοπικές αρχές. Ο τρόπος, λοιπόν, σχεδιασμού του ρόλου που καλείται να διαδραματίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, για τα εν λόγω θέματα περικλείει και μια ευρεία γκάμα προβλημάτων ιδιαίτερος περίπλοκων και σύνθετων τα οποία χρειάζονται επίλυση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει τις ευρωπαϊκές κοινωνικές πολιτικές για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, όπως αυτές εφαρμόζονται τόσο σε επίπεδο κρατών μελών, όσο και σε πανελλαδικό επίπεδο.

Σε πρώτη φάση απαιτείται αποσαφήνιση της εννοιολογικής προσέγγισης της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί από τις εκάστοτε ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες. Μέσω της ιστορικής ανασκόπησης σχετικά με τον τρόπο που

θεσμοθετήθηκαν οι κανόνες αλλά κι εκδόθηκαν οι συστάσεις, αποδεικνύεται η περιπλοκότητα αλλά κι η ρευστότητα των ζητημάτων της κοινωνικής πολιτικής. Επομένως, σε ότι αφορά τα προγράμματα ασφάλειας εισοδήματος, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρατηρείται πως υπάρχει μια έντονη επιρροή κι εξάρτηση από τις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύσσεται το σύστημα ευρωπαϊκής διακυβέρνησης. Σαφώς, αποδεικνύεται ολοένα επιτακτική κι επείγουσα η ανάγκη σε πολιτικό επίπεδο για μια «Ευρώπη που ενδιαφέρεται» (Marx and Nelson, 2013).

Η προσδοκία των ευρωπαίων είναι η αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που προκύπτουν τόσο από την πλευρά των εθνικών κυβερνήσεων των κρατών μελών, όσο και από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η αποτύπωση των προσδοκιών τους προκύπτει και από την διατύπωση της ανησυχίας τους σχετικά με τις συνθήκες που διαμορφώνονται σε κοινωνικό επίπεδο και τις χαρακτηρίζουν ως ιδιαίτερα σημαντικές (Marx and Nelson, 2013).

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι η κοινή συνισταμένη των δυο σημαντικότερων διδαγμάτων που προέκυψαν τα τελευταία δυο χρόνια και αφορούν τον τρόπο που θα αναπροσανατολιστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής προστασίας (European Commission, 1999):

- Περισσότερο και καλύτερα στοχευμένες πολιτικές προστασίας του εισοδήματος, ώστε να καταπολεμηθεί η φτώχεια πιο αποτελεσματικά.
- Ο συνδυασμός μεταξύ οικονομικής ενίσχυσης και ενεργητικών μέτρων που θα στοχεύουν στην επανένταξη των δικαιούχων σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο (European Commission, 1999).

Ένας από τους τέσσερις στόχους που αφορούν την χάραξη μια στρατηγικής συντονισμένου χαρακτήρα από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προκειμένου να εκσυγχρονίσει την κοινωνική προστασία, είναι ο τρόπος που προάγεται η κοινωνική συνοχή μέσω της «εξασφάλισης αποτελεσματικών δικτύων ασφαλείας τα οποία συγκροτούνται σε παροχές ελάχιστου εισοδήματος και συνοδευτικά μέτρα» (European Commission, 1999).

Τέλος, σε επίπεδο ευρωπαϊκών θεσμών παρατηρείται πως μέσω των δράσεων προωθείται και συντονίζεται με ορισμένες μορφές ήπιου χαρακτήρα η θέσπιση συστάσεων μη δεσμευτικού χαρακτήρα, οι οποίες, παρά τις σημαντικές διαφορές που συνεχίζουν να υφίστανται, έχουν βελτιώσει τις συνθήκες σε σημαντικό βαθμό (Directorate-General for internal policies, Policy Department A, 2017).

Κεφάλαιο 1^ο: Κοινωνική Πολιτική και Κρατική Ευημερία

Στην σημερινή εποχή η βασική επιδίωξη όλων είναι να αντιμετωπιστεί η δύσκολη κρίση και να επανέλθει η οικονομική ευημερία κι ανάπτυξη. Επιδίωξη των οικονομικά ευκατάστατων είναι να γίνουν ακόμη ισχυρότεροι ενώ των ασθενέστερων οικονομικά είναι να καταφέρουν να εξασφαλίσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και οικονομικής βελτίωσης. Οι υπέρμαχοι της Συναίνεσης της Ουάσινγκτον υποστηρίζουν πως η οικονομική ευημερία θα οδηγήσει σε καλύτερες συνθήκες υγείας, εκπαίδευσης, σίτισης, στέγασης, εξαλείφοντας με αυτόν τον τρόπο την φτώχεια (Παπαθεοδώρου, Πετμεζίδου,2004). Ωστόσο τα αποτελέσματα από την εφαρμογή των πολιτικών που βασίζονταν στην Συναίνεση της Ουάσινγκτον, απέδειξαν πως υπήρξε οικονομική άνοδος, αλλά χωρίς να παρατηρείται αξιοσημείωτη μείωση της φτώχειας. Επίσης από την άλλη πλευρά προέκυψε σημαντική βελτίωση των οικονομικά ευκατάστατων, με δυσανάλογο τρόπο (Serra,Stiglitz,2008). Σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Piketty, εφόσον δεν υπάρχει ισχυρή αναδιανεμητική πολιτική, η ανάπτυξη αμβλύνει τις ανισότητες και μειώνει τα εισοδήματα, στον απόλυτο βαθμό. Επομένως, η οικονομική ευημερία και ανάπτυξη οδηγεί σε μεγαλύτερη εμβάθυνση του ανισοτικού χάσματος (Κοντιάδης,2017).

Η κοινωνική πολιτική έχει ως βασικό σκοπό της, την αντιμετώπιση κι εξάλειψη των ανισοτήτων μέσω της κοινωνικής δικαιοσύνης και των όρων που την διέπουν, ώστε να διασφαλιστεί η ευημερία των ανθρώπων. Όπως υποστήριζε κι ο Αριστοτέλης, ο βασικός στόχος των ανθρώπων τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο είναι η εξασφάλιση της ευημερίας τους (Αριστοτέλης 1360 b4). Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται κι ο Bryson, ο οποίος υποστηρίζει πως η κρατική ευημερία οφείλει να εξασφαλίζει και να εγγυάται ένα ελάχιστο δίκτυ ασφαλείας το οποίο θα συμβάλλει στην παροχή και κάλυψη των βασικών βιοποριστικών αναγκών των πολιτών (Βενιέρης, 2015). Ορισμένες από τις βασικές και σημαντικές αξίες της κοινωνικής πολιτικής είναι η ισότητα κι η ελευθερία, οι οποίες βασίζονται στις αρχές της αναδιανομής, της επιλεκτικότητας και της καθολικότητας. Η χρήση των συγκεκριμένων αρχών όπως κι η εξασφάλιση της ευημερίας τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο επηρεάζονται από διάφορους παράγοντες, μέσω των οποίων προκύπτει κι εφαρμόζεται διαφορετική μορφή κοινωνικής πολιτικής, στην εκάστοτε κοινωνία. Οι προαναφερθέντες αυτοί παράγοντες σχετίζονται με τα κοινωνικά

δικαιώματα κι έχουν κοινωνικά, πολιτικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά (Βενιέρης, 2015).

1.1 Τα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής πολιτικής

Σύμφωνα με τον Esping-Andresen υπάρχει ένας διαχωρισμός τριών τύπων κράτους πρόνοιας, τα οποία διακρίνονται με βάση τρία κριτήρια: α) του βαθμού αποεμπορευματοποίησης, της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και την στόχευση στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα (Σπυριδάκης, 2017). Τα τρία αυτά μοντέλα κράτους πρόνοιας είναι τα εξής (Βενιέρης, 2015):

α) το φιλελεύθερο, το συγκεκριμένο μοντέλο είναι κυρίαρχο στις Η.Π.Α. και την Μ. Βρετανία, εστιάζει στους παράγοντες της αγοράς. Ουσιαστικά οι πολίτες έχουν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν μόνοι τους την ευημερία τους, ενώ το κράτος προσφέρει παροχές μόνο σε όσους βρίσκονται σε μεγαλύτερη ανάγκη μέσω της αναδιανομής και του ελέγχου των πόρων. Πρόκειται για ένα μοντέλο με υπολειμματική μορφή, καθώς εμπορευματοποιεί τα κοινωνικά δικαιώματα και διατηρεί τις ανισότητες της αγοράς (Βενιέρης, 2015).

β) το συντηρητικό- κορπορατιστικό μοντέλο, το οποίο κυριαρχεί στις ηπειρωτικές ευρωπαϊκές χώρες και τα κοινωνικά δικαιώματα είναι συνυφασμένα με την εργασιακή αλλά και κοινωνική θέση. Στο συγκεκριμένο μοντέλο υπάρχει ένας σχετικά ικανοποιητικός βαθμός αποεμπορευματοποίησης, ωστόσο κυριαρχούν η κοινωνική διαστρωμάτωση κι η ανισότητα (Παπαθεοδώρου, Πετμεζίδου, 2004 και Βενιέρης, 2015).

γ) το σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο είναι κυρίαρχο στις Σκανδιναβικές χώρες, έχει ως χαρακτηριστικά του τα στοιχεία της αποεμπορευματοποίησης και των κοινωνικών δικαιωμάτων, τα οποία έχουν καθολική αποδοχή και το κράτος φέρει ευθύνη για την προάσπιση τους. Βασίζεται στην αρχή της αναδιανομής και της ανταποδοτικότητας, τάσσεται υπέρ της ισότητας των ευκαιριών, στοχεύοντας στην μείωση της ανισότητας και την ενεργοποίηση της κινητικότητας της κοινωνίας (Βενιέρης, 2015 και Κοντιάδης, 2017).

Στον διαχωρισμό του Esping-Andersen, ο Ferrera, αναφέρεται στην προσθήκη ενός ακόμη μοντέλου κοινωνικού κράτους, του νοτιοευρωπαϊκού, το οποίο κυριαρχεί στις νοτιοευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Πορτογαλία, Ελλάδα, Ισπανία). Πρόκειται για

ένα υποτυπώδες μοντέλο συγκριτικά με τα υπόλοιπα, βασίζεται στον αγροτικό τομέα, ενώ υπάρχει έντονη ανάπτυξη της παραοικονομίας. Επίσης, όσον αφορά την κοινωνική προστασία, υπάρχουν μεγάλες ελλείψεις, οι οποίες προσπαθούν να καλυφθούν μέσω του θεσμού της οικογένειας, της εκκλησίας και της μη οργανωμένης κρατικής παρέμβασης. Τέλος, κυριαρχούν οι πελατειακές πολιτικές σχέσεις κι η διαφθορά στην κρατική μηχανή (Ferrera,1999).

Κεφάλαιο 2^ο: Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός

2.1. Η φτώχεια

Η κοινή αντίληψη για την φτώχεια επικεντρώνεται σε εκείνον που δεν έχει χρήματα, ώστε να καλύψει τις ανάγκες του. Ωστόσο, η έννοια αυτή μπορεί να διαφοροποιηθεί με βάση το κοινωνικό περιβάλλον και τις εκάστοτε συνθήκες, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα. Παρόλο αυτά, η επιστημονική προσέγγιση του ορισμού της φτώχειας δημιουργεί ορισμένες δυσκολίες (Κατσίκας κ.α., 2014).

2.1.1. Ο ορισμός κι η μέτρηση της φτώχειας

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ (Διάσκεψη Κορυφής Κοπεγχάγης 1995) η φτώχεια σχετίζεται με την κάλυψη των βασικών βιοποριστικών αναγκών, όπως είναι η σίτιση, η στέγαση, η υγεία, η εκπαίδευση αλλά κι η δυνατότητα ενημέρωσης και πληροφόρησης. Επίσης, σχετίζεται τόσο με την εισοδηματική κατάσταση όσο και με την προσβασιμότητα σε υπηρεσίες, ενώ παράλληλα αποτελεί ένα όριο επιβίωσης, ανεξάρτητα από την ευρύτερη εικόνα που παρουσιάζει η κοινωνία (Κατσίκας κ.α., 2014).

Όπως υποστηρίζει η Παγκόσμια Τράπεζα το κατώφλι της απόλυτης φτώχειας ορίζεται στα 1,90 δολάρια ημερησίως (World Bank,2017). Όσον αφορά τις αναπτυγμένες χώρες, όπου δεν τίθεται θέμα επιβίωσης, δεν γίνεται χρήση του προαναφερόμενου ορισμού, καθώς η έννοια της φτώχειας επικεντρώνεται κυρίως στις ανισότητες και εξετάζεται κυρίως συγκριτικά με τον μέσο όρο της κοινωνικής ευημερίας (Κατσίκας κ.α., 2014). Με βάση τα ευρωπαϊκά δεδομένα ένα άτομο βρίσκεται στα όρια της φτώχειας, όταν το εισόδημά του είναι κάτω από το 60% του μέσου όρου της εισοδηματικής κατανομής εντός του κοινωνικού πλαισίου στο οποίο διαβίει (Eurostat,1). Επομένως, η φτώχεια θεωρείται κοινωνικό μειονέκτημα, καθώς το άτομο που ζει στα όρια της φτώχειας, αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες του ώστε

να καταφέρει να διαβιεί όπως η μέση οικογένεια (Ματσαγγάνης κ.α., 2017). Το άτομο που ζει στα όρια της φτώχειας αδυνατεί να έχει πρόσβαση σε αγαθά κι υπηρεσίες που ο μέσος άνθρωπος μπορεί να απολαύσει (Κατσίκας κ.α., 2014). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η φτώχεια να αποκτά πολυεπίπεδες διαστάσεις ως κοινωνικό φαινόμενο, ενώ παράλληλα οδηγεί το άτομο σε μια συνθήκη περιθωριοποίησης κι αποκλεισμού από την οποία αδυνατεί να ξεφύγει (Κατσίκας κ.α., 2014).

Από το 2003 στην Ευρώπη διεξάγονται έρευνες για την μέτρηση της φτώχειας, οι συγκεκριμένες έρευνες πραγματοποιούνται από τις Έρευνες Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) οι οποίες πραγματοποιούνται από τα κράτη μέλη σε συνεργασία με την Eurostat. Οι βασικότεροι δείκτες που χρησιμοποιούνται είναι οι ακόλουθοι: κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις: Σχετίζεται με τα ποσοστά εκείνων που διαβιούν σε νοικοκυριά, όπου το εισόδημά τους είναι χαμηλότερο από το κατώτερο επίπεδο της φτώχειας. Στην Ελλάδα το συγκεκριμένο όριο, είναι το 60% του μέσου Εθνικού εισοδήματος (N.3631/2008 Άρθρο 1, §3).

Χάσμα φτώχειας: Παρουσιάζει την απόσταση μεταξύ εισοδήματος των φτωχών από το όριο της φτώχειας. Με άλλα λόγια αποδεικνύει το βάθος της φτώχειας (Ματσαγγάνης κ.α., 2017).

Συντελεστής Gini: Ο συγκεκριμένος συντελεστής σχετίζεται με την μέτρηση του βαθμού ανισοκατανομής του εισοδήματος κι οι τιμές τους είναι από 0% σε ότι αφορά την πλήρη ισοκατανομή και ως 100% σε ότι αφορά την συγκέντρωση σε ένα άτομο του Εθνικού Εισοδήματος (Ο.Κ.Ε. 2009).

Παρόλο αυτά είναι σημαντικό να τονιστεί πως το φαινόμενο της φτώχειας μετράται μονοδιάστατα, παρά τον πολυεπίπεδο χαρακτήρα της. Οι συγκεκριμένοι δείκτες μέτρησης επικεντρώνονται κατά βάση στο χρηματικό επίπεδο του εισοδήματος. Ωστόσο, όταν δυο άτομα έχουν το ίδιο εισόδημα, όμως το επίπεδο διαβίωσής τους, διαφοροποιείται αισθητά καθώς εξαρτάται από το αν διαθέτουν ιδιόκτητη κατοικία, αν έχουν δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κτλ (Ματσαγγάνης κ.α., 2017)

2.2. Αίτια της φτώχειας

Οι παράγοντες που αλληλεπιδρούν κι επηρεάζουν το μέγεθος της φτώχειας μιας κοινωνίας είναι οι εξής(Eurostat, 2016):

Ανεργία: Το άτομο στερείται την δυνατότητα να αποκτήσει ένα ικανό εισόδημα προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες του, λόγω αδυναμίας εργασίας(Eurostat, 2016).

Η εργασία με χαμηλές απολαβές: Πρόκειται για εργασία μερικής απασχόλησης, η οποία από την μια πλευρά δημιουργεί θέσεις εργασίας, με αποτέλεσμα να μειώνει την ανεργία, αλλά από την άλλη πλευρά δεν εξασφαλίζει επαρκές εισόδημα στους εργαζόμενους ώστε να ζήσουν αξιοπρεπώς(Eurostat, 2016).

Εισοδηματική ανισοκατανομή: ενισχύει την ανισότητα, ενώ παράλληλα καθλώνει τους φτωχούς σε μια συνθήκη περιορισμού. Κάτι που σχετίζεται με την μη αποτελεσματική εφαρμογή της κοινωνική πολιτικής με σκοπό να προχωρήσει σε αναδιανεμητική εισοδηματική πολιτική(Eurostat, 2016).

Το εκπαιδευτικό σύστημα δημιουργεί κι αναπαράγει ανισότητες: Η αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να ανταποκριθεί στον αναδιανεμητικό ρόλο του με σκοπό την προώθηση και προάσπιση ίσων ευκαιριών και βελτίωση των δεξιοτήτων των κοινωνικά αδύναμων, το αποτέλεσμα θα οδηγήσει σε διεύρυνση των ανισοτήτων και περιορισμό δυνατοτήτων κι ευκαιριών των ασθενέστερων τάξεων να ξεφύγουν από το όριο της φτώχειας(Eurostat, 2016).

Ορισμένες ακόμη επιπτώσεις που αφορούν την φτώχεια σχετίζονται με την φοροδιαφυγή, την δυσβάσταχτη κι άδικη φορολογία καθώς και τους έμμεσους φόρους(Eurostat, 2016),

Οι επιπτώσεις από τους προαναφερθέντες παράγοντες δεν ασκούν την ίδια επίδραση σε όλους. Εκείνοι οι οποίοι επηρεάζονται και πλήττονται περισσότερο είναι οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, οι πολύτεκνες οικογένειες, οι μονογονεϊκές, αλλά κι οι υπήκοοι ξένων χωρών (Eurostat, 2016).

2.2.3. Συνέπειες της φτώχειας

Τα άτομα που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα επιβίωσης, καθώς στερούνται θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, υπάρχει αδυναμία κάλυψης και εξασφάλισης βασικών ειδών πρώτης ανάγκης, όπως τροφή, στέγη, ενδυμασία, νερό και υγειονομική κάλυψη, εκπαίδευση, ανεργία. Αυτή η αδυναμία κάλυψης των βασικών τους αναγκών έχει ως αποτέλεσμα την στέρηση της ελευθερίας αλλά και την αποδυνάμωση της ιδιότητας του πολίτη (Βενιέρης, 2015).

Σε ότι αφορά τις συνθήκες της σχετικής φτώχειας, τα άτομα αντιμετωπίζουν προβλήματα που αφορούν τα κοινωνικά τους δικαιώματα. Υπάρχει περιορισμός στην πρόσβαση σε αγαθά διατροφής, καθώς εξαιτίας των χαμηλών εισοδημάτων, τα άτομα επιλέγουν να αγοράζουν μικρές ποσότητες αγαθών. Επιπλέον, η φορολογία είτε έμμεση είτε άμεση επιβαρύνει σε μεγάλο βαθμό τους οικονομικά και κοινωνικά αδύναμους ανθρώπους. Αναγκάζονται να μένουν σε φτωχικές γειτονιές με πενιχρές υπηρεσίες σε υγεία κι εκπαίδευση (Βενιέρης, 2015). Επιπλέον με αυτόν τον τρόπο, δεν έχουν πρόσβαση στην δημόσια ζωή, αδυνατούν να ασκήσουν επιρροή απέναντι σε άδικες πολιτικές για τους ίδιους και τις οικογένειες τους. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος και μια αέναη πραγματικότητα η οποία αναπαράγει την φτώχεια, όπου ουσιαστικά πρόκειται, για μια υποκουλτούρα των Δυτικών Κοινωνιών και του πολιτισμού, η οποία λαμβάνει αποδοχή από τα φτωχά και περιθωριοποιημένα άτομα (Βενιέρης, 2015).

2.3 Κοινωνικός Αποκλεισμός

Ο συγκεκριμένος όρος έχει μια άμεση σχέση με την φτώχεια, ωστόσο δεν αναφέρεται μονό σε οικονομικά κριτήρια, αλλά περιλαμβάνει διάφορα άλλα κοινωνικά προβλήματα ένα εκ των οποίων είναι κι η φτώχεια. Ένας άνθρωπος ενδεχομένως είναι κοινωνικά αποκλεισμένος λόγω φτώχειας, αναπηρίας, ή ασθένειας, όπως, επίσης και λόγω εξάρτησης από ουσίες, συγκρούσεις στις διαπροσωπικές του σχέσεις. Τα κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα βιώνουν έντονα την αποστέρηση των κοινωνικών τους δικαιωμάτων (Παπαδοπούλου,2004). Οι συγκεκριμένες ομάδες ατόμων βρίσκονται έξω από τα όρια του βασικού κοινωνικού κορμού (Levitas, 2004).

Ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού είναι τα εξής;

- Ο περιορισμός κι οι δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας αλλά και σε βασικά αγαθά πρώτης ανάγκης, ατομικά και κοινωνικά.
- Έλλειψη διαφυγής μελλοντικά από τις συνθήκες της περιθωριοποίησης
- Ο κοινωνικός αποκλεισμός σχετίζεται άμεσα με την εκάστοτε κοινωνία αλλά και την χρονική περίοδο.
- Η σύγκρουση του ατόμου με το κοινωνικό του περιβάλλον οδηγεί σε αδυναμία πρόσβασης στα κοινά (Παπαδοπούλου, 2004).

Το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού έχει πολλές προεκτάσεις ωστόσο υπάρχουν ορισμένες σημαντικές δυσκολίες όσον αφορά την μέτρηση αλλά και την ποσοτικοποίηση του. Οι μετρήσεις που διεξάγονται ανά διαστήματα από διάφορους ερευνητές εστιάζουν σε διαφορετικά επίπεδα του φαινομένου με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η σύγκριση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τις έρευνες, Άλλη μια σημαντική δυσκολία που προκύπτει είναι το γεγονός πως το κάθε άτομο συγκρίνει την κατάσταση του με μια διαφορετική ομάδα. Για παράδειγμα μπορεί να συγκρίνεται με φίλους, συγγενικά πρόσωπα, γείτονες, συναδέλφους κ.α. Ωστόσο η ομάδα αναφοράς καθορίζει ουσιαστικά αν κάποιος βρίσκεται σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού. Όμως στις αναλύσεις των ερευνών δεν είναι εφικτό να γίνει ένας σαφής προσδιορισμός αυτών των ομάδων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εστιάζει ιδιαίτερα στο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού, διότι υπάρχει η πεποίθηση πως το φαινόμενο αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε σύγκρουση και διάσπαση των κοινωνικών σχέσεων και της

κοινωνικής συνοχής. Η Eurostat διεξάγει έρευνες μέτρησης του κοινωνικού αποκλεισμού αλλά κυρίως σε σύγκριση με την φτώχεια κι εστιάζει κατά βάση σε μετρήσεις που αφορούν τον περιορισμό της πρόσβασης σε αγαθά, υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας (Παπαδοπούλου, 2004).

2.4 Αντιμετώπιση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού

Προκειμένου να καταπολεμηθεί και να αντιμετωπιστεί η φτώχεια χρειάζεται να γίνει αποδεκτό από όλους. Ειδικά σε ότι αφορά τους ανθρωπιστικούς παράγοντες που για την πλειοψηφία των πολιτών είναι αρκετή η συγκεκριμένη αιτιολόγηση (Βενιέρης, 2015).

Σε ότι αφορά το ευρωπαϊκό επίπεδο, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» στόχευε στο να μειώσει την φτώχεια αλλά και τον κοινωνικό αποκλεισμό στα κράτη μέλη της και πιο συγκεκριμένα περίπου κατά 20 εκατομμύρια ανθρώπους ως το 2020. Η συγκεκριμένη στόχευση αφορούσε τον εξής λόγο, διότι όπως επισημαίνεται και στην σελίδα 138 στο κείμενο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής του 2020, τόσο η φτώχεια, όσο κι ο κοινωνικός αποκλεισμός έχουν σοβαρές επιπτώσεις διότι οδηγούν σε περιθωριοποίηση και στέρηση των ευκαιριών σε ατομικό επίπεδο, αλλά παράλληλα δημιουργούν συνθήκες στέρησης και περιορισμού στην παραγωγική δυναμική των μεγάλων ομάδων του πληθυσμού, με αποτέλεσμα να προκαλούνται εμπόδια, τα οποία σχετίζονται με την βιωσιμότητα αλλά και την οικονομική ανάπτυξη (Eurostat, 2016).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως οι μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κ.α., όπου γενικότερα δεν παρουσιάζουν ανθρωπιστικό χαρακτήρα, παρόλα αυτά έχουν προβεί σε προτάσεις που αφορούν την καταπολέμηση της φτώχειας. Σύμφωνα με τον Lewis (1996) τα άτομα εκείνα τα οποία υιοθετούν την κουλτούρα της φτώχειας τείνουν να καλλιεργούν αρνητική κι εχθρική στάση και συμπεριφορά απέναντι στους κοινωνικούς θεσμούς και συχνά προκαλούν ανησυχία διότι δημιουργούν αναταραχές, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν την κοινωνική συνοχή και την ειρήνη (Βενιέρης, 2015).

Σύμφωνα με την Pavlina Tcherneva (2003), η μείωση της φτώχειας οδηγεί στην καλύτερη κι αποτελεσματικότερη διαχείριση κι αντιμετώπιση διάφορων

άλλων κοινωνικών προβλημάτων, όπως η εγκληματικότητα, η σχολική διαρροή, η ανεργία, ο ρατσισμός, η αστεγία κ.α. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζουν συνθήκες κοινωνικής ειρήνης κι οδηγούν σε επενδυτικές προοπτικές (Βενιέρης, 2015).

Αποδεικνύεται με αυτόν τον τρόπο για ποιο λόγο να υπάρχει τόσο έντονη επικέντρωση κι ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση της φτώχειας, όπου με την μείωση της επιτυγχάνεται μια αντίστοιχη βελτίωση στα αρνητικά αισθήματα απέναντι στην κοινωνία. Έτσι, το σύστημα του καπιταλισμού, προκειμένου να επιβιώσει και να εξασφαλίσει την προστασία του, επιλέγει να παρουσιάσει μια πιο ανθρώπινη κι ευαίσθητη πλευρά απέναντι στους κοινωνικά αποκλεισμένους κι ευάλωτους (Βενιέρης, 2015).

2.4.1. Οι πολιτικές εφαρμογές για την καταπολέμηση της φτώχειας

Υπάρχουν τρεις θεσμικοί φορείς, οι οποίοι σχετίζονται με την διαμόρφωση των πολιτικών που αφορούν την φτώχεια, όπως τονίζει ο Peter Townsend (2004). Αυτοί οι θεσμοί είναι οι κυβερνήσεις των πλουσιότερων χωρών, οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες κι οι διεθνείς οργανισμοί. Τα σημεία στα οποία εστιάζουν οι συγκεκριμένες πολιτικές αφορούν πρώτον τις επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο το οποίο επιτυγχάνεται μέσα από την εκπαιδευτική εμπειρία αλλά και την δημιουργία του κοινωνικού δίκτυ ασφαλείας για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Δεύτερον, αφορά την οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο για να επιτευχθεί η οικονομική ανάπτυξη απαιτείται ισχυρή αναδιανεμητική πολιτική για την καταπολέμηση της φτώχειας, προκειμένου να μειωθούν οι ανισότητες. Επομένως, όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, οι προαναφερθείσες πολιτικές επιτείνουν την ήδη δύσκολη κατάσταση και δεν λειτουργούν ως μέτρα πρόληψης κι ανακούφισης των ανθρώπων. Ωστόσο, οι συγκεκριμένες πολιτικές εφαρμόζονται από την πλειοψηφία των κρατών και των οργανισμών, είτε πρόκειται για τις οικονομικά ισχυρές χώρες είτε για τις λιγότερο ισχυρές. Όλες ανεξαρτήτως, οι χώρες θέτουν ως βασικό στόχο να περιορίσουν τις δημόσιες δαπάνες και να στοχοθετήσουν πόρους αλλά και να προσφέρουν παροχές με όρους (Townsend, 2004).

Στην ευρωπαϊκή στρατηγική 2020, η Ευρωπαϊκή Ένωση, επικεντρώνεται σε πολιτικές έξυπνης και βιώσιμης ανάπτυξης, κάμπτοντας τους αποκλεισμούς και δίνοντας έτσι μια ισχυρή απάντηση στα προβλήματα της φτώχειας και του

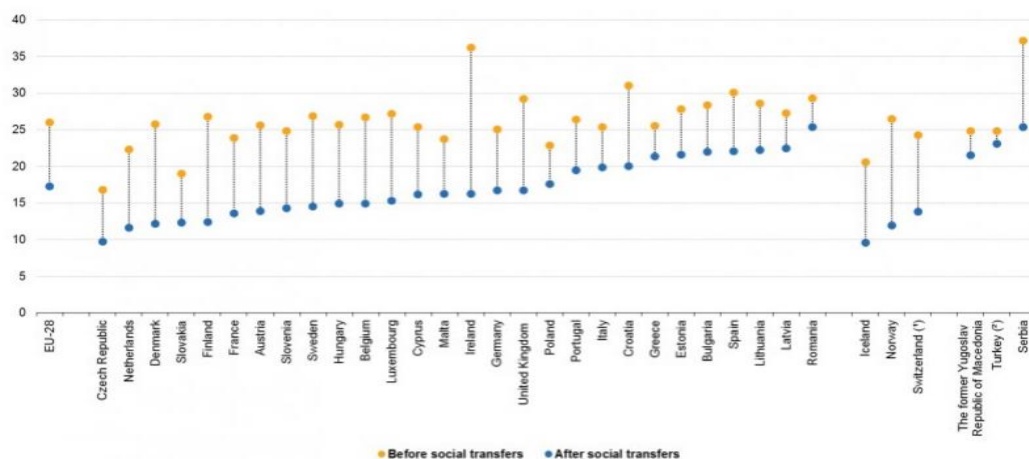
κοινωνικού αποκλεισμού (European commission, 2010). Έχοντας ως στόχο την αύξηση του εργατικού δυναμικού να πλησιάσει το 75% του πληθυσμού στις ηλικίες από 20 έως 64 ετών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που θεωρητικά θα μπορούσε να οδηγήσει στην επίλυση προβλημάτων του κοινωνικού κράτους, όπως είναι η οικονομική κρίση, η δημογραφική γήρανση του πληθυσμού αλλά κι ο ανταγωνισμός μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών (Eurostat, 2016).

Η υιοθέτηση κι εφαρμογή πολιτικών που επικεντρώνονται στο εκπαιδευτικό υπόβαθρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζει μια επικουρική λειτουργία προς τους προαναφερθέντες στόχους, καθώς επικεντρώνεται κυρίως στην παροχή κι απόκτηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων οι οποίες θα αποτελέσουν την βάση για μια πιο εύκολη κι επιτυχημένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας (Eurostat, 2016). Από την άλλη πλευρά, αξίζει να σημειωθεί πως σχεδόν σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει η εφαρμογή διάφορων προγραμμάτων σε κατηγορίες, τα οποία προσφέρουν διαφόρων ειδών παροχές σε ορισμένες ομάδες του πληθυσμού, αλλά παράλληλα υπάρχουν και τα προγράμματα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, τα οποία τυγχάνουν καθολικής εφαρμογής και λειτουργούν ως δίκτυ ασφαλείας για τα κατώτερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα του πληθυσμού (Eurostat, 2016).

Ο τρόπος με τον οποίο επιδρούν αυτά τα προγράμματα σε συνδυασμό και με τις υπόλοιπες κοινωνικές παρεμβάσεις, ως προς το ζήτημα της μείωσης της φτώχειας, στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρουσιάζεται πιο οργανωμένα παρακάτω στο Διάγραμμα 1. Όπως, μπορούμε να παρατηρήσουμε οι πολιτικές επιδράσεις που αφορούν την αντιμετώπιση της φτώχειας, φαίνεται να έχουν μια δυναμική σχετικά με τον βαθμό μείωσης της. Επίσης, αυτό το οποίο παρατηρείται είναι ότι υπάρχουν διψήφια ποσοστά στα άτομα τα οποία εξακολουθούν να βιώνουν συνθήκες φτώχειας ακόμη και μετά τις κοινωνικές παρεμβάσεις, κάτι το οποίο δημιουργεί ένα αμφιλεγόμενο κλίμα σε σχέση με την επιτυχία των πολιτικών καταπολέμησης της φτώχειας (Eurostat, 2016).

Διάγραμμα 1

Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας το 2015 πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις



(*) 2014 data (instead of 2015).

(*) 2013 data (instead of 2015).

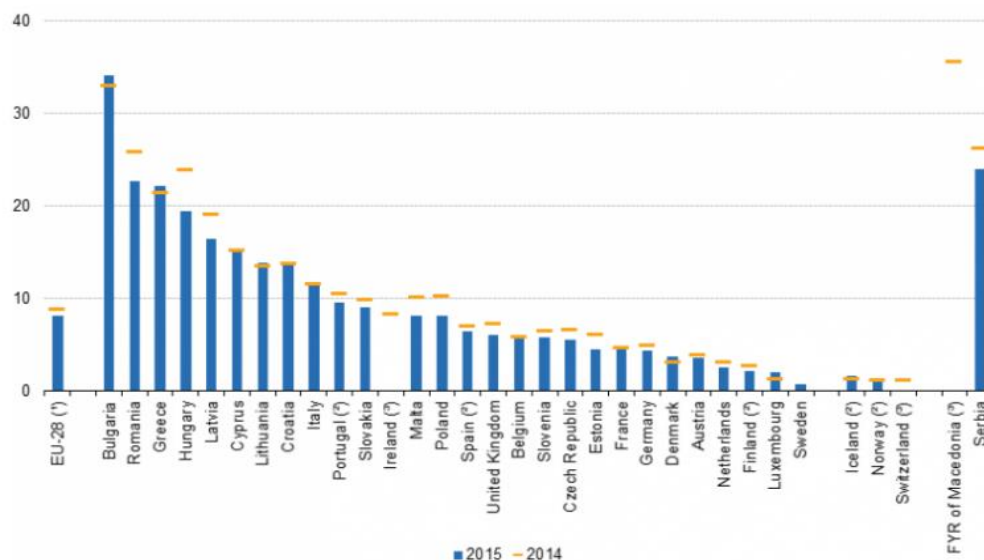
Πηγή: Eurostat (3) statistics explained, Europe 2020 indicators: poverty and social exclusion

Σε ότι αφορά την Ελλάδα, η χώρα μας, στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής εφαρμόζει το νοτιοευρωπαϊκό μοντέλο, όπου παρουσιάζει έναν αποσπασματικό και συνάμα αναποτελεσματικό χαρακτήρα. Το διάστημα πριν την κρίση και παρά τον μεγάλο όγκο των κοινωνικών δαπανών, ο οποίος άγγιζε τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ματσαγγάνης, κ.α. 2004). Αυτό το οποίο μπορούμε να παρατηρήσουμε παραπάνω, στο Διάγραμμα 1, είναι οι επιπτώσεις των κοινωνικών δαπανών σε ότι αφορά την καταπολέμηση αλλά και την μείωση της φτώχειας, όπου είναι ελάχιστες. Οι συντάξεις καταλαμβάνουν το πιο μεγάλο μέρος από το ποσοστό των κοινωνικών δαπανών, ενώ από την άλλη το ποσοστό των δαπανών που στοχεύουν στην καταπολέμηση κι αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, είναι σε χαμηλότερο ποσοστό από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης (Crepaldi et al., 2017). Ένα σύνολο φορέων οι οποίοι, είναι αρμόδιοι για την παροχή επιδομάτων, για τα οποία υπάρχουν διαφορετικές προϋποθέσεις και κριτήρια επιλογής κι ένταξης, συνοδευόμενα από τον όγκο της γραφειοκρατίας και των πελατειακών σχέσεων, όπου προκαλούν ένα αρνητικό κλίμα, δίχως κάποια στόχευση και με μικρές θετικές προοπτικές. Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό της χορήγησης κοινωνικών παροχών, έχουν ανταποδοτικό χαρακτήρα κι έχουν διασύνδεση με την αγορά εργασίας και την κοινωνική

ασφάλιση. Ωστόσο, πολλές κατηγορίες ευπαθών κοινωνικών ομάδων, όπως οι μακροχρόνια άνεργοι, νέοι που αναζητούσαν εργασία, εργαζόμενοι σε καθεστώς επισφάλειας, παράνομοι μετανάστες κ.α., δεν επιδοτούνται, παρόλο που βρισκόταν σε ανάγκη. Το κενό που υπάρχει στο κράτος πρόνοιας, καλύπτεται από την οικογένεια, όπου ως ένα άτυπο δίκτυο κοινωνικής φροντίδας προσφέρει ασφάλεια και φροντίδα στα παιδιά και τους ηλικιωμένους, περιθάλπει αρρώστους, ενισχύει οικονομικά τα άνεργα μέλη της, τους παρέχει στέγαση κ.α. (Ματσαγγάνης, κ.α. 2004).

Επίσης, όπως ήταν αναμενόμενο, η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση, άσκησε έντονη επίδραση και στις δυνάμεις του άτυπου κοινωνικού δικτύου της οικογένειας με αποτέλεσμα να καταστήσει επιτακτική την ανάγκη παρέμβασης του κράτους πρόνοιας. Η Ελλάδα κατέχει στο μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της που ζει στα όρια της ακραίας φτώχειας σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, όπως παρατηρείται και στο Διάγραμμα 2 (Δημουλάς, 2017).

Διάγραμμα 2



(*) 2015: estimate.
 (*) 2015: provisional.
 (*) 2015: not available.

Πηγή: Eurostat (2), Statistics explained, Material deprivation and low work intensity statistics

Επομένως, οι συνεχώς επιτακτικές κι αυξανόμενες κοινωνικές ανάγκες, παράλληλα και με τις μνημονιακές απαιτήσεις κι υποχρεώσεις της χώρας, οδήγησαν στην εφαρμογή κι υιοθέτηση του προγράμματος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, σε πιλοτική μορφή, σε πρώτη φάση το 2016 κι έπειτα σε πανελλαδική κλίμακα τον Φεβρουάριο του 2017 (Δημουλάς, 2017).

Κεφάλαιο 3^ο: Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισοδήματος

3.1 Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισοδήματος

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισοδήματος είναι μια παροχή κοινωνικού χαρακτήρα, που η χορήγησή της πραγματοποιείται ως επίδομα στους πολίτες μιας χώρας. Ο βασικός στόχος του συγκεκριμένο επιδόματος είναι η διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για όλους τους ανθρώπους μιας κοινωνίας, όπου θα καλύπτει τις βασικές βιοποριστικές τους ανάγκες, οι οποίες είναι συνυφασμένες με τις αντίστοιχες κοινωνικές καταβολές (Eurostat, 2017).

Το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με προνοιακά χαρακτηριστικά αλλά κι ως ένα διαφορετικό δίκτυ κοινωνικής ασφάλειας. Οι διαφορές που προκύπτουν στην εφαρμογή του προγράμματος είναι πολλές. Ωστόσο, αυτό το οποίο εξακολουθεί να παραμένει κυρίαρχος στόχος του κράτους πρόνοιας είναι το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος να διασφαλίζει το δίκτυ κοινωνικής ασφάλισης (Eurostat, 2017).

Οι συγκεκριμένες πολιτικές εισοδηματικής ενίσχυσης, δημιουργούν ορισμένα διλήμματα, σχετικά με το ποσό του επιδόματος που ο δικαιούχος λαμβάνει στην περίπτωση που είναι άνεργος αλλά κι ο τρόπος όπως κι ο ρυθμός, μείωσης της επιδοματικής παροχής στην περίπτωση που ο δικαιούχος λαμβάνει χρήματα κι από άλλες πηγές, καθώς επίσης κι ως προς τις προϋποθέσεις αλλά και τους όρους χορήγησης (Eurostat, 2017).

Το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης είναι άρρηκτα συνυφασμένο με τους όρους προσδιορισμού της φτώχειας, όπου σύμφωνα με την Eurostat, το κατώφλι της φτώχειας ορίζεται το 60% του μέσου όρου του εθνικού διαθέσιμου

εισοδήματος, έπειτα από τις κοινωνικές παρεμβάσεις, όπως επίσης και σύμφωνα με τις πολιτικές αποφάσεις κι επιλογές (Eurostat,2017).

Τα δημοσιονομικά δεδομένα κάθε χώρας, όπως και το θεσμικό πλαίσιο της διαρρύθμισης του κάθε κοινωνικού κράτους, το οδηγούν και σε διαφορετικού τύπου επιλογές, με αποτέλεσμα να προκύπτει ένας πλουραλιστικός χαρακτήρας στον ευρωπαϊκό χώρο. Η ανάπτυξη της κοινωνικής προστασίας με τρόπο ανισομερή, δημιουργεί κατακερματισμό στην ιδιότητα του πολίτη. Ο άνισος τρόπος χορήγησης κοινωνικών παροχών από το κράτος πρόνοιας στους πολίτες έχει αντίκτυπο στα κοινωνικά δικαιώματα, η άσκηση των οποίων πραγματοποιείται από την εμπλοκή διάφορων κατηγοριών κι ομάδων στην εκάστοτε χώρα. Ο τρόπος με τον οποίο το εκάστοτε θεσμικό κοινωνικό πλαίσιο του κράτους πρόνοιας κατατάσσει τους απόρους των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, οδηγούν σε αμφισβήτηση των ορισμών της καθολικότητας που ορίζει την έννοια του πολίτη. Η ιδιότητα του πολίτη συνδέεται με την συμμετοχή του στην κοινότητα, όπου όλοι οι πολίτες έχουν δικαιώματα κι υποχρεώσεις και μέσω της θεσμικής επίβλεψης ελέγχεται η εφαρμογή τους. Από την άλλη πλευρά η κοινωνική ιδιότητα του πολίτη σχετίζεται με την ευημερία του, όπου σημαντικό ρόλο σε αυτό διαδραμάτισε κι η διεύρυνση του κράτους πρόνοιας, όπου όμως, στην σημερινή εποχή είναι αντιμέτωπο με το πρόβλημα της φτώχειας και καλείται να ανταποκριθεί στις εκάστοτε προκλήσεις (Ματσαγγάνης, 1999). Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί πως υπάρχει μια ενισχυμένη τάση του κατακερματισμού της κοινωνικής ιδιότητας του πολίτη, η οποία προέρχεται από τον τρόπο διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, καθώς υπάρχει έντονη εξάρτηση πρωτοβουλιών σε τοπική κλίμακα σχετικά με τις κοινωνικές παροχές στους απόρους, οι οποίες προέρχονται από σειρές διαφορετικών πακέτων κοινωνικών δικαιωμάτων (Ματσαγγάνης,1999).

Παρόλο που για μια κοινωνία, η οποία έχει κατορθώσει να επιτύχει μια ικανοποιητικά υψηλή κλίμακα πλούτου, δυσκολεύεται να εγγυηθεί μια ελάχιστη κλίμακα διαβίωσης. Ωστόσο αυτού του είδους η προαναφερόμενη δυσκολία συνεπάγεται κι εμπόδια που αφορούν την ελευθερία σε πιο γενικό επίπεδο. Επίσης, σημαντικά προβλήματα προκύπτουν και στις διεθνείς σχέσεις, καθώς το ζήτημα της υπηκοότητας από μόνο του οδηγεί δικαιωματικά σε ποιοτικότερες και καλύτερες συνθήκες ζωής σε μια χώρα σε σχέση με άλλες (Hayek,2006).

Επομένως, η Ευρωπαϊκή Ένωση, παρά το γεγονός πως θέτει ως στόχο την διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, ωστόσο για να κατορθώσει να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος, καθοριστικό παράγοντα αποτελεί το επίπεδο της οικονομικής ολοκλήρωσης. Ως κεντρική ιδέα θεωρείται πως η οικονομική ολοκλήρωση θα δημιουργήσει ένα κλίμα οικονομικής ευημερίας, το οποίο με την σειρά του θα οδηγήσει στην πρόοδο της κοινωνίας. Ωστόσο, οι επιπτώσεις από την οικονομική κρίση οδήγησαν στο συμπέρασμα πως δεν υπάρχουν πενιχρές κοινωνικές προϋποθέσεις, θεωρείται με αυτόν τον τρόπο επιτακτική η ανάγκη για ένα ενιαίο πλαίσιο Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής (Hayek,2006).

Σε ότι αφορά το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, όλα τα προγράμματα που εφαρμόζονται έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας και στο σύνολό τους αποτελούν μέρος του ευρύτερου δικτύου κοινωνικών παρεμβάσεων που στόχο έχουν την μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας. Υπάρχουν ορισμένα κριτήρια για την χορήγησή του, όσοι καλύπτουν τα συγκεκριμένα κριτήρια λαμβάνουν παροχές σε χρήμα κι είδος. Αποτελεί προνοιακού χαρακτήρα μέτρο, όπου πέρα από την επιδοματικού τύπου οικονομική ενίσχυση που παρέχει, λειτουργεί ως μέτρο προώθησης των ωφελούμενων, καθώς παρέχει την δυνατότητα συμμετοχής με υποχρεωτικό χαρακτήρα σε διάφορα προγράμματα, τα οποία σκοπό έχουν να ενεργοποιήσουν και να επανεντάξουν τα άτομα στην αγορά εργασίας, τα οποία θεωρούνται ικανά να εργαστούν αλλά αντιμετωπίζουν ορισμένες δυσκολίες. Επομένως, εύκολα διαπιστώνεται πως οι σχεδιαστές προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής επικεντρώνονται στην διασφάλιση της επιδοματικής ενίσχυσης χωρίς μείωση στην δυνατότητα εύρεσης εργασίας, αλλά από την άλλη πλευρά, να υπάρχει ένας αποφευκτός χαρακτήρας εξάρτησης των ωφελούμενων από το κοινωνικό κράτος. Τα τελευταία χρόνια είναι ιδιαίτερα έντονη η επικέντρωση σε θεωρίες της κοινωνικής πολιτικής, οι οποίες θέτουν ως βασικό στόχο την επαρκή εισοδηματική ενίσχυση συνδυαστικά με την προωθητική επάρκεια των ωφελούμενων μερών. Οι συγκεκριμένες θεωρίες επικεντρώνονται σε πολιτικές εργασιακής επανένταξης (Marx,2007).

Η καθολικού τύπου εφαρμογή των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, χωρίς αποκλεισμούς, αποτελούν στοιχεία διαφοροποίησης από άλλες χρηματικές παρεμβάσεις του κράτους. Από την άλλη πλευρά, της μικροοικονομίας, δίνεται προτεραιότητα στην προώθηση της

αποτελεσματικότητας των συγκεκριμένων προγραμμάτων σε οικονομικό επίπεδο, καθώς και στην κοινωνική δικαιοσύνη. Όσον αφορά την μικροοικονομία, η ασφάλεια που προσφέρει η εισοδηματική ενίσχυση αποτελεί ένα ευέλικτο μέτρο προώθησης της αγοράς εργασίας. Ωστόσο, υπάρχει κίνδυνος τα προγράμματα αυτά να δημιουργήσουν επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη λόγω των αρνητικών επιδράσεων τους ως προς τα κίνητρα για εργασιακή αναζήτηση. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως η ασφάλεια που προέρχεται μέσω της εισοδηματικής ενίσχυσης αφορά όλους όσους βρίσκονται σε ανάγκη, χωρίς στιγματισμούς και με έμφαση στην αξιοπρέπεια (Mckay,2005).

3.2 Η διαμόρφωση των νέων ευρωπαϊκών τάσεων

Είναι σημαντική η προσπάθεια που γίνεται στην πλειοψηφία των ευρωπαϊκών κρατών ώστε να περιοριστεί η παθητική χορήγηση επιδομάτων από το κράτος πρόνοιας, με σκοπό να σταματήσουν κι οι ίδιοι οι ωφελούμενοι να είναι λήπτες επιδομάτων παθητικού χαρακτήρα, αλλά να ενεργοποιηθούν για εύρεση εργασίας, με την συμμετοχή τους σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης αλλά και με την προσφορά τους σε διάφορες κοινοτικές υπηρεσίες. Ένας από τους βασικότερους παράγοντες ενός συστήματος πρόνοιας είναι τα κίνητρα που δίνονται στους ανθρώπους, καθώς πολλοί από αυτούς θεωρούν πως θα πρέπει να προσφέρεται ειδική αξία στην εργασία μέσω της οποίας βελτιώνεται η αυτοεκτίμησή τους. Ένας σωστός κι ολοκληρωμένος σχεδιασμός προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής είναι οι παράμετροι εκείνοι, οι οποίοι σχετίζονται με τα κίνητρα, αλλά και με την ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη(Rosen & Gayer,2009).

Είναι ξεκάθαρο πως όλοι οι πολίτες έχουν δικαιώματα, ωστόσο είναι σημαντικό να υπάρχει μέριμνα και για το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Το δικαίωμα του να επιλέξει κάποιος να απέχει συνειδητά από την εργασία του, αποτελεί πράξη πραγματικής ελευθερίας, ωστόσο δεν θα πρέπει να λειτουργεί διανεμητικά προς τους άλλους το κόστος της συγκεκριμένης απόφασης. Για ηθικούς λόγους, κυρίως οι κρατικές κυβερνήσεις χρειάζεται να σταματήσουν να λειτουργούν ενθαρρυντικά και υποστηρικτικά απέναντι στους ανθρώπους οι οποίοι εκφράζουν την άρνηση τους αλλά και την απροθυμία τους για εργασία. Αυτού του είδους η απροθυμία, ενδέχεται να αποτελεί ένδειξη των αντιτιθέμενων

παραμέτρων για εργασία, που καταλήγουν σε μια εξαρτητική και μακροχρόνια σχέση (Ringen,2007).

Επίσης, η επίδραση των νέων τεχνολογιών αλλά κι η συμβολή της κοινωνίας των πληροφοριών, η οποία αυξάνεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια διαμορφώνουν μια νέα μορφή αλλά και περιεχόμενο τόσο σε εκπαιδευτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κατάρτισης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται η ανάγκη για συνεχή κατάρτιση, καθώς όπως παρατηρείται οι αρχικές σπουδές για τους νέους δεν είναι αρκετές για να εξασφαλίσουν απασχόληση για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους, λαμβάνοντας υπόψη μας και το ολοένα αυξανόμενο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης (Τσομπανόγλου κ.α. 2005).

Σε επίπεδο κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου εφαρμόζονται τα προγράμματα του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, παρατηρείται ότι τίθενται συνεχώς νέοι όροι, οι οποίοι δρουν συνδυαστικά μεταξύ εισοδηματικής ενίσχυσης και προγραμμάτων κινητοποίησης ή εργασιακής απασχόλησης με απαραίτητη προϋπόθεση την αποδοχή της θέσης εργασίας. Στο σύνολο των κρατών μελών, όσοι από τους ωφελούμενους των προγραμμάτων είναι σε ηλικία απασχόλησης οφείλουν να είναι ενεργοποιημένοι προς εύρεση εργασίας, να υπάρχει πρόθεση ώστε να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά κι εκπαιδευτικά προγράμματα, καθώς επίσης και να είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων. Στις περιπτώσεις που οι παραπάνω όροι δεν εκπληρώνονται από τους ωφελούμενους, υπάρχουν κυρώσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν την αδυναμία πρόσβασης και συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης, την υποβολή σε καθεστώς αναστολής για μικρό χρονικό διάστημα αλλά και οριστικό αποκλεισμό από την οικονομική ενίσχυση (Directorate-General For Internal Policies, Policy Department A, 2017).

Στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κοινωνικά συστήματα, οι εισοδηματικές ενισχύσεις και παρεμβάσεις στους ανθρώπους που διαβιούν στα όρια της φτώχειας και αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού κι ανεργίας, λειτουργούν ως κοινωνικός αποφόρτισης απέναντι στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, ενισχύοντας οικονομικά τους πιο ευάλωτους. Οτιδήποτε αφορά τα προγράμματα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος θα πρέπει να λειτουργεί εντός πλαισίου

που προβλέπει η κοινοτική σύσταση η οποία εκδόθηκε στις 24 Ιουνίου 1992 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κι αφορά τις κοινές προϋποθέσεις και τα κριτήρια σχετικά με τα αποθέματα σε πόρους και παροχές των κοινωνικών συστημάτων των Ευρωπαϊκών Κρατών (Directorate-General For Internal Policies, Policy Department A, 2017).

3.3 Η κοινωνική προστασία κι η διαμόρφωση της σε ευρωπαϊκό κι ελληνικό επίπεδο

Κομβικό σημείο στην βιβλιογραφία θεωρείται η σύσταση 92/441/E.O.K. που αφορά το πλαίσιο της κοινωνικής διάστασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άσκησε ιδιαίτερη επίδραση σε χώρες όπως η Πορτογαλία, σε αντίθεση με άλλες χώρες, όπως στην περίπτωση της Ελλάδας, όπου ήταν αδιάφορη. Στην συγκεκριμένη σύσταση προβλέπεται πως οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να επικεντρωθούν στην εφαρμογή και χάραξη μια στρατηγικής ολιστικού χαρακτήρα όπου αφορά την ένταξη των κοινωνικά αποκλεισμένων κι ευάλωτων ατόμων στην ενεργή αναζήτηση της εργασίας. Πρόκειται για μια στρατηγική, η οποία περιλαμβάνει εισοδηματική ενίσχυση σε επαρκές επίπεδο, δυνατότητα πρόσβασης σε καλύτερης ποιότητας υπηρεσίες (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 1992). Η προαναφερόμενη σύσταση οδήγησε στην πιο άμεση και γρήγορη εφαρμογή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, στην Πορτογαλία, η οποία είχε την περίοδο εκείνη την Ευρωπαϊκή Προεδρία. Μερικά χρόνια αργότερα, στην Ιταλία, θεσμοθετήθηκε ένα παρόμοιο πρόγραμμα. Η Ελλάδα, ωστόσο, παρέμενε η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία δεν ακολούθησε την εν λόγω σύσταση (Ματσαγγάνης & Λεβέντης, 2012).

Η χώρα μας, παρουσίαζε τεράστια ελλείμματα στο τομέα της κοινωνικής προστασίας, τα οποία διογκώθηκαν λόγω της οικονομικής κρίσης κι αναδύθηκαν στην επιφάνεια όλες οι αδυναμίες του συστήματος, τα μεγάλα λάθη στον σχεδιασμό, αστοχίες και τα κενά σε διοικητικό επίπεδο. Η εφαρμογή ενός δικτύου ασφαλείας για τους πιο ευάλωτους συνανθρώπους μας εξακολουθούσε να είναι αναποτελεσματική και σχεδόν ανίκανη να επιτελέσει τον ρόλο ως μέσο διαχείρισης κι αντιμετώπισης των κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης (Ματσαγγάνης & Λεβέντης, 2012).

Η εφαρμογή των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος λειτουργεί σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε εθνική κλίμακα, πλην τριών, της Ιταλίας, Ισπανίας και Ουγγαρίας, όπου εφαρμόζεται σε περιφερειακή και τοπική βάση. Υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση σε ότι αφορά το ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης, π.χ. για μια τετραμελή οικογένεια διαμορφώνεται στα 2.356.54 € μηνιαίως, ενώ στην Βουλγαρία στα 120€ μηνιαίως. Ακόμη διαφορές παρατηρούνται σχετικά με τις προϋποθέσεις και τα όρια κάλυψης, αποτελεσματικότητας κι εκλεξιμότητας. Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες συστημάτων στον ευρωπαϊκό χώρο, όπως αναφέρεται σε εκθέσεις εμπειρογνομόνων. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει χώρες όπως η Αυστρία, η Κύπρος, η Τσεχία, το Βέλγιο, η Δανία, η Γερμανία, η Ρουμανία, η Φιλανδία, η Πορτογαλία, η Ολλανδία, η Σλοβενία κι η Σουηδία, όπου διαθέτουν συστήματα που τα χαρακτηρίζει η περιεκτικότητα κι η απλότητα κι αφορούν ανθρώπους, οι οποίοι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τα βασικά αγαθά για την διαβίωση τους (Frazier&Marlier,2009).

Από την άλλη πλευρά, η δεύτερη κατηγορία αφορά τις χώρες όπως, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Εσθονία, η Λιθουανία, η Σλοβενία, η Λετονία, όπου τα συστήματα τους θεωρούνται μη κατηγορικά. Σε ότι αφορά την τρίτη κατηγορία, στην οποία ανήκουν χώρες όπως η Γαλλία, η Μάλτα, η Ιρλανδία η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι συγκεκριμένες χώρες έχουν αναπτύξει ένα δίκτυο ιδιαίτερα σύνθετο, το οποίο περιλαμβάνει συστήματα τα οποία είναι αρκετά διαφορετικά μεταξύ τους και συχνά το ένα επικαλύπτει το άλλο κι εστιάζουν σε συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες, οι οποίες χρειάζονται άμεση ανάγκη υποστήριξης. Τέλος, η τέταρτη κατηγορία, όπου ανήκουν οι χώρες όπως η Ιταλία, η Ελλάδα κι η Βουλγαρία, στις οποίες οι διατάξεις που εφαρμόζονται έχουν πολλούς περιορισμούς, ένα αποσπασματικό χαρακτήρα κι εστιάζουν σε συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού (Frazier&Marlier,2009).

Επίσης, υπάρχει η διάκριση τεσσάρων κατηγοριών κράτους πρόνοιας, βάση εκλεξιμότητας, κάλυψης κινδύνων, χρηματοδοτικών μηχανισμών, επιδοματικής δομής, διευθετήσεων σε οργανωτικό επίπεδο. Αυτές οι τέσσερις κατηγορίες κρατών πρόνοιας είναι οι εξής: σκανδιναβικό μοντέλο, αγγλοσαξονικό, ηπειρωτικό και νοτιο-ευρωπαϊκό (Moreira,2008).

Από τα αποτελέσματα των ερευνών προκύπτει εύλογα το συμπέρασμα πως η εφαρμογή των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχουν σημαντικό αντίκτυπο σε ότι αφορά την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε επίπεδο κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο παρατηρείται πως λειτουργούν περισσότερο αποτελεσματικά ως μοναδική λύση εντός ενός πλαισίου αποτελεσματικής κι ολοκληρωμένης κοινωνικής προστασίας. Η βοήθεια που παρέχεται από τις πιο πολλές χώρες είναι ελλειμματική κι απέχει σημαντικά από το επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης των δικαιούχων. Επιπλέον, από το 2009 κι έπειτα δεν έχουν προκύψει ικανοποιητικές βελτιώσεις και σημαντική πρόοδος καθώς εξακολουθεί να υπάρχει περιορισμένη κάλυψη, χαμηλή συμμετοχή, ελλείψεις πληρωμών, γραφειοκρατία, ελλιπής ενημέρωση και στιγματισμός. Οι πολιτικές του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από αποτελεσματικότητα αλλά κι επάρκεια, καθώς πρόκειται για θεμελιώδη χαρακτηριστικά που είναι συναφή με τον σχεδιασμό μιας από κοινού κοινωνικής πολιτικής, η οποία θα αποτελέσει μια επενδυτική βάση για μια πιο ισχυρή οικονομία (Frazier&Marlier,2009).

Κεφάλαιο 4^ο: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα στην Ελλάδα

4.1. Η ιστορική αναδρομή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Ελλάδα

Σημαντικές θεωρούνται οι ιδιαιτερότητες, τις οποίες παρουσίαζε η περίπτωση της Ελλάδας, στα πλαίσια ενός γενικότερου κλίματος αντιμετώπισης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα διήρκησε περισσότερο από ότι στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα ορισμένοι παράγοντες του θεσμικού πλαισίου της κοινωνικής προστασίας όσο και της έλλειψης μεταρρυθμίσεων, είχαν ως αποτέλεσμα το κράτος πρόνοιας στην Ελλάδα να είναι ιδιαίτερα αναποτελεσματικό σε σχέση με την αντιμετώπιση προκλήσεων και κινδύνων. Οι μεταρρυθμιστικές αλλαγές στο ελληνικό κράτος πρόνοιας γνώρισαν μεγάλη καθυστέρηση, ανεξάρτητα από τις εξαγγελίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το κράτος πρόνοιας να μην κατορθώσει να ανταποκριθεί στις κοινωνικοοικονομικές αλλαγές που συντελέστηκαν (Λυμπεράκης & Τήνιος, 2012).

Έπειτα από μεγάλες καθυστερήσεις, το 2012, αποφασίστηκε η θεσμοθέτηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, στην χώρα μας. Σε πρώτο στάδιο ξεκίνησε μια πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος. Η Ελλάδα, την περίοδο εκείνη, ήταν το μοναδικό κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν είχε θεσμοθετήσει ένα πρόγραμμα ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, προνοιακής μορφής. Η μη θεσμοθέτηση ενός δίχτυ ασφαλείας εισοδηματικής ενίσχυσης, σε εθνικό επίπεδο ήταν ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Νοτιοευρωπαϊκού μοντέλου. Ωστόσο, όταν θεσμοθετήθηκε η εφαρμογή στην Πορτογαλία, αλλά και στην Ισπανία και την Ιταλία, σε επίπεδο περιφερειών και Δήμων, στις δυο τελευταίες χώρες, η Ελλάδα ήταν η μοναδική χώρα που για να καταφέρει να καλύψει το κενό του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος επικεντρωνόταν σε λειτουργικά ισοδύναμα (Λαλιώτη, 2017).

Ο λόγος που υπήρξε καθυστέρηση να θεσμοθετηθεί το πρόγραμμα, σύμφωνα με την βιβλιογραφία, στηρίζεται στα εξής επιχειρήματα. Το πρώτο επιχείρημα αναφέρει ότι εξαιτίας της οικονομικής επιβάρυνσης που υπήρχε το διάστημα που βασική προτεραιότητα της Κυβέρνησης ήταν η είσοδος της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Επιτροπή. Το δεύτερο επιχείρημα

αναφέρει τις ελλείψεις στο διοικητικό επίπεδό της χώρας, που δημιούργησαν επιπλέον εμπόδια και δυσκολίες, ώστε να προχωρήσει σημαντικά το κομμάτι της διαχείρισης για να υλοποιηθεί το πρόγραμμα του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, με αποτέλεσμα να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα, ώστε να εισαχθεί το συγκεκριμένο μέτρο στο θεσμικό πλαίσιο του κράτους πρόνοιας. Παρόλα αυτά όπως φαίνεται και τα δυο προαναφερθέντα επιχειρήματα έχουν αδύναμους ισχυρισμούς (Λαλιώτη, 2017).

Υπήρξαν πολλοί περιορισμοί σε δημοσιονομικό, πολιτικό και διοικητικό επίπεδο κατά το αρχικό και μετέπειτα πιλοτικό επίπεδο εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου. Σε επίπεδο δημοσιονομικών περιορισμών, είναι εύκολά κατανοητό, πως αφορά το κόστος του προγράμματος, το οποίο κινείται μεν σε χαμηλά επίπεδα συγκριτικά με άλλα προγράμματα των οποίων η χρησιμότητα σε κοινωνικό επίπεδο είναι μικρότερη, ωστόσο το κόστος του δεν μπορεί να θεωρεί αμελητέας ποσότητας. Σε ότι αφορά τους περιορισμούς σε πολιτικό επίπεδο, σε αυτή την περίπτωση έχουν σχέση κατά βάση με την αντίδραση της κοινής γνώμης προς την θέσπιση μέτρων που στόχο έχουν την ανακούφιση από την φτώχεια, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις η στάση της κοινής γνώμης σχετίζεται με το μεταναστευτικό ζήτημα. Από την άλλη πλευρά σε διοικητικό επίπεδο, οι περιορισμοί που τίθενται σχετίζονται με την κοινωνική διοίκηση και τους αναποτελεσματικούς τρόπους λειτουργίας της, καθώς επίσης και στα ελλείμματα σε ανθρώπινους και υλικούς πόρους, στην τεχνογνωσία και τον προγραμματισμό, τα οποία αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες στον τρόπο που ασκούνται οι παρεμβάσεις σε επίπεδο κοινωνικής πολιτικής (Ματσαγγάνης, 2011).

Σε ότι αφορά την συζήτηση για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα στην Ελλάδα, παρατηρούνται μεγάλες αντιθέσεις σε σχέση με άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης και κυρίως της Πορτογαλίας και της Ισπανίας. Το ενδιαφέρον για την εφαρμογή του προγράμματος στην χώρας μας κινήθηκε σε επίπεδα ρητορικής και κατακερματίστηκε σε πολλές περιπτώσεις και από τα πολιτικά κόμματα αλλά και από διάφορες ομάδες συμφερόντων, όπως για παράδειγμα οι συνδικαλιστικές οργανώσεις. Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ήταν να υπάρξει για πολλά χρόνια μια μεγάλη αδράνεια γύρω από το συγκεκριμένο θέμα. Επίσης, μπορεί από την πλευρά των πολιτικών κομμάτων και των συνδικαλιστικών ομάδων να υπήρχε ελάχιστη εκπροσώπηση, ωστόσο κι από την πλευρά των θρησκευτικών

οργανώσεων υπήρξε αντίστοιχη στάση απέναντι στο συγκεκριμένο ζήτημα, σε σχέση με ότι συνέβαινε στις υπόλοιπες χώρες του νοτίου τμήματος της Ευρώπης, όπου εκεί η συμβολή τους υπήρξε καθοριστική (Lalioi,2015).

Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει μια κοινή αποδοχή των υποστηρικτών του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και των μέτρων του, καθώς οι δυσκολίες είναι πολλές στην προσπάθεια εισαγωγής του, όπως το κόστος, οι προκλήσεις σε διοικητικό επίπεδο, η προσπάθεια νομιμοποίησης σε πολιτικό επίπεδο καθώς κι η διαδικασία να καταργηθούν σταδιακά αλλού είδους συστήματα. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και κάποιοι, οι οποίοι υποστηρίζουν την ολοκληρωτική εφαρμογή του προγράμματος εξαρχής, με την λεγόμενη λύση της « Μεγάλης Έκρηξης», έπειτα από μια νικηφόρα εκλογική αναμέτρηση. Παρόλα αυτά οι περισσότεροι στρέφονται προς την σταδιακή και πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος κι όχι των ουτοπικών λύσεων και παρεμβάσεων (Standing, 2015).

4.2 Πιλοτική Εφαρμογή

Η προγραμματισμένη ημερομηνία που θα τίθονταν σε εφαρμογή το πιλοτικό πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, ήταν η 1^η Ιανουαρίου 2014, όπως ορίστηκε τον Οκτώβριο του 2013, από το συνέδριο της Βουλής. Έπειτα από μεγάλο διάστημα καθυστερήσεων, την 7^η Νοεμβρίου 2014, υπήρξε η δημοσίευση της κοινής υπουργικής απόφασης, η οποία τιτλοφορούνταν ως εξής « Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής του πιλοτικού προγράμματος Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ)» (ΦΕΚ3018/2014,Β). Το ύψος της συνολικής δαπάνης, το οποίο προβλεπόταν στην προαναφερθείσα κοινή υπουργική απόφαση, ανερχόταν στα 20 εκατομμύρια ευρώ, όπου η κατανομή στην συγκεκριμένη δαπάνη αφορούσε τα οικονομικά έτη 2014/2015, παρέχοντας κάλυψη σε επίπεδο κόστους του προγράμματος (πχ. οι αμοιβές για την ΔΙΑΣ Α.Ε., ενισχύσεις εισοδηματικού χαρακτήρα κ.α.), καθώς επίσης και σε επίπεδο των επιπλέον εξόδων λειτουργικού περιεχομένου. Προκειμένου να λειτουργήσει το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος σε πιλοτικό επίπεδο, αποφασίστηκε η επιλογή ενός Δήμου από καθεμία από τις 13 περιφέρειες. Η επιλογή των Δήμων ήταν η ακόλουθη:

<u>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ</u>	<u>ΔΗΜΟΣ</u>
1. Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης	Δράμας
2. Κεντρικής Μακεδονίας	Έδεσσας
3. Δυτικής Μακεδονίας	Γρεβενών
4. Ηπείρου	Ιωαννίνων
5. Θεσσαλίας	Καρδίτσας
6. Ιονίων Νήσων	Λευκάδας, Μεγανησίου
7. Δυτικής Ελλάδας	Ι.Π. Μεσολογγίου
8. Στερεάς Ελλάδας	Χαλκίδας
9. Αττικής	Καλλιθέας
10. Πελοποννήσου	Τρίπολης
11. Βορείου Αιγαίου	Σάμου
12. Νοτίου Αιγαίου	Σύρου
13. Κρήτης	Μαλεβιζίου

Οι συγκεκριμένοι Δήμοι επιλέχθηκαν με κριτήριο τα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία τους, τα οποία τους διαφοροποιούν. Οι ημερομηνίες για την υποβολή αιτήσεων που αφορούσαν το πρόγραμμα του «εγγυημένου κοινωνικού εισοδήματος» ξεκινούσαν στις 15 Νοεμβρίου 2014 έως 15 Μαρτίου 2015 για αρχή κι έως ότου εξαντληθούν τα διαθέσιμα αποθέματα σε πόρους. Επιπλέον, η εν λόγω κοινή υπουργική απόφαση έδινε την δυνατότητα για σύσταση και συγκρότηση της «Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής και Αλληλεγγύης για την παρακολούθηση του θεσμού του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος» η συγκεκριμένη επιτροπή είναι αρμόδια για να σχεδιάσει μέτρα και πολιτικές που αφορούν τις αξιοπρεπείς συνθήκες της φτώχειας (Δημουλάς, 2017).

Η συγκεκριμένη πιλοτική εφαρμογή είχε ως βασικό σκοπό την συντονισμένη διαχείριση αλλά κι αντιμετώπιση ενός συνόλου ιδιαίτερων προκλήσεων που απέβλεπε ουσιαστικά να σχεδιαστεί με τρόπο αποτελεσματικό καθώς και να υλοποιηθεί ένας οργανωμένος και ολοκληρωμένος μηχανισμός που θα αφορούσε την καθολική εφαρμογή του προγράμματος σε πανελλαδική εμβέλεια (Lalioi,2015).

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εισοδηματικής πολιτικής αποτέλεσε μια μεγάλη καινοτομία συγκριτικά με αντίστοιχα προγράμματα του παρελθόντος, καθώς στόχος του ήταν η χορήγηση κοινωνικής παροχής με συγκεκριμένες εισοδηματικές προσπάθειες και κριτήρια, δίχως να αποκλείουν κανέναν (Δημουλάς,2017).

Ο συνδυασμός που προσφέρει το συγκεκριμένο πρόγραμμα αφορά την ενίσχυση σε οικονομικό επίπεδο των ατόμων που ανήκαν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, ωστόσο δεν προκύπτουν διαχωρισμοί οι οποίοι να αφορούν αποκλειστικά άτομα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. άνεργοι ή άτομα με αναπηρία). Παράλληλα όμως, προϋποθέτει να καταρτιστεί ατομικό σχέδιο δράσης, το οποίο θα περιλαμβάνει παρακολούθηση, στοχεύοντας στην επανένταξη των ωφελούμενων σε κοινωνικό αλλά και σε επαγγελματικό επίπεδο. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως για πρωταρχική φορά, οι ωφελούμενοι του προγράμματος έχουν την δέσμευση να παρακολουθούν εκπαιδευτικά και καταρτιζόμενα προγράμματα, όπως επίσης και την διενέργεια μιας σειράς διαδικασιών κι ενεργειών οι οποίες αφορούν την είσοδο αλλά και την επανένταξή τους στο περιβάλλον εργασίας (Δημουλάς, 2017).

Η υιοθέτηση κοινών πρακτικών από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδήγησε στην εφαρμογή μιας διαφορετικής και καινούργιας προσέγγισης, η οποία πέρα από τα δικαιώματα επικεντρώνεται στην δημιουργία ορισμένων υποχρεώσεων για τους δικαιούχους στοχεύοντας να τους «ενεργοποιήσει κοινωνικά». Για τον συγκεκριμένο σκοπό δημιουργήθηκαν οι εξής τρεις βασικοί πυλώνες δράσης: Ο πρώτος πυλώνας σχετίζεται με την ενίσχυση σε εισοδηματική βάση, ο δεύτερος αφορά την δυνατότητα πρόσβασης σε αγαθά κι υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα κι ο τρίτος αφορά την ένταξη κι επανένταξη των ωφελούμενων σε κοινωνικό κι εργασιακό επίπεδο (Δημουλάς,2017).

4.3 Αξιολόγηση της πιλοτικής εφαρμογής

Στην διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος σε πιλοτικό επίπεδο, αναδείχθηκαν οι αδυναμίες κι οι ανεπάρκειες της διοίκησης του κοινωνικού κράτους σε εθνική αλλά και τοπική εμβέλεια. Υποβλήθηκαν περισσότερες από 32.048 αιτήσεις, όπου το 37,7% υποβλήθηκε από γυναίκες και το 62,3% από άνδρες. Οι διαδικασίες υποβολής των εν λόγω αιτήσεων διενεργήθηκαν είτε από τα ίδια τα άτομα που αιτούνταν για την υπαγωγή τους στο πρόγραμμα, είτε από φίλους και λογιστές, με αποτέλεσμα να καταγραφούν πολλά λάθη. Παράλληλα εμφανίστηκαν προβλήματα στο κεντρικό σύστημα ελέγχου ηλεκτρονικής καταγραφής, καθώς βρισκόταν αρκετές φορές εκτός λειτουργίας (Δημουλάς, 2017). Από το σύνολο των αιτήσεων μόλις το 2%, υποβλήθηκε από τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών και το 13,4% από τους υπαλλήλους των δήμων. Διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις τόσο ως προς τα χαρακτηριστικά των ατόμων που αιτήθηκαν από δήμο σε δήμο, όσο και μεταξύ Ελλήνων και υπηκόων τρίτων χωρών. Επιπλέον παρατηρήθηκαν διαφοροποιήσεις ως προς την αστεγία, το καθεστώς διαμονής των ατόμων που αιτήθηκαν, την χρήση και την κατοχή ηλεκτρονικών συσκευών. Έπειτα από τις ηλεκτρονικές διασταυρώσεις και τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν, καθώς και τις έρευνες που διενεργήθηκαν κατά τόπους, οι εγκεκριμένες αιτήσεις ανήλθαν στις 19.574 (64%) των δικαιούχων, εκ των οποίων το 48,7% αφορούσε μετανάστες και το 86% Έλληνες (Δημουλάς, 2017).

Αρκετά λιγότερη συμμετοχή υπήρχε από άτομα με ειδικές ανάγκες καθώς κι όσους προέρχονται από διάφορες άλλες κατηγορίες ευάλωτων ομάδων (π.χ. άστεγοι), καθώς επίσης περιορισμένη υπήρξε η συμμετοχή τους σε ότι αφορά τον δεύτερο και τρίτο πυλώνα του προγράμματος, όπου αποδείχτηκε σε απόλυτο βαθμό η δυσκολία καθώς κι η αδυναμία να εφαρμοστούν προσχεδιασμένες δράσεις εκτός της εισοδηματικής ενίσχυσης. Επιπλέον, υπήρξε σημαντική καθυστέρηση στην πίστωση του ποσού της εισοδηματικής ενίσχυσης, καθώς δεν ακολουθήθηκε η νομοθεσία βάση της οποίας η καταβολή του ποσού θα έπρεπε να γίνεται σε τακτικά ή περιοδικά διαστήματα με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί έντονη δυσαρέσκεια από την πλευρά των δικαιούχων, καθώς και μεγάλη απογοήτευση και των στελεχών που υποστήριζαν το συγκεκριμένο εγχείρημα (Δημουλάς, 2017).

Η θετική αποτίμηση του προγράμματος αποτυπώθηκε από το γεγονός πως τέθηκαν οι προδιαγραφές προκειμένου να εντοπιστούν τα ιδιαίτερα ευάλωτα και φτωχά νοικοκυριά κάτι το οποίο, αποδεικνύεται κι από την αξιολόγηση της Παγκόσμιας Τράπεζας, η οποία αποτύπωσε το πρωτοφανές γεγονός για τους περισσότερους δήμους της χώρας, οι οποίοι κατάφεραν να προσεγγίσουν τους ευάλωτους πληθυσμούς που αντιμετώπιζαν προβλήματα κι αδυναμίες με την πρόσβαση τους στις κοινωνικές υπηρεσίες (Λαλιώτη, 2017).

Σε επίπεδο διαπραγματεύσεων της Ελλάδας με τους θεσμούς, το διάστημα της επικείμενης υπογραφής του τρίτου και τελευταίου μνημονίου, οι οποίες έλαβαν χώρα την διάρκεια του καλοκαιριού και συγκεκριμένα τον Αύγουστο του 2015, η θέση της χώρας ήταν υπέρ της εφαρμογής του προγράμματος σε καθολική και μόνιμη βάση, κάτι το οποίο από την πλευρά των εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκάλεσε ένα κλίμα επιφυλακτικότητας και σκεπτικισμού. Το ίδιο ίσχυε και από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Ωστόσο, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ήταν σύμφωνο και από την δική του πλευρά είχε καταθέσει πρόταση προκειμένου να καταργηθούν τα υπόλοιπα επιδόματα στο σύνολό τους και να απορροφηθούν από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα. Έπειτα, από την περίοδο των διαπραγματεύσεων τόσο το συμπληρωματικό μνημόνιο, το οποίο υπογράφει εκείνο το χρονικό διάστημα, όσο και οποιαδήποτε μεταγενέστερη επικαιροποίησή του, περιελάμβανε ξεκάθαρες και αναλυτικές αναφορές σχετικά με το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, και με τους τρεις πυλώνες που το απαρτίζουν (ESM Treaty, 2018).

4.4 Η πρώτη φάση των 30 Δήμων της χώρας

Η πιλοτική φάση του προγράμματος ολοκληρώθηκε έπειτα από έξι μήνες. Ωστόσο είχε προβλεφθεί για 30 Δήμους της χώρας, μια νέα φάση του προγράμματος που θα ξεκινούσε την 1^η Απριλίου 2016. Η συγκεκριμένη φάση έχει αναφερθεί αρκετές φορές ως δεύτερη πιλοτική φάση, κάτι το οποίο δεν αποδεικνύεται ούτε δικαιολογείται θεσμικά από κάποιο έγγραφο. Ουσιαστικά, η εφαρμογή του προγράμματος στους 30 Δήμους, αποτελεί τον «προθάλαμο» της καθολικής του εφαρμογής. Η ημερομηνία ορόσημο σε ότι αφορά την εφαρμογή του προγράμματος στο σύνολο της επικράτειας, ήταν η 1^η Ιανουαρίου 2017 και αποτελούσε μνημονιακή υποχρέωση. Σε ότι αφορά τους αναγκαίους πόρους για την εφαρμογή του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο (0,5% του ΑΕΠ), αυτοί επρόκειτο να εξασφαλιστούν μέσω εξοικονόμησης πόρων που θα προέκυπταν από την διαδικασία αναθεώρησης τους συστήματος του κράτους πρόνοιας (Λαλιώτη, 2017).

Σε ότι αφορά την αρχική αυτή φάση εφαρμογής του προγράμματος σε καθολικό επίπεδο, συμπεριλαμβάνονταν κι οι τρεις πυλώνες δράσης, ωστόσο μεγαλύτερο βάρος δινόταν στον τομέα της ενεργοποίησης των ωφελούμενων, όπως ακριβώς συνέβαινε και το διάστημα της πιλοτικής εφαρμογής, με βάση τις εκθέσεις που παρουσίαζε το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού, όπως κι η Παγκόσμια Τράπεζα. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τα οποία αναδείχθηκαν κι εντοπίστηκαν κατά την εφαρμογή του προγράμματος, χρειάστηκε να γίνουν ορισμένες τροποποιήσεις στους όρους του προγράμματος, καθώς επίσης υπήρξε κι ενίσχυση του διοικητικού προσωπικού των κοινωνικών υπηρεσιών που ήταν αρμόδιες για το πρόγραμμα. Επιπλέον, μεγάλη έμφαση δόθηκε και στο ζήτημα της απάτης από τους δικαιούχους, όπου προκειμένου να αντιμετωπιστεί, χρησιμοποιήθηκαν οι ηλεκτρονικές διασταυρώσεις μέσω βάσεων δεδομένων. Επίσης, καθιερώθηκε η εφαρμογή του μέτρου της αναστολής της εισοδηματικής ενίσχυσης σε περιπτώσεις που οι ωφελούμενοι δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους απέναντι στους όρους του προγράμματος (Λαλιώτη, 2017).

Η σηματοδότηση για το ξεκίνημα της νέας φάσης του προγράμματος, πραγματοποιήθηκε με την δημοσίευση μιας νέας υπουργικής απόφασης στις 17 Ιουλίου 2016 (ΦΕΚ 2089/2016, Β), η οποία αναφερόταν στον καθορισμό των προϋποθέσεων και των όρων της αρχικής φάσης εφαρμογής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, το οποίο έφερε τον τίτλο « Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης» Η πρώτη αυτή φάση εφαρμογής του προγράμματος πραγματοποιήθηκε στους εξής 30 Δήμους της χώρας το διάστημα από 14 Ιουλίου 2016 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2016. Οι 30 Δήμοι της χώρας επιλέχθηκαν με κριτήριο τα ποσοστά που είχαν συγκεντρώσει σε συγκεκριμένους κοινωνικούς δείκτες (π.χ. ποσοστό εγγεγραμμένων ανέργων, ποσοστό ένταξης στο πρόγραμμα του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθεια προς τους Απόρους- Τ.Ε.Β.Α., ποσοστό ένταξης στο πρόγραμμα καταπολέμησης της ανθρωπιστικής κρίσης) (Λαλιώτης, 2017).

Οι 30 Δήμοι ήταν (Λαλιώτη, 2017):

	<u>Περιφέρεια</u>	<u>Δήμος</u>
1.	Αττική	Νέα Ιωνία
2.	Αττική	Ασπρόπυργος
3.	Αττική	Ελευσίνα
4.	Αττική	Φυλή
5.	Αττική	Άγιοι Ανάργυροι-Καματερό
6.	Αττική	Αιγάλεω
7.	Αττική	Κερατσίνι-Δραπετσώνα
8.	Αττική	Νίκαια-Άγιος Ιωάννης-Ρέντη
9.	Αττική	Πέραμα
10.	Στερεά Ελλάδα	Λαμία
11.	Κεντρική Μακεδονία	Βέροια
12.	Κεντρική Μακεδονία	Παύλος Μελάς
13.	Κεντρική Μακεδονία	Κιλκίς
14.	Κεντρική Μακεδονία	Κατερίνη
15.	Κρήτη	Ρέθυμνο
16.	Κρήτη	Γόρτυνα

17.	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	Ορεστιάδα
18.	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	Καβάλα
19.	Ήπειρος	Άρτα
20.	Ιόνια Νησιά	Ζάκυνθος
21.	Βόρειο Αιγαίο	Λέσβος
22.	Πελοπόννησος	Καλαμάτα
23.	Πελοπόννησος	Σικυώνα
24.	Νότιο Αιγαίο	Κάλυμνος
25.	Νότιο Αιγαίο	Λέρος
26.	Θεσσαλία	Τρίκαλα
27.	Θεσσαλία	Ελασσόνα
28.	Δυτική Ελλάδα	Πύργος
29.	Δυτική Ελλάδα	Αιγιαλεία
30.	Δυτική Ελλάδα	Καστοριά

4.5 Αξιολόγηση της πρώτης φάσης

Μέσα από την αξιολόγηση της πρώτης φάσης του προγράμματος, αυτό το οποίο προέκυψε ήταν η ανάγκη θέσπισης συνοδευτικών μέτρων τα οποία θα αφορούν προγράμματα με εξατομικευμένη δράση. Επιπλέον, καθώς πλησίαζε η στιγμή της καθολικής εφαρμογής του προγράμματος, η διοίκηση σε κεντρικό επίπεδο ήταν αναγκαίο να προβεί σε μια σειρά ενεργειών με σκοπό να επιτευχθεί η εξομάλυνση στο ζήτημα των πληρωμών, μέσω της χάραξης μιας στρατηγικής η οποία θα στοχεύει να διαχειριστεί και να αντιμετωπίσει τυχόν λάθη, απάτες και διαφθορά. Επίσης, η αναγκαιότητα να επανασχεδιαστεί ο τομέας των διαδικασιών που αφορούν την επαλήθευση αλλά και την διασταύρωση των δεδομένων, θα έδινε την δυνατότητα αφενός καλύτερου και πιο συστηματικού ελέγχου παρακολούθησης σε τακτά χρονικά διαστήματα καθώς και την δυνατότητα να βελτιώνεται συνεχώς το πρόγραμμα (Λαλιώτη,2017).

Κεφάλαιο 5^ο: Το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης

Το πρόγραμμα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης, σχεδιάστηκε από τη ομάδα εργασίας που ήταν αρμόδια για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, η οποία δημιουργήθηκε τον Δεκέμβριο του 2015, όπου συντονιστής ήταν ο Γενικός Γραμματέας Πρόνοιας και επόπτρια ήταν η Αναπληρώτρια Υπουργός Κοινωνικής Αλληλεγγύης κι αφορούσε την κάλυψη των αναγκών της πρώτης φάσης εφαρμογής του προγράμματος. Το λογισμικό, το οποίο αναπτύχθηκε με σκοπό την υποστήριξη των 30 Δήμων που συμμετείχαν στην πρώτη φάση εφαρμογής του προγράμματος και την υλοποίησή του, είχε αναλάβει η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε., τους πρώτους έξι μήνες του 2016. Τον Νοέμβριο του 2016 ξεκίνησε η εθνική εφαρμογή του προγράμματος, η οποία εξακολουθεί να ισχύει έως σήμερα. Αρμόδια για την εύρυθμη λειτουργία και την διαχείριση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του προγράμματος είναι η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε. Πρόκειται για μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ανώνυμη εταιρεία, η οποία είναι αρμόδια για την παροχή πληροφοριών και υπηρεσιών ηλεκτρονικού χαρακτήρα με σκοπό την ολοκληρωμένη, αποτελεσματική και σωστή λειτουργία των κοινωνικών φορέων υγείας και ασφάλισης (ΦΕΚ 2089/2016,Β).

Η έκδοση του οδηγού εφαρμογής του προγράμματος, όπου έφερε τον τίτλο « Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων εφαρμογής της πρώτης φάσης του προγράμματος Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης» από την Γενική Γραμματεία Πρόνοιας του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στις 24 Ιανουαρίου 2017. Ο συγκεκριμένος οδηγός αναφέρεται στον καθορισμό των όρων που αφορούν το πρόγραμμα, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση, η έκδοση της οποίας αποσαφηνίζει την σχετική διαδικασία την οποία ορίζει η νομοθετική διάταξη (ΦΕΚ 2089/2016,Β).

Με αυτόν τον τρόπο, ο εκτελεστικός φορέας, ο οποίος έχει οριστεί κι είναι αρμόδιος για να σχεδιάζει τις όποιες αλλαγές απαιτούνται σχετικά με τις προϋποθέσεις του προγράμματος, είναι η διεύθυνση καταπολέμησης της φτώχειας. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά για το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, πρόκειται, ουσιαστικά, για ένα πρόγραμμα προνοιακού χαρακτήρα, το οποίο στοχεύει στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αφορά άτομα τα οποία διαβιών στα όρια της ακραίας φτώχειας και πρόκειται επί της ουσίας για μια συμφωνία μεταξύ του κράτους και των πολιτών, όπου όσοι είναι ωφελούμενοι του προγράμματος εκτός από δικαιώματα έχουν κι υποχρεώσεις. Το πρόγραμμα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης είναι το τελευταίο χρονικά πρόγραμμα που θεσπίστηκε και εφαρμόστηκε πολύ πρόσφατα και το τελευταίο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο σχεδιασμός του έχει ξεκινήσει από μηδενική βάση, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία των υπολοίπων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ακολουθώντας τις αντιλήψεις αλλά και τις καινούργιες τάσεις που διαμορφώνονται γύρω από το σύγχρονο κράτος πρόνοιας και τον ρόλο του (ΦΕΚ 2089/2016,Β).

5.1 Όροι και Προϋποθέσεις

Το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης σχεδιάστηκε σε κεντρικό επίπεδο, ωστόσο η εφαρμογή του πραγματοποιείται σε τοπικό επίπεδο. Κατηγοριοποιείται σε τρεις πυλώνες και υπάρχει μια συνδυαστική λειτουργία μεταξύ τους, η οποία είναι η εξής:

1.Εισοδηματική Ενίσχυση

2. Διασύνδεση με συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες, παροχές κι αγαθά για όλα τα μέλη του νοικοκυριού που καλύπτουν τις προϋποθέσεις ένταξης.

3. Οι υπηρεσίες ενεργοποίησης, που στοχεύουν στη προώθηση των ωφελούμενων και των μελών του νοικοκυριού, που έχουν την δυνατότητα να εργαστούν, σε δράσεις που στόχο έχουν να τους εντάξουν ή επανεντάξουν στην αγορά εργασίας.

Πιο αναλυτικά:

Σε ότι αφορά τον πρώτο πυλώνα αυτός περιλαμβάνει την οικονομική παροχή στους δικαιούχους σε κάθε νοικοκυριό. Από την άλλη πλευρά, ο δεύτερος πυλώνας σχετίζεται με την διασύνδεση των ωφελούμενων με κοινωνικές υπηρεσίες και φορείς, προκειμένου να αξιολογηθούν καλύτερα οι ανάγκες τους και να ενταχθούν ή επανενταχθούν σε επιπλέον προγράμματα και παροχές όπως π.χ. δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για τα ανασφάλιστα άτομα, παραπομπή κι ένταξη σε υπηρεσίες αλλά και δομές της κοινωνικής υποστήριξης και φροντίδας, ένταξη σε δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς του Απόρους, κοινωνικό τιμολόγιο παροχών ηλεκτρικής ενέργειας, κοινωνικό τιμολόγιο παροχών ύδρευσης, κοινωνικό τιμολόγιο Δήμων και Δημοτικών Επιχειρήσεων, πρόσβαση στο Κέντρο Κοινότητας του Δήμου του τόπου της μόνιμης διαμονής τους. Επίσης, ο τρίτος πυλώνας στοχεύει στην προώθηση των ωφελούμενων και των μελών του νοικοκυριού αναλόγως με τις δυνατότητες να εργαστούν ή όχι. Όσοι είναι σε θέση να εργαστούν κι είναι άνεργοι, προωθούνται σε δράσεις, οι οποίες έχουν στόχο να τους εντάξουν ή επανεντάξουν στην αγορά εργασίας, με την συμβολή των υπηρεσιών απασχόλησης, οι οποίες περιλαμβάνουν τα εξής: κάλυψη προτεινόμενης θέσης εργασίας, συμμετοχή σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας, συμμετοχή σε προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας, την ένταξη ή την επιστροφή στο εκπαιδευτικό σύστημα και στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας (ΦΕΚ 3359/2021,Β).

Στην περίπτωση που οι ωφελούμενοι του προγράμματος δεν έχουν εκδώσει κάρτα ανεργίας, έχουν την υποχρέωση να πραγματοποιήσουν την εγγραφή τους στα μητρώα ανέργων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.Υ.Π.Α) (πρώην Ο.Α.Ε.Δ.) του εκάστοτε Δήμου Διαμονής, όπου συντάσσεται σε συνεργασία με τους ωφελούμενους, ατομικό σχέδιο δράσης, το οποίο είναι εξατομικευμένο με

βάση το μορφωτικό τους επίπεδο και την επαγγελματική τους εμπειρία και κατάρτιση. Επίσης, οι ωφελούμενοι έχουν την δυνατότητα να απασχοληθούν εθελοντικά, εφόσον το επιθυμούν σε διάφορες κοινωνικές δομές κι υπηρεσίες του Δήμου τους και να συμβάλλουν στην κάλυψη των αναγκών των συγκεκριμένων υπηρεσιών (ΦΕΚ3359/2021,Β).

Οι Ωφελούμενοι:

Ως ωφελούμενοι του προγράμματος είναι τα άτομα του νοικοκυριού κι οι άστεγοι που βιώνουν συνθήκες ακραίας φτώχειας. Οι κατηγορίες των ωφελούμενων είναι οι εξής (ΦΕΚ3359/2021,Β):

- Μονοπρόσωπο Νοικοκυριό: Πρόκειται για το νοικοκυριό το οποίο περιλαμβάνει ένα ενήλικο άτομο, που κατοικεί μόνο του σε οικία. Εξαιρούνται όσα ενήλικα άτομα έχουν ηλικία έως 25 ετών και είναι φοιτητές ή σπουδαστές σε πανεπιστήμια ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής (ΦΕΚ3359/2021,Β).
- Πολυπρόσωπο Νοικοκυριό: Πρόκειται για το νοικοκυριό, το οποίο περιλαμβάνει περισσότερα τους ενός άτομου, μέλη που διαβιούν στην ίδια κατοικία και εντάσσονται τόσο φιλοξενούμενα μεμονωμένα άτομα, όσο κι φιλοξενούμενες οικογένειες, με βασική προϋπόθεση να έχει δηλωθεί η φιλοξενία στην τελευταία εκκαθαρισμένη φορολογική δήλωση, καθώς επίσης και τα ενήλικα άτομα ηλικίας έως 25 ετών, τα οποία είναι φοιτητές ή σπουδαστές σε πανεπιστήμια, σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης κι εκπαίδευσης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο τόπος της διαμονής τους (ΦΕΚ3359/2021,Β) .
- Άστεγοι: Πρόκειται για άτομα τα οποία διαμένουν στο δρόμο ή σε καταλύματα ακατάλληλα για διαβίωση και με βασική προϋπόθεση να έχει πραγματοποιηθεί η καταγραφή τους από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες ή χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες των Ανοιχτών Κέντρων Ημέρας Αστεγών ή Υπνωτηρίων όπου η λειτουργία τους λαμβάνει χώρα στα πλαίσια του εκάστοτε Δήμου, καθώς επίσης κι άτομα τα οποία διαβιούν σε Ξενώνες Μεταβατικής Φιλοξενίας και Ξενώνες γυναικών θυμάτων βίας, έχουν την δυνατότητα να είναι δικαιούχοι του προγράμματος. Ωστόσο

αξίζει να σημειωθεί πως για να διαπιστωθεί η έλλειψη στέγης δεν αρκεί η τεκμηρίωση μόνο με την προσκόμιση του εντύπου της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, αλλά απαιτείται η διενέργεια κοινωνικής έρευνας από τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων, προκειμένου να διαπιστώσουν τις ακριβείς συνθήκες διαβίωσης των συγκεκριμένων ατόμων. Επιπλέον, οι άστεγοι στην περίπτωση που πληρούν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα, έχουν απαλλαγή από την καταβολή προστίμου σε περίπτωση που δεν είναι συνεπείς στις προθεσμίες υποβολής φορολογικής δήλωσης (Ε1)(ΦΕΚ3359/2021,Β) .

- Δικαιούχοι του προγράμματος είναι όλα τα ενήλικα άτομα που έχουν αιτηθεί για το νοικοκυριό κι η αίτηση έχει εγκριθεί από το αρμόδιο όργανο του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)(ΦΕΚ3359/2021,Β).
- Μονογονεϊκή οικογένεια: πρόκειται για την μορφή της οικογένειας όπου ο ένας εκ των δυο γονέων, είναι είτε άγαμος, σε χηρεία, διαζευγμένος, σε διάσταση είτε λόγω κράτησης του άλλου γονέα σε σωφρονιστικό κατάστημα, έχει δικαίωμα άσκησης της επιμέλειας των ανηλίκων τέκνων, αποκλειστικά λόγω των πραγματικών συνθηκών είτε έπειτα από δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη, όπως ορίζεται στην κείμενη νομοθεσία, όπου ανατίθεται η προσωρινή ή η μόνιμη επιμέλεια στον έναν εκ των δύο γονέων (ΦΕΚ3359/2021,Β) .
- Απροστάτευτα τέκνα: πρόκειται για ανήλικα μέλη του νοικοκυριού τα οποία είναι ορφανά κι από τους δυο γονείς ή κανείς από τους δυο γονείς δεν έχει την δυνατότητα άσκησης της γονικής μέριμνας, εξαιτίας ασθένειας, αναπηρίας, κράτησης ή στρατιωτικής θητείας, όπου έχει ανατεθεί μέσω δικαστικής απόφασης η επιμέλεια σε άλλο μέλος του νοικοκυριού(ΦΕΚ3359/2021,Β).

Σε ότι αφορά την περίπτωση των εξαιρέσεων υπαγωγής στο πρόγραμμα, τα άτομα, τα οποία αδυνατούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα και δεν θεωρούνται μέλη του νοικοκυριού είναι τα ακόλουθα (ΦΕΚ3359/2021,Β):

- 1) Όσα άτομα βρίσκονται σε καθεστώς φιλοξενίας ή περίθαλψης σε δομές, όπως οι Μονάδες Κλειστής Φροντίδας ή σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης

- 2) Όσα άτομα βρίσκονται σε καθεστώς φιλοξενίας σε Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης, όπως είναι τα οικοτροφεία, ξενώνες κλπ.) είτε είναι δικαιούχοι του προγράμματος Προστατευόμενων Διαμερισμάτων σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν 2716/1999.
- 3) Όσα άτομα είναι σε καθεστώς φιλοξενίας σε Μονές.
- 4) Όσα άτομα βρίσκονται σε καθεστώς κράτησης σε σωφρονιστικά καταστήματα.
- 5) Όσα άτομα έχουν ως τόπο διαμονής χώρες του εξωτερικού (ΦΕΚ3359/2021,Β).

B) Τα Κριτήρια

Τα κριτήρια για την ένταξη των νοικοκυριών στο πρόγραμμα, προϋποθέτουν να καλύπτουν στο σύνολό τους τα εξής: εισοδηματικά, περιουσιακά και περί διαμονής (ΦΕΚ3359/2021,Β).

Πιο αναλυτικά:

1. Τα εισοδηματικά κριτήρια προϋποθέτουν πως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα που δηλώνει το νοικοκυριό, προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα, κατά τους τελευταίους έξι μήνες προτού υποβάλλει αίτηση, θα πρέπει να είναι μικρότερο του εξαπλάσιου του εγγυημένου ποσού ανάλογα με την σύνθεση του νοικοκυριού (ΦΕΚ3359/2021,Β).

Επίσης, για καθένα επιπλέον μέλος του νοικοκυριού προστίθεται το εξαπλάσιο του εγγυημένου ποσού, όπως ορίζεται στο άρθρο 2. Το συνολικό εισόδημα που δηλώνει το νοικοκυριό θα πρέπει να είναι μικρότερο από το ποσό των 5.400€, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μελών που διαθέτει. Για παράδειγμα, αν ένα νοικοκυριό αποτελείται από 10 ενήλικα μέλη με βάση τα προαναφερθέντα το εισόδημα του νοικοκυριού τους τελευταίους έξι μήνες αντιστοιχεί σε $(200+100*9)*6=6.600\text{€}$. Το εγγυημένο ποσό που λαμβάνει το κάθε νοικοκυριό από το πρόγραμμα βάση του αριθμού και της ηλικίας των μελών που το απαρτίζουν ορίζεται ως εξής (ΦΕΚ3359/2021,Β):

2. α) Το μονοπρόσωπο νοικοκυριό λαμβάνει 200€ μηνιαίως.
3. β) Η προσθήκη κάθε επιπλέον ενήλικου μέλους στο νοικοκυριό προσαυξάνει το ποσό που εγγυάται το πρόγραμμα κατά 100€ μηνιαίως.

4. γ) Η προσθήκη στο νοικοκυριό κάθε ανήλιου μέλους προσαυξάνει το εγγυημένο ποσό κατά 50€ μηνιαίως.
5. δ) Στην περίπτωση που το νοικοκυριό αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια το μεγαλύτερο ηλικιακά ανήλικο μέλος της οικογένειας θεωρείται ενήλικας.
6. Ε) Το νοικοκυριό που διαθέτει απροστάτευτο/α τέκνο/α προκειμένου να υπολογιστεί το εγγυημένο ποσό του προγράμματος, καθένα από τα απροστάτευτα μέλη λογίζεται ως ενήλικας. Ανεξάρτητα από την σύνθεση του νοικοκυριού, το ανώτερο που μπορεί να λάβει ένα νοικοκυριό είναι τα 900€ (ΦΕΚ3359/2021,Β).

Παρακάτω, παρουσιάζονται ενδεικτικά τα ακόλουθα διευκρινιστικά στοιχεία (ΦΕΚ3359/2021,Β):

<u>Σύνθεση Νοικοκυριού</u>	<u>Εξαμηνιαίο Εισόδημα</u>
Μονοπρόσωπο Νοικοκυριό.	1200€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δυο ενήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με ένα ανήλικο μέλος.	1800€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δυο ενήλικα μέλη κι ένα ανήλικο μέλος ή μονογονεϊκή οικογένεια με δυο ανήλικα μέλη.	2100€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα μέλη και ένα ανήλικο μέλος ή δυο ενήλικα μέλη και δυο ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με τρία ανήλικα μέλη.	2400€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα μέλη κι δυο ανήλικα μέλη ή δυο ενήλικα και τρία ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με τέσσερα ανήλικα μέλη.	2700€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τέσσερα	3000€

<p>ενήλικα μέλη και δυο ανήλικα μέλη ή δυο ενήλικα μέλη και τέσσερα ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με πέντε ανήλικα μέλη.</p>	
--	--

Επίσης, για καθένα επιπλέον μέλος του νοικοκυριού προστίθεται το εξαπλάσιο του εγγυημένου ποσού, όπως ορίζεται στο άρθρο 2. Το συνολικό εισόδημα που δηλώνει το νοικοκυριό θα πρέπει να είναι μικρότερο από το ποσό των 5.400€, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μελών που διαθέτει. Για παράδειγμα, αν ένα νοικοκυριό αποτελείται από 10 ενήλικα μέλη με βάση τα προαναφερθέντα το εισόδημα του νοικοκυριού τους τελευταίους έξι μήνες αντιστοιχεί σε $(200+100*9)*6=6.600\text{€}$. Το εγγυημένο ποσό που λαμβάνει το κάθε νοικοκυριό από το πρόγραμμα βάση του αριθμού και της ηλικίας των μελών που το απαρτίζουν ορίζεται ως εξής (ΦΕΚ3359/2021,Β):

- α) Το μονοπρόσωπο νοικοκυριό λαμβάνει 200€ μηνιαίως.
- β) Η προσθήκη κάθε επιπλέον ενήλικου μέλους στο νοικοκυριό προσαυξάνει το ποσό που εγγυάται το πρόγραμμα κατά 100€ μηνιαίως.
- γ) Η προσθήκη στο νοικοκυριό κάθε ανήλιου μέλους προσαυξάνει το εγγυημένο ποσό κατά 50€ μηνιαίως.
- δ) Στην περίπτωση που το νοικοκυριό αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια το μεγαλύτερο ηλικιακά ανήλικο μέλος της οικογένειας θεωρείται ενήλικας.
- Ε) Το νοικοκυριό που διαθέτει απροστάτευτο/α τέκνο/α προκειμένου να υπολογιστεί το εγγυημένο ποσό του προγράμματος, καθένα από τα απροστάτευτα μέλη λογίζεται ως ενήλικας. Ανεξάρτητα από την σύνθεση του νοικοκυριού, το ανώτερο που μπορεί να λάβει ένα νοικοκυριό είναι τα 900€ (ΦΕΚ3359/2021,Β).

2. Περιουσιακά Στοιχεία:

Άλλο ένα κριτήριο για την ένταξη των νοικοκυριών στο πρόγραμμα είναι και τα περιουσιακά κριτήρια, εκτός από τα εισοδηματικά. Σχετικά με την ακίνητη περιουσία, η συνολική της αξία, η οποία φορολογείται, βάση του προσδιορισμού για τον υπολογισμό του συμπληρωματικού Ε.Ν.Φ.Ι.Α. σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4223/2013 (Α' 287) και αποτυπώνεται στην τελευταία πράξη προσδιορισμού φόρου που έχει εκδοθεί, θα πρέπει να είναι μικρότερη των

90.000€ για κάθε μονοπρόσωπο νοικοκυριό και προσαυξάνεται κατά 15.000€ για κάθε επιπλέον μέλος με ανώτερο όριο το ποσό των 150.000€ (ΦΕΚ3359/2021,Β).

Επιπλέον, σε ότι αφορά την αξία της ακίνητης περιουσίας όπως αυτή ορίζεται σε Ελλάδα κι εξωτερικό, η αντικειμενική δαπάνη των επιβατικών οχημάτων ιδιωτικής χρήσης(I.X.), Μικτής Χρήσης (Μ.Χ.), σύμφωνα με την τελευταία πράξη προσδιορισμού φόρου, πρέπει να είναι μικρότερη συνολικά των 6.000€(ΦΕΚ3359/2021,Β).

Τέλος, σχετικά με το περιουσιακό τεκμήριο, το σύνολο των τόκων από καταθέσεις όλων των μελών του νοικοκυριού σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα και της Ελλάδας και του εξωτερικού, σύμφωνα με την τελευταία πράξη προσδιορισμού φόρου θα πρέπει σε ετήσια βάση να είναι κάτω από το ποσό το οποίο προκύπτει σύμφωνα με τον εξής μαθηματικό τύπο: Ετήσιος τόκος= όριο καταθέσεων για κάθε τύπο νοικοκυριού * μέσο ετήσιο καταθετικό επιτόκιο/100 (ΦΕΚ3359/2021,Β).

Το όριο των καταθέσεων για κάθε σύνθεση νοικοκυριού παρατίθεται στον παρακάτω πίνακα (ΦΕΚ3359/2021,Β):

<u>Σύνθεση Νοικοκυριού</u>	<u>Όρια καταθέσεων/μετοχών/ ομολόγων κτλ</u>
Μονοπρόσωπο Νοικοκυριό	4.800€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δυο ενήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με ένα ανήλικο μέλος.	7.200€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δυο ενήλικα μέλη κι ένα ανήλικο μέλος ή μονογονεϊκή οικογένεια με δυο ανήλικα μέλη.	8.400€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα μέλη και ένα ανήλικο μέλος ή δυο ενήλικα μέλη και δυο ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με τρία ανήλικα μέλη.	9.600€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα μέλη κι δυο ανήλικα μέλη ή	10.800€

δυο ενήλικα και τρία ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με τέσσερα ανήλικα μέλη.	
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τέσσερα ενήλικα μέλη και δυο ανήλικα μέλη ή δυο ενήλικα μέλη και τέσσερα ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με πέντε ανήλικα μέλη.	12.000€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τέσσερα ενήλικα μέλη και τρία ανήλικα μέλη ή δυο ενήλικα μέλη και πέντε ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με έξι ανήλικα μέλη.	13.200€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από πέντε ενήλικα μέλη και τρία ανήλικα μέλη ή δυο ενήλικα μέλη και έξι ανήλικα μέλη ή μονογονεϊκή οικογένεια με επτά ανήλικα μέλη.	14.400€

Το έτος για το οποίο πραγματοποιείται το μέσο καταθετικό επιτόκιο είναι αυτό που αντιστοιχεί στην τελευταία πράξη προσδιορισμού φόρου. Επίσης, απορρίπτονται όσες αιτήσεις έχουν υποβάλει νοικοκυριά των οποίων τα μέλη τους, σύμφωνα με την τελευταία εκκαθαρισμένη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, εμπίπτουν στις διατάξεις του φόρου πολυτέλειας, δηλώνουν δαπάνες για αμοιβές πληρωμάτων, σκαφών αναψυχής, δηλώνουν δαπάνες για δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία, δηλώνουν δαπάνες για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό (ΦΕΚ3359/2021,Β).

3.Κριτήρια Διαμονής

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη των νοικοκυριών στο πρόγραμμα είναι η νόμιμη και μόνιμη διαμονή τους εντός της ελληνικής επικράτειας. Επίσης στις περιπτώσεις των αλλοδαπών απαιτείται η προσκόμιση των απαιτούμενων

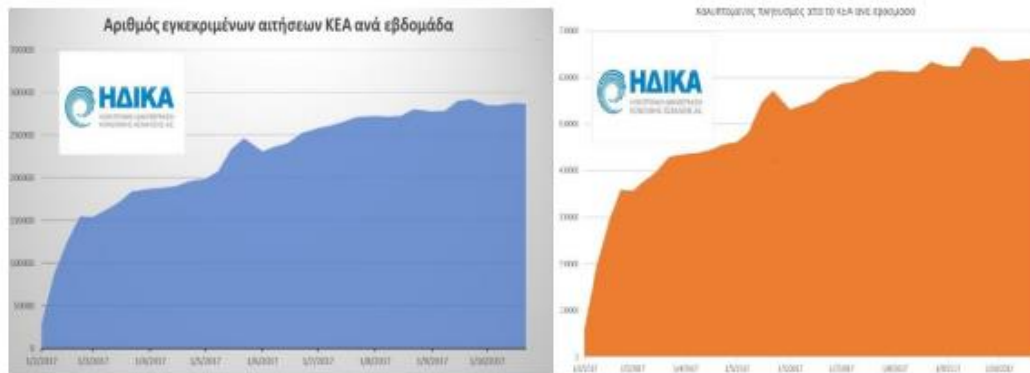
δικαιολογητικών μέσω των οποίων θα αποδεικνύεται το τεκμήριο της νόμιμης και μόνιμης διαμονής τους στη χώρα (ΦΕΚ3359/2021,Β) .

Στόχος του προγράμματος είναι η κάλυψη των αναγκών των ατόμων τα οποία βρίσκονται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Η πλατφόρμα του προγράμματος έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχει διασύνδεση με διάφορες βάσεις δεδομένων από όπου θα αντλούνται τα απαραίτητα στοιχεία με τρόπο αυτοματοποιημένο, προκειμένου να επιτευχθεί η βελτίωση της επιλεξιμότητας των δικαιούχων, εφαρμόζοντας με ορθότητα τα κριτήρια επιλογής. Δόθηκε ιδιαίτερο βάρος στην δυνατότητα εύκολης πρόσβασης στην πλατφόρμα για όλους τους ωφελούμενους, ώστε να αποφευχθεί, στο αρχικό κυρίως στάδιο, η κατάθεση δικαιολογητικών, προκειμένου να επιτευχθεί η αύξηση του ποσοστού ανάληψης. Το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης στοχεύει και στην προώθηση της ενεργοποίησης των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας πέρα από την εισοδηματική ενίσχυση, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα αντίστοιχα προγράμματα στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΦΕΚ3359/2021,Β).

5.2 Αξιολόγηση της πλήρους εφαρμογής του προγράμματος

Βάση των εκτιμήσεων που έχει υπολογίζεται ότι στο πρόγραμμα θα συμμετέχουν δυνητικά 255.000 νοικοκυριά (675.000 άτομα, μέλη νοικοκυριών), τα οποία αποτελούν το 6,4% του πληθυσμού. Οι εισοδηματικές ενισχύσεις κόστισαν συνολικά 269,5 εκατομμύρια ευρώ (σε τιμές 2000). Επίσης για να υπολογιστεί σωστά το απόλυτο κόστος χρειάζεται να συμπεριληφθεί και το ποσό που κόστισε η διαχείριση του ίδιου του προγράμματος (Ματσαγγάνης, 2004).

Την 1^η Φεβρουαρίου 2017 ξεκίνησε η πρώτη εβδομάδα που το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε εθνική εμβέλεια, στο διάστημα αυτό εγκρίθηκαν 30.429 αιτήσεις νοικοκυριών (καλυπτόμενος πληθυσμός 89.811 άτομα) (Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε., 2017).



Πηγή: Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε.

Όπως προέκυψε από τα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος, στα οποία αποδεικνύεται πως οι εγκεκριμένες αιτήσεις ανήλθαν στις 319.468 (καλυπτόμενος πληθυσμός 663.879) και σε ποσοστό πληθυσμού της Ελλάδας 6,14%, (σε σύνολο 10.816.286) (Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας, Έκθεση Παρακολούθησης, Κ.Ε.Α, 2018). Οι καταχωρημένες αιτήσεις που υπάρχουν ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα του προγράμματος, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη αν έχει γίνει η υποβολή τους ή όχι, ανέρχονται στις 460.541 εκ των οποίων οι 396.532 είναι υποβληθείσες. Οι εγκεκριμένες αιτήσεις ανέρχονται σε ποσοστό 80,57% (δηλαδή 319.468 αιτήσεις) κι έχει απορριφθεί ένα ποσοστό της τάξεως του 19,43%. Το χαμηλής κλίμακας ποσοστό αιτήσεων που έχουν απορριφθεί, οφείλεται στο γεγονός πως κατά την διαδικασία που απαιτείται για την υποβολή της κάθε αίτησης, υπάρχει η δυνατότητα από την ίδια την ηλεκτρονική πλατφόρμα να ενημερώνει με τρόπο άμεσο τους αιτούντες, καθώς συμπληρώνουν τα στοιχεία τους στα διάφορα πεδία της αίτησης, ενημερώνοντάς τους προτού οριστικοποιήσουν την αίτηση τους πως δεν πληρούν τα κριτήρια για την υπαγωγή τους στο πρόγραμμα (Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας, Έκθεση Παρακολούθησης, Κ.Ε.Α, 2018).

<u>Στατιστικά Αιτήσεων</u>		
	<u>Αριθμός</u>	<u>Ποσοστό</u>
Αιτήσεις που έχουν καταχωρηθεί (ανεξάρτητα αν έχουν υποβληθεί)	460.541	-
Αιτήσεις που έχουν υποβληθεί (όσες έχουν εγκριθεί ή απορριφθεί)	396.532	86,10%
Αιτήσεις που έχουν εγκριθεί (ως ποσοστό των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί)	319.468	80,57%
Αιτήσεις που έχουν απορριφθεί (ως ποσοστό των αιτήσεων που έχουν υποβληθεί)	77.064	19,43%
Συνολικός αριθμός ατόμων που περιλαμβάνονται στις αιτήσεις που έχουν εγκριθεί	663.789	-

Οι αιτήσεις που έχουν εγκριθεί ανέρχονται στις 319.468, ενώ ο μέσος όρος των ατόμων από τα νοικοκυριά που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα είναι στα 2,08 άτομα, παράλληλα το ποσοστό των νοικοκυριών, τα οποία έχουν ανήλικα μέλη είναι της τάξεως του 29,55% (επί των εγκεκριμένων αιτήσεων). Επίσης στα προαναφερθέντα νοικοκυριά τα ανήλικα μέλη έχουν μέσο όρο 1,75 άτομα. Ακόμη το 9,90% περιλαμβάνει νοικοκυριά, τα οποία έχουν άτομα άνω των 65 ετών (στις εγκεκριμένες αιτήσεις) και έχουν μέσο όρο 1,18 άτομα. Το 6,46% των εγκεκριμένων αιτήσεων αντιστοιχεί σε μονογονεϊκές οικογένειες, ενώ το 50,17% σε μονοπρόσωπα νοικοκυριά (Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και

Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας, Έκθεση Παρακολούθησης, Κ.Ε.Α, 2018) .

Σε ότι αφορά το κομμάτι των πληρωμών ο μέσος όρος της καταβολής ανά μήνα για κάθε νοικοκυριό ανέρχεται σε 223,96€, από την άλλη πλευρά το συνολικό κόστος μηνιαίως που αφορά 319.468 νοικοκυριά, των οποίων οι αιτήσεις έχουν εγκριθεί κι έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα, είναι ελάχιστα πιο πάνω από 71,5 εκατομμύρια ευρώ (δηλαδή 858,6 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο), Η συνολική δαπάνη δεν θα πρέπει να ξεπερνά σε ύψος, τα στοιχεία των αρχικών εκτιμήσεων, παρόλα αυτά φαίνεται να μην κινείται σε ανοδικά επίπεδα συγκριτικά και με τις δαπάνες του κράτους για την κοινωνική προστασία (20,7% του ΑΕΠ, 41,5% των συνολικών δαπανών), όπου είναι αρκετά κοντά με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat, 2018). Στο πλαίσιο αυτό, χρειάζεται να συμπεριληφθούν κι οι επιπτώσεις που επέφερε η οικονομική κρίση, όπου είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της φτώχειας, η οποία με την σειρά της έκανε πιο επιτακτική την ανάγκη για την κοινωνική προστασία. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί πως πέρα από τις αρνητικές συνέπειες της οικονομικής κρίσης, παράλληλα παρατηρήθηκε το 2015 μια οικονομική συγκράτηση η οποία αυξήθηκε το 2017 με την αρχική εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης στην Ελλάδα, την περίοδο εκείνη (Eurostat, 2018).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προέρχονται από την βάση δεδομένων MISSOC (Mutual Information System on Social Protection) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης στην Ελλάδα βρίσκεται στην 16^η θέση συγκριτικά με τα αντίστοιχα προγράμματα εγγυημένου εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα εγγυημένα ποσά των υπολοίπων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπεριλαμβάνονται στον παρακάτω πίνακα (Eurostat, 2018):

<u>Ποσά Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος που λαμβάνει ένα πρόσωπο που διαβιεί μόνο του ανά μήνα (μέγιστο ποσό ανά μήνα)</u>			
<u>Χώρα</u>	<u>2007</u>	<u>2010</u>	<u>2016</u>
1. Αυστρία	542	542	837
2. Βέλγιο	645	725	867
3. Βουλγαρία	19	19	24

4. Γαλλία	441	460	524
5. Γερμανία	345	359	404
6. Δανία	1201	1.325	950
7. Ελλάδα	-	-	200
8.Εσθονία	58	64	130
9. Ηνωμένο Βασίλειο	370	303	373
10. Ιρλανδία	805	849	806
11. Ισπανία	-	-	426
12. Ιταλία	-	-	80
13.Κροατία	-	-	106
14. Κύπρος	356	452	480
15. Λετονία	39	56	49
16. Λιθουανία	53	91	102
17.Λουξεμβούργο	1.185	1.146	1.348
18.Μάλτα	359	397	443
19. Ολλανδία	558	617	977
20. Ουγγαρία	-	-	149
21. Πολωνία	109	102	140
22. Πορτογαλία	117	189	126
23. Ρουμανία	28	30	32
24. Σλοβακία	157	182	61
25. Σλοβενία	206	226	288
26. Σουηδία	385	361	412
27. Τσεχία	114	131	126
28. Φιλανδία	389	361	485

Σε γενικό επίπεδο, υπάρχει μια πενταβάθμια κατηγοριοποίηση των χωρών, ανάλογη του μέσου όρου γενναιοδωρίας των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, με άλλα λόγια αν μέσω της εισοδηματικής ενίσχυσης, δίνεται η δυνατότητα στα νοικοκυριά να αντιμετωπίσουν και να ξεπεράσουν τα όρια της φτώχειας, η οποία ορίζεται κατά βάση ως το 40% του μέσου

εισοδήματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω (Directorate-General for Internal policies, Policy Department A.,2017):

1. Υψηλό επίπεδο γενναιοδωρίας (άνω του 50 %).
2. Μέτριο- υψηλό επίπεδο γενναιοδωρίας (40%-50%).
3. Μέτριο-Χαμηλό επίπεδο γενναιοδωρίας (30%-40%).
4. Χαμηλό επίπεδο γενναιοδωρίας (20%-30%).
5. Πολύ χαμηλό επίπεδο γενναιοδωρίας (κάτω από 20%).

Σε ότι αφορά την Ελλάδα, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, για το 2017, το μέσο ατομικό εισόδημα ανέρχεται στα 7355,00 ευρώ. Το κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης κατατάσσεται στην 3^η κατηγορία, δηλαδή μέτριας-χαμηλής γενναιοδωρίας, σύμφωνα με τις παραπάνω κατηγορίες. Διότι για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό το μέσο εισόδημα είναι 2.400 ευρώ, δηλαδή 33% (Eurostat, 2018). Στην συγκεκριμένη κατηγορία, βρίσκονται επίσης, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Μάλτα, η Φιλανδία, η Γερμανία, η Κύπρος κι η Γαλλία (Directorate-General for Internal policies, Policy Department A.,2017).

Ερευνητικό Μέρος

Κεφάλαιο 6^ο: Έρευνα με την χρήση ερωτηματολογίου

Ένα στοιχείο της κοινωνικής πολιτικής, ιδιαίτερα απαραίτητο, είναι να καταγράφεται και να παρουσιάζεται στατιστικά η κοινωνική προστασία, κυρίως σε ότι αφορά κοινωνικά περιβάλλοντα ιδιαίτερα περίπλοκα κι ευάλωτα. Η κοινωνική αλληλεγγύη σε μικρότερα κοινωνικά περιβάλλοντα, λειτουργεί περισσότερο εμπειρικά ή διαισθητικά από την πλευρά εκείνων που λαμβάνουν τις αποφάσεις. Ωστόσο, σε περιβάλλοντα μεγαλύτερα, όπου χαρακτηρίζονται από συνθετότητα και περισσότερα απρόσωπες σχέσεις, το εργαλείο εμπειρικών κανόνων δεν είναι αποτελεσματικό. Για τον λόγο αυτό σε αυτού του είδους τις περιπτώσεις χρειάζεται η χρήση της στατιστικής πληροφόρησης, η οποία αποτελεί ένα φίλτρο, το οποίο δίνει την δυνατότητα της καλύτερης αντίληψης της πραγματικότητας, κάτι το οποίο θεωρείται απαραίτητο αντικείμενο χάραξης πολιτικής. Η απουσία της παροχής πληροφόρησης, καθώς κι η δυνατότητα να εντοπιστούν οι ανάγκες και να αξιολογηθούν οι προτεραιότητες αντικρουόμενων οπτικών κατευθύνσεων ώστε να ληφθούν οι διάφορες αποφάσεις, δεν ήταν εφικτή. Επομένως, η στατιστική ανάλυση επιτυγχάνει την εξασφάλιση ενός τρόπου αξιολόγησης και κρίσης της κοινωνικής πολιτικής, περιορίζοντας με τον τρόπο την αυθαιρεσία.

6.1 Μεθοδολογία

Στόχος της έρευνας είναι η διαπίστωση των στάσεων των δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Πραγματοποιείται, με αλλά λόγια η διερεύνηση των δημογραφικών στοιχείων των ωφελούμενων, η αξιολόγηση διαδικασιών λειτουργίας του φορέα, η αξιολόγηση των κριτηρίων και της επάρκειας του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος αλλά και τα οφέλη και τις επιπτώσεις του προγράμματος, όπως επίσης η δυνατότητα να ενεργοποιηθούν οι ωφελούμενοι προς την αγορά εργασίας.

Οι ερωτήσεις κινούνται γύρω από τρεις άξονες, οι οποίοι θα παρουσιάσουν στοιχεία των σημαντικότερων παραγόντων, στους οποίους έγινε αναφορά σε προηγούμενα κεφάλαια της παρούσας εργασίας κι αφορούν την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Οι εν λόγω άξονες είναι οι εξής:

1. Κάλυψη, επιλεξιμότητα, ποσοστό ανάληψης

2. Επάρκεια
3. Ενεργοποίηση

Αναλυτικότερα, μέσα από τις απαντήσεις των ωφελούμενων του ερωτηματολογίου, επιδιώχθηκε μια προσπάθεια να δοθούν απαντήσεις σε καίρια και βασικά ερωτήματα ερευνητικής προσέγγισης όπως:

1. Κάλυψη, Επιλεξιμότητα, Ποσοστό ανάληψης:

- Αν το πρόγραμμα προσεγγίζει την ακραία φτώχεια (κάλυψη) μέσω της ένταξης των ατόμων από την συνολική στόχευση. Αν υπάρχει ικανοποιητική ορθότητα στην επιλογή των κριτηρίων και κατά πόσο επιτυγχάνεται αυτό (επιλεξιμότητα). Αν προκύπτουν εμπόδια προσβασιμότητας, τα οποία αποτρέπουν την ένταξη δικαιούχων στο πρόγραμμα (ποσοστό ανάληψης).

2. Επάρκεια

- Αν οι ανάγκες για την διαβίωση του νοικοκυριού επαρκούν μέσω της ένταξης στο εγγυημένο εισόδημα.

3. Ενεργοποίηση

- Αν υπάρχει ενεργοποίηση των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας (ενεργοποίηση).

Στην συνέχεια ακολουθεί η παρουσίαση κι η περιγραφή της διαδικασίας της έρευνας, με άλλα λόγια αναλύεται ο τρόπος συλλογής, επεξεργασίας κι ανάλυσης των στοιχείων.

6.2 Έρευνα

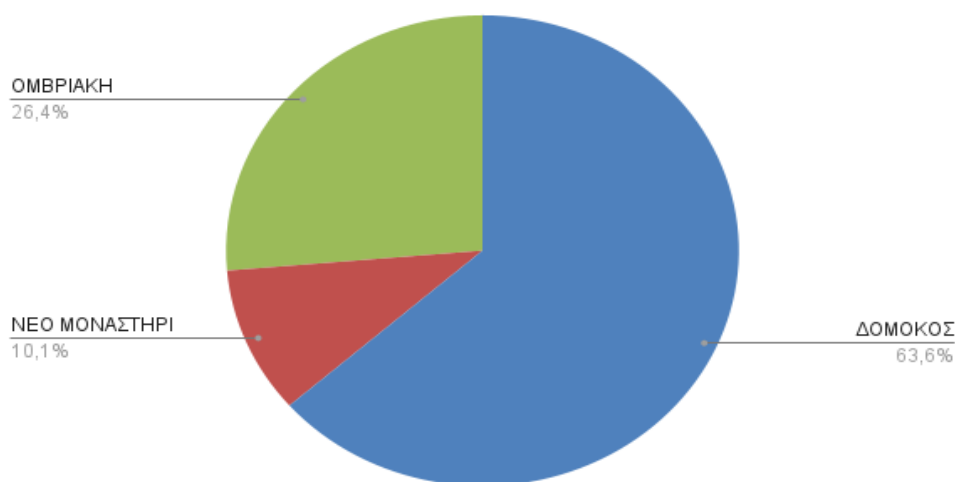
Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στο δήμο Δομοκού τον Νοέμβριο του 2022. Το δείγμα που επιλέχθηκε ήταν δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, οι οποίοι επισκέφτηκαν το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν σε έντυπη μορφή σε όλους όσους προσήλθαν στην δομή για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Επομένως, το τελικό δείγμα αποτελείται από 130 άτομα τα οποία ολοκλήρωσαν την διαδικασία υποβολής της αίτησής τους στο Κέντρο Κοινότητας του Δήμου κι έπειτα επέλεξαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια εθελοντικά. Επίσης, όσοι από τους συμμετέχοντες αντιμετώπιζαν δυσκολίες στην γραφή, την ανάγνωση ή και τα δυο, είχαν την δυνατότητα να βοηθηθούν από την κοινωνική λειτουργό.

Κατά την στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά στατιστικά μέτρα καθώς και μέτρα θέσης των απαντήσεων σε σχέση με τα χαρακτηριστικά των ερωτώμενων (έλεγχος υποθέσεων με την χρήση παραμετρικών και μη παραμετρικών τεστ). Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα του SPSS.

6.3 Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 130 ωφελούμενους, συνολικά εκ των οποίων οι 82 ήταν από την δημοτική ενότητα του Δομοκού (63,6%), οι 35 από την Δημοτική Ενότητα της Ομβριακής (26,4%) κι οι 13 από την Δημοτική Ενότητα του Νέου Μοναστηρίου (10,1%).

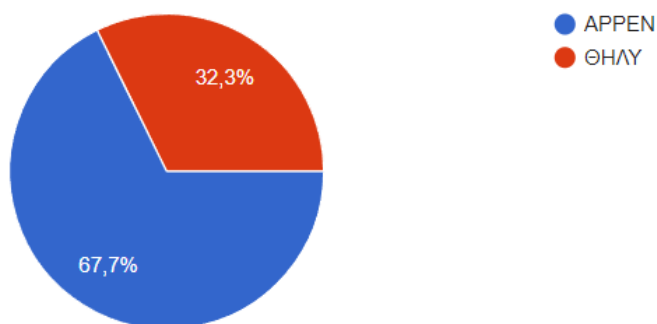
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ



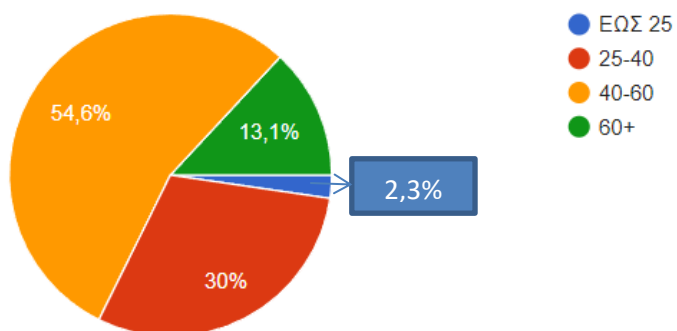
Σε ότι αφορά τα δημογραφικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου έχουμε τα εξής αποτελέσματα: Από τους 130 ερωτώμενους, οι 88 ήταν άνδρες (67,7%) κι οι 42 γυναίκες (32,2%). Οι ηλικίες τους περιελάμβαναν τα εξής ηλικιακά όρια: Έως 25 ήταν 3 από τους ερωτώμενους (2,3%), 25-40 ετών ήταν 39 ερωτώμενοι (30%), 40-60 ετών 71 ερωτώμενοι (54,6%) και 60 κι άνω ήταν 17 ερωτώμενοι (13,1%). Το εκπαιδευτικό τους επίπεδο περιελάμβανε τα εξής αποτελέσματα 24 από τους ερωτώμενους είναι απόφοιτοι Δημοτικού (18,5%), 43 ερωτώμενοι απόφοιτοι Γυμνασίου (33,1%), 49 ερωτώμενοι απόφοιτοι Λυκείου (37,7%), 11 ερωτώμενοι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ 8,5%, 2 ερωτώμενοι απόφοιτοι Μεταπτυχιακού (1,5%) και ένας ερωτώμενος είναι απόφοιτος Διδακτορικού (0,8%). Τέλος, σε ότι αφορά την οικογενειακή τους κατάσταση 58 από τους 130 ερωτώμενους είναι άγαμοι (45%),

50 από τους 130 ερωτώμενους είναι έγγαμοι (38%), 4 σε διάσταση (3,1%), 10 διαζευγμένοι (7,8%) και σε χηρεία 8 ερωτώμενοι (6,2%). Όλα τα παραπάνω παρουσιάζονται και διαγραμματικά παρακάτω.

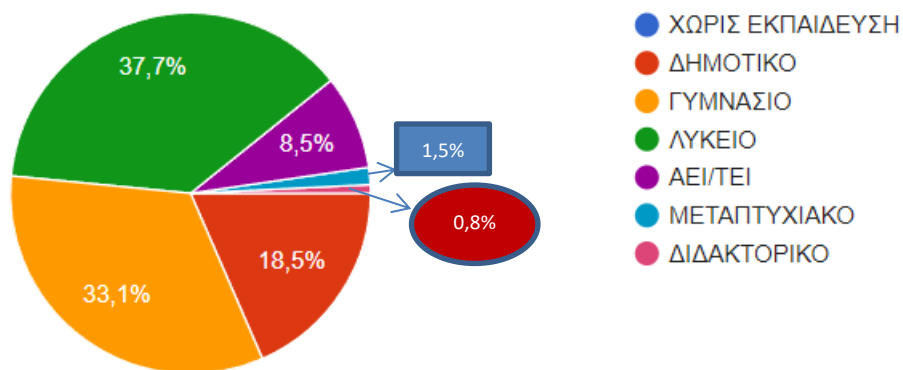
ΦΥΛΟ



ΗΛΙΚΙΑ

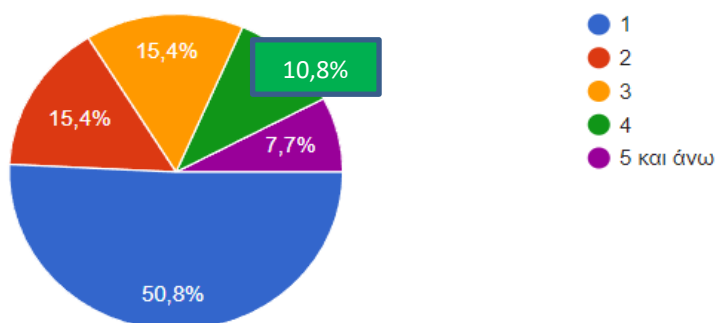


ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ



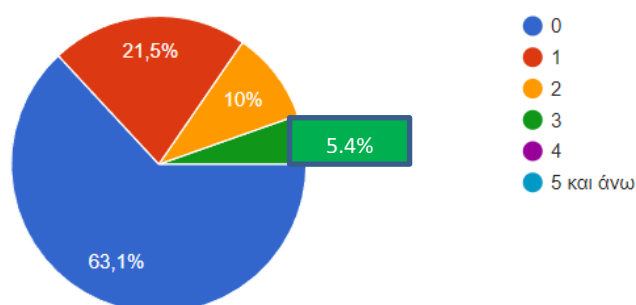
Σε ότι αφορά τα στοιχεία των νοικοκυριών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, η σύνθεσή του περιλαμβάνει από ένα έως πέντε και άνω μέλη, όπου 66 ερωτώμενοι (50,8%) αποτελούν μονοπρόσωπο νοικοκυριό, 20 ερωτώμενοι (15,4%) αποτελούν νοικοκυριό δυο ατόμων, ακόμη 20 ερωτώμενοι (15,4%) αποτελούν νοικοκυριό τριών ατόμων, 14 ερωτώμενοι (10,8%) αποτελούν νοικοκυριό τεσσάρων ατόμων κι 10 ερωτώμενοι (7,7%) αποτελούν νοικοκυριό πέντε ατόμων κι άνω.

6.1 Πόσα άτομα έχει το νοικοκυριό σας;



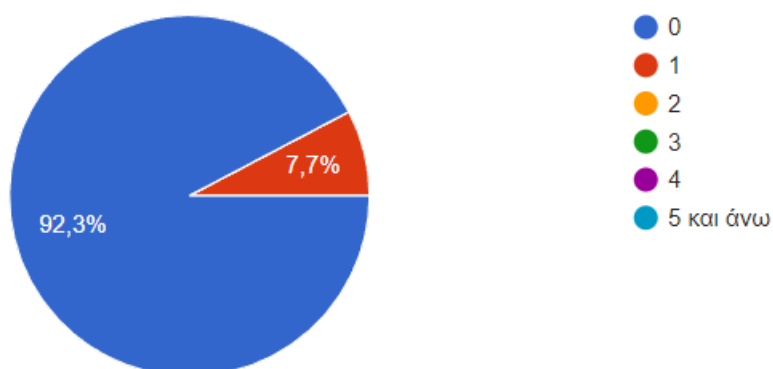
Σχετικά με τα αποτελέσματα για τον αριθμό των ατόμων του νοικοκυριού που είναι κάτω των 18 ετών, 82 ερωτώμενοι (63,1%) απάντησαν πως δεν έχουν κανένα άτομο στο νοικοκυριό τους κάτω των 18 ετών, 28 ερωτώμενοι (21,5%) απάντησαν πως έχουν ένα άτομο κάτω των 18 ετών, 13 ερωτώμενοι (10%) απάντησαν πως έχουν δυο άτομα κάτω των 18 ετών και 7 ερωτώμενοι (5,4%) απάντησαν πως έχουν τρία άτομα κάτω των 18 ετών.

6.2. Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι κάτω των 18 ετών;



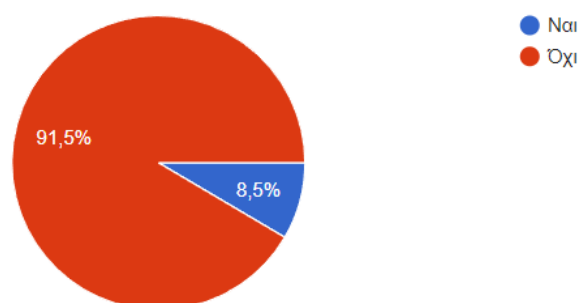
Στο ερώτημα σχετικά με τον αριθμό των ατόμων του νοικοκυριού που είναι άνω των 65 ετών, 120 ερωτώμενοι (92,3%) απάντησαν πως δεν υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό τους άνω των 65 ετών και μόλις 10 (7,7%) απάντησαν πως έχουν ένα μόνο άτομο άνω των 65 ετών.

6.3 Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι άνω των 65 ετών;



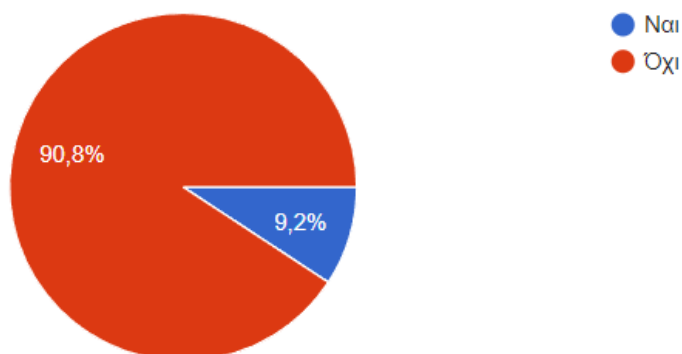
Σε ότι αφορά τα άτομα του νοικοκυριού που είναι ΑΜΕΑ, 119 ερωτώμενοι (91,5%) απάντησαν πως δεν έχουν άτομα ΑΜΕΑ στο νοικοκυριό τους, ενώ 11 ερωτώμενοι (8,5%) απάντησαν πως έχουν άτομα ΑΜΕΑ στο νοικοκυριό τους.

6.4 Υπάρχουν άτομα στο νοικοκυριό σας που είναι ΑΜΕΑ;



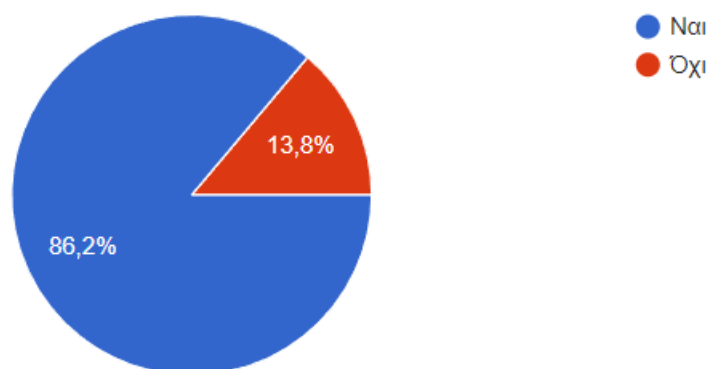
Η πλειοψηφία των ερωτώμενων, 118 απαντήσεις (90,8%) δήλωσαν πως δεν υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό τους που να αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια, ενώ μόλις 12 ερωτώμενοι (9,2%) απάντησαν θετικά ως προς την μονογονεϊκή οικογένεια.

6.5. Υπάρχει κάποιο άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;



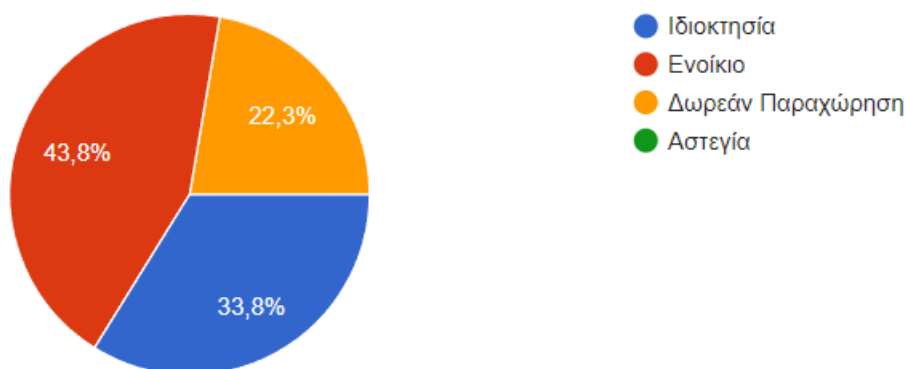
Επίσης, η πλειοψηφία των ερωτώμενων 112 από τους 130 (86,2%), απάντησαν πως συμμετέχουν στο πρόγραμμα του ΤΕΒΑ, ενώ μόλις 18 (13,6%) από αυτούς δεν συμμετέχουν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα.

6.6. Το νοικοκυριό σας συμμετέχει στο πρόγραμμα του ΤΕΒΑ;



Σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς των νοικοκυριών, 57 ερωτώμενοι (43,8%) από τους 130 απάντησαν πως η κατοικία τους είναι ενοικιαζόμενη, 44 (33,8%) ερωτώμενοι απάντησαν πως κατοικούν σε ιδιόκτητη κατοικία και 29 (22,3%) σε Δωρεάν Παραχωρημένη κατοικία, ενώ κανείς δεν δηλώνει άστεγος.

6.7. Το σπίτι στο οποίο κατοικείται ως νοικοκυριό είναι:

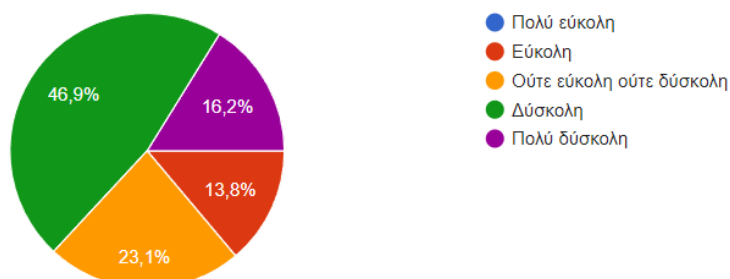


Η δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει την αξιολόγηση των διαδικασιών και την λειτουργία του φορέα, όπου δίνεται η δυνατότητα να διερευνηθεί η κάλυψη, η επιλεξιμότητα καθώς και το ποσοστό ανάληψης του προγράμματος. Σχετικά με την διαδικασία συμπλήρωσης των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, το 46,9% δηλώνει πως δυσκολεύεται στην διαδικασία ολοκλήρωσης της αίτησης, το 23,1% δηλώνει πως η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του προγράμματος δεν είναι ούτε εύκολη ούτε δύσκολη, το 13,8% δηλώνει πως η διαδικασία είναι εύκολη, ενώ το 16,2% δηλώνει πολύ δύσκολη την διαδικασία ολοκλήρωσης της συμπλήρωσης των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Επίσης το 92,3% χρειάστηκε να προσκομίσει δικαιολογητικά προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα, ενώ μόλις το 7,7% ολοκλήρωσε την αίτηση χωρίς δικαιολογητικά.

ΜΕΡΟΣ 2ο:

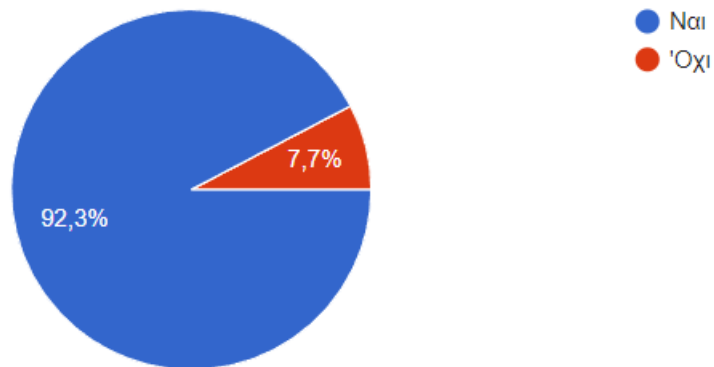
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΟΡΕΑ

1.Η συμπλήρωση των στοιχείων σας στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος είναι εύκολη/ δύσκολη;

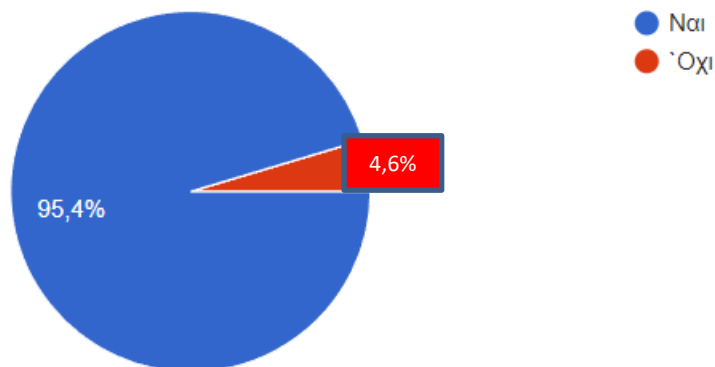


Το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αντλεί στοιχεία από τις ηλεκτρονικές διασταυρώσεις, από τις βάσεις δεδομένων διάφορων υπηρεσιών, με σκοπό τον περιορισμό της γραφειοκρατίας αλλά και των πολλών επισκέψεων των πολιτών στις εκάστοτε κοινωνικές υπηρεσίες. Παρόλα αυτά σε πρακτικό επίπεδο κάτι τέτοιο δεν καθίσταται εφικτό διότι οι ωφελούμενοι χρειάζεται να γνωρίζουν αρκετά βασικά στοιχεία για τους ίδιους αλλά και για τα μέλη του νοικοκυριού τους, όπως για παράδειγμα ο αριθμός αστυνομικής ταυτότητας, ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, ενώ είναι εξαιρετικά δύσκολο να θυμούνται επιπλέον στοιχεία τα οποία απαιτείται να συμπληρωθούν στην αίτηση όπως για παράδειγμα αριθμός παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, ενιαίος αριθμός μαθητή, λογαριασμός τραπεζής (IBAN). Με αποτέλεσμα, οι ωφελούμενοι να χρειάζεται να επισκεφτούν περισσότερες από μια φορές την κοινωνική υπηρεσία ή το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου τους για την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής της αίτησης τους. Για τον συγκεκριμένο λόγο παρατηρούμε και στο παρακάτω διάγραμμα πως το 95,4% των ερωτώμενων δηλώνει πως έχει επισκεφθεί το Κέντρο Κοινότητας περισσότερες από μια φορές, ενώ μόλις το 4,6% κατάφερε να ολοκληρώσει την αίτηση του με μια μόνο επίσκεψη ή και καμία.

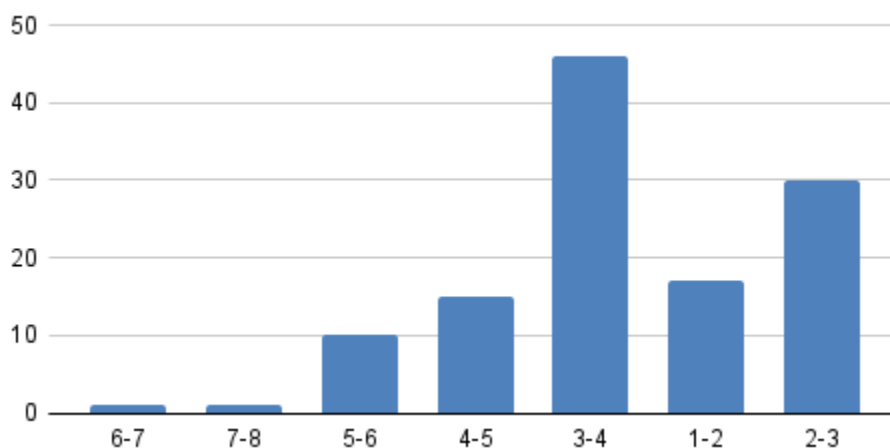
2. Για να ολοκληρωθεί η αίτηση σας για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα χρειάστηκε να προσκομίσετε δικαιολογητικά;



3. Έχει χρειαστεί να επισκεφτείτε το Κέντρο Κοινότητας περισσότερες από μια φορές;

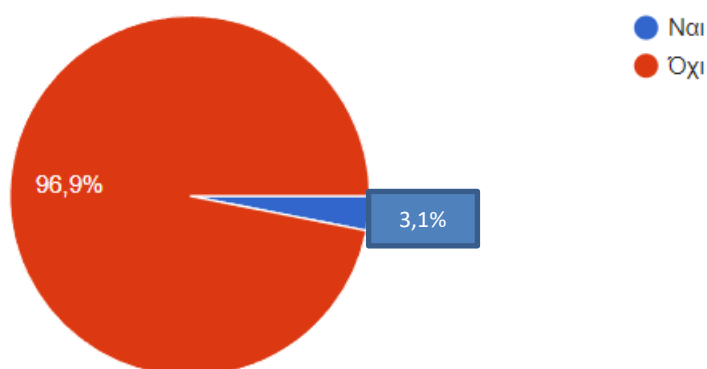


4. Αν ναι, πόσες φορές;

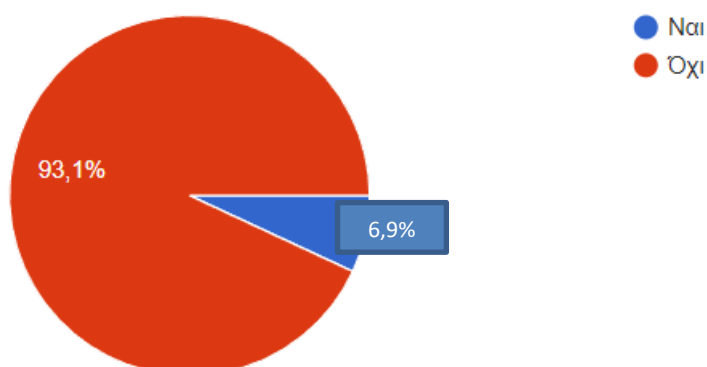


Επίσης, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων σε ποσοστό 96,6% δηλώνει πως δεν έχει αντιμετωπίσει φαινόμενα ρατσισμού, ενώ το 93,1% δηλώνει πως δεν έχει αντιμετωπίσει φαινόμενα προκατάληψης κατά τις επισκέψεις στο Κέντρο Κοινότητας, έναντι του ποσοστού του 3,1%, το οποίο δηλώνει πως αντιμετώπισε φαινόμενα ρατσισμού και το 6,9% προκατάληψης στις επισκέψεις του στο Κέντρο Κοινότητας.

5. Σε κάποιες από τις επισκέψεις σας στο Κέντρο Κοινότητας για την αίτηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος αντιμετωπίσατε ρατσισμό;



6. Αντιμετωπίσατε προκατάληψη;

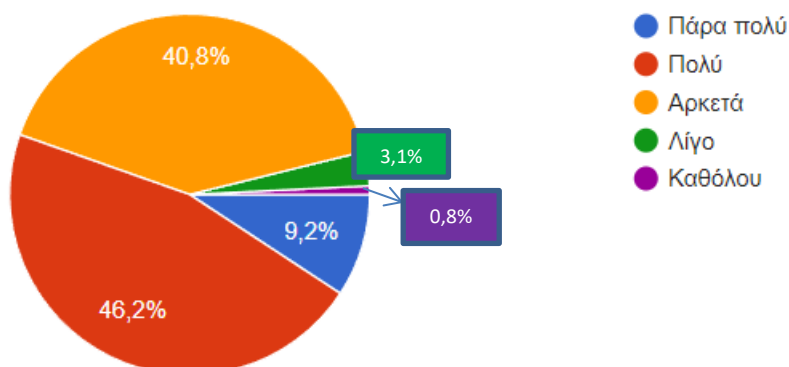


Σε ότι αφορά την Τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου, η οποία περιλαμβάνει την αξιολόγηση των κριτηρίων και την επάρκεια του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος διαπιστώνεται από τα αποτελέσματα πως σε ότι αφορά τα κριτήρια ορθότητα του προγράμματος 46,2% των ερωτώμενων δηλώνει πως τα κριτήρια είναι πολύ σωστά, το 40,8% δηλώνει πως είναι αρκετά σωστά, το 9,2% πάρα πολύ, ενώ το 3,1% δηλώνει πως είναι λιγότερο ορθά ενώ το 0,8% καθόλου.

ΜΕΡΟΣ 3ο:

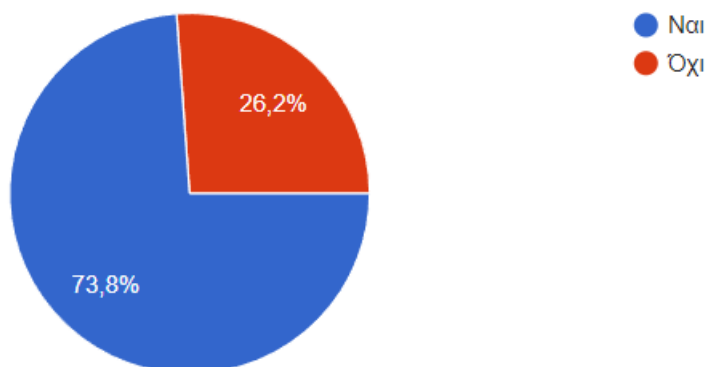
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Τα κριτήρια του προγράμματος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος πιστεύετε ότι είναι σωστά;



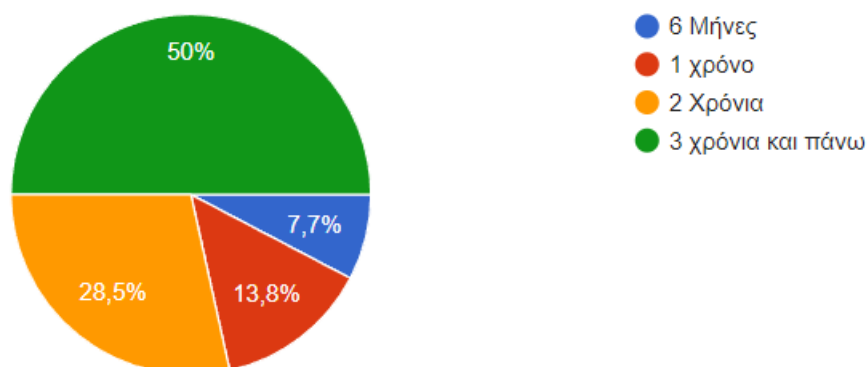
Επίσης το 73,8% δηλώνει πως όσοι λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα το δικαιούνται πραγματικά, έναντι του 26,2% που δηλώνει το αντίθετο.

2. Πιστεύετε πως όσα άτομα λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα το δικαιούνται πραγματικά;



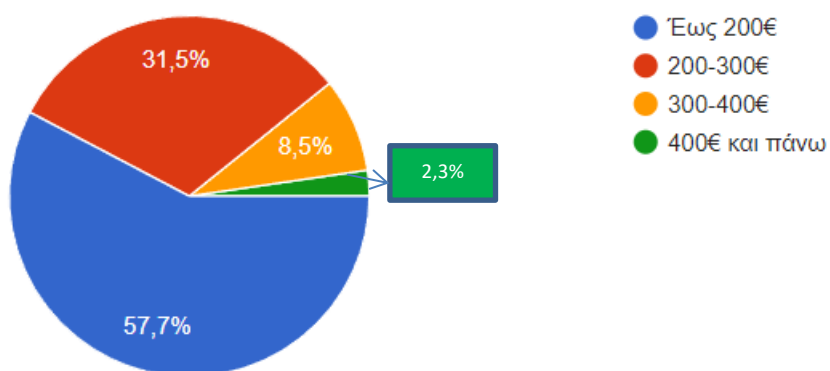
Διερευνώντας την επάρκεια του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος για τις ανάγκες διαβίωσης του νοικοκυριού, παρατηρείται πως το 50% των ερωτώμενων δηλώνει πως λαμβάνει την οικονομική ενίσχυση του προγράμματος από 3 χρόνια και πάνω, ουσιαστικά σχεδόν από την έναρξη της εφαρμογής του προγράμματος σε πανελλαδικό επίπεδο, ενώ το 28,5% δηλώνει πως λαμβάνει το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα 2χρόνια, το 13,8% δηλώνει πως το λαμβάνει 1 χρόνο και το 7,7% 6 μήνες.

3. Πόσο καιρό λαμβάνετε ως νοικοκυριό το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;



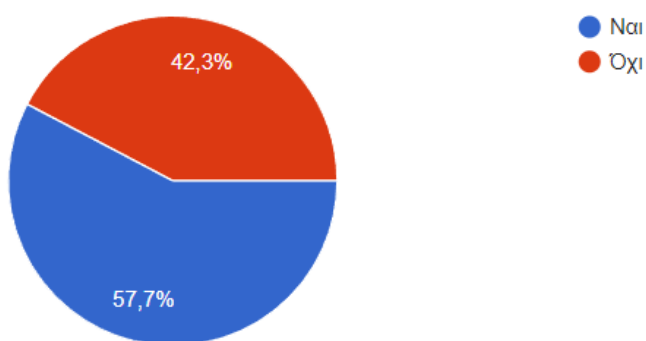
Το ποσό που λαμβάνουν τα νοικοκυριά από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα είναι σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων σε ποσοστό 57,7% έως 200€, 31,5% 200€-300€ και 2,3% 400€ και πάνω.

4. Τι ποσό λαμβάνετε ως νοικοκυριό από το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;



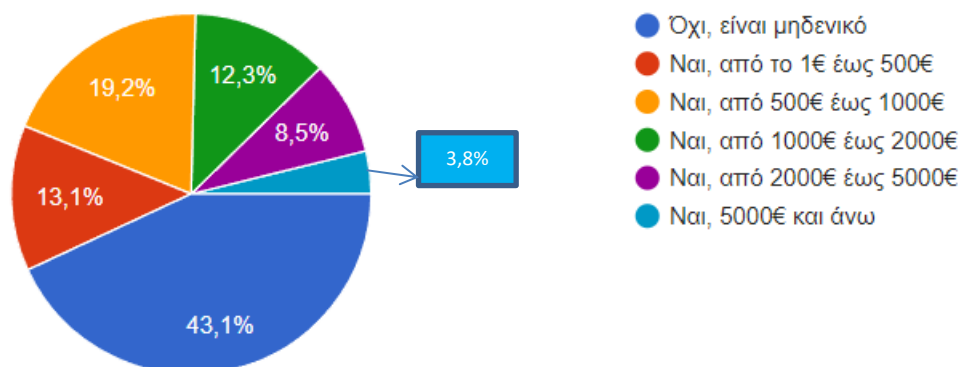
Το 57,7% δεν λαμβάνει εισόδημα από άλλες κοινωνικές και οικονομικές παροχές έναντι του 42,3% που δηλώνει το αντίθετο. Αυτό που παρατηρείται είναι πως οι υπόλοιπες κοινωνικές παροχές παραγκωνίζονται και αποδεικνύεται ο κεντρικός ρόλος που διαδραματίζει το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα στη διαμόρφωση της κοινωνικής προστασίας. Από την άλλη πλευρά το γεγονός πως υπάρχει έλλειψη σε άλλες πηγές εισοδήματος, αποδεικνύει την εξάρτηση των ωφελούμενων από το συγκεκριμένο επίδομα.

5. Εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα λαμβάνετε άλλη οικονομική ή κοινωνική παροχή ως εισόδημα;



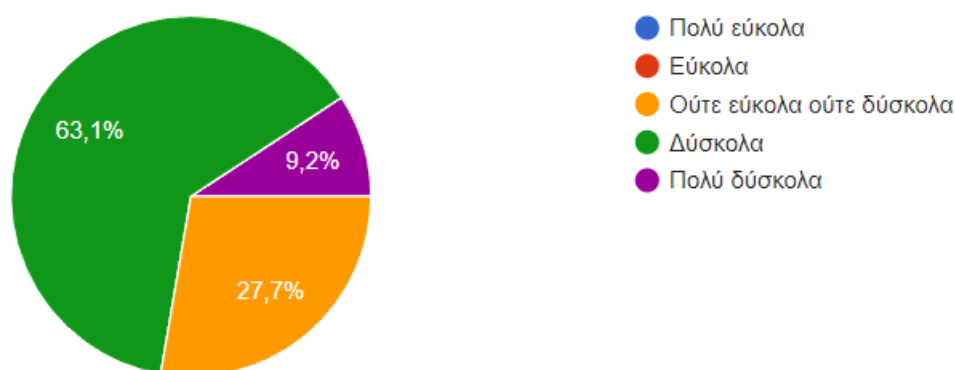
Σε ότι αφορά την λήψη άλλων εισοδημάτων εκτός του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και των λοιπών κοινωνικών ή οικονομικών παροχών το 43,1% δηλώνει πως είναι μηδενικό, το 13,1% απαντά πως έχει κάποιο άλλο εισόδημα της τάξεως από 1€ έως 500€, το 19,2% απαντά πως έχει κάποιο άλλο εισόδημα της τάξεως από 500€ έως 1000€, το 12,3% από 1000€ έως 2000€, το 8,5% από 2000€ έως 5000€ και το 3,8% δηλώνει πως λαμβάνει κάποιο άλλο εισόδημα από 5000€ και πάνω.

6. Έχετε κάποιο άλλο εισόδημα εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και τις υπόλοιπες κοινωνικές και οικονομικές παροχές;



Σχετικά με την κάλυψη των βασικών αναγκών του νοικοκυριού το 63,1% απαντά πως καλύπτει δύσκολα τις βασικές του ανάγκες, το 27,7%, ούτε εύκολα ούτε δύσκολα, ενώ το 9,2% πολύ δύσκολα. Από τις απαντήσεις εξάγεται το συμπέρασμα πως η ακραία φτώχεια, βάση και του δείκτη που εξετάζει τα επίπεδα διαβίωσης των ατόμων που αντιμετωπίζουν στερήσεις σε υλικό επίπεδο, προσεγγίζεται σε ικανοποιητικό βαθμό κι η κάλυψη είναι σε υψηλό επίπεδο (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας, Έκθεση παρακολούθησης Κ.Ε.Α., 2018).

7. Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις βασικές ανάγκες του νοικοκυριού σας;

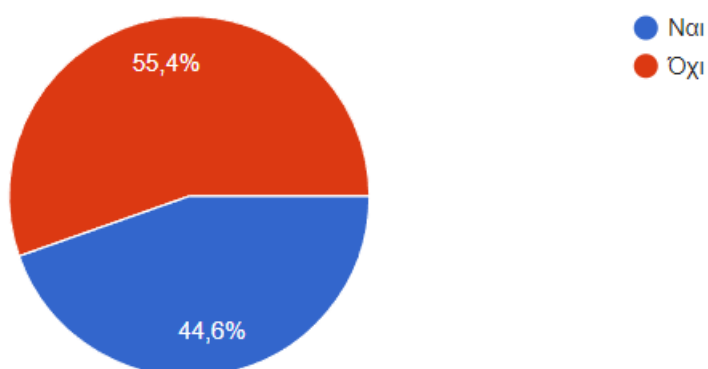


Εξετάζοντας τα οφέλη και τις επιπτώσεις του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, τα οποία περιλαμβάνονται στην τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου, διερευνάται η ενεργοποίηση των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας. Το 55,4% απαντά πως δεν εργάζεται το διάστημα που λαμβάνει το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, έναντι του 44,9% που απαντά το αντίθετο.

ΜΕΡΟΣ 4ο

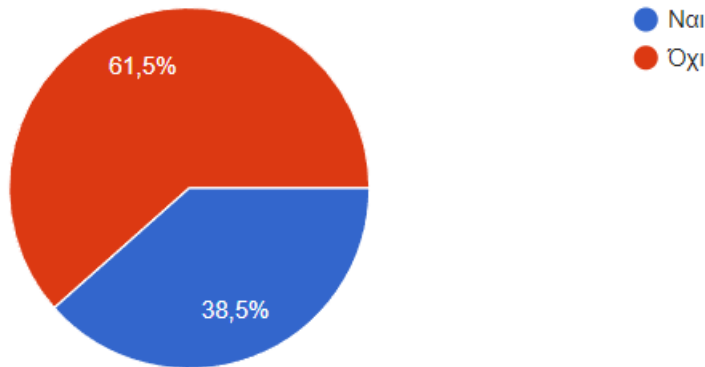
ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;



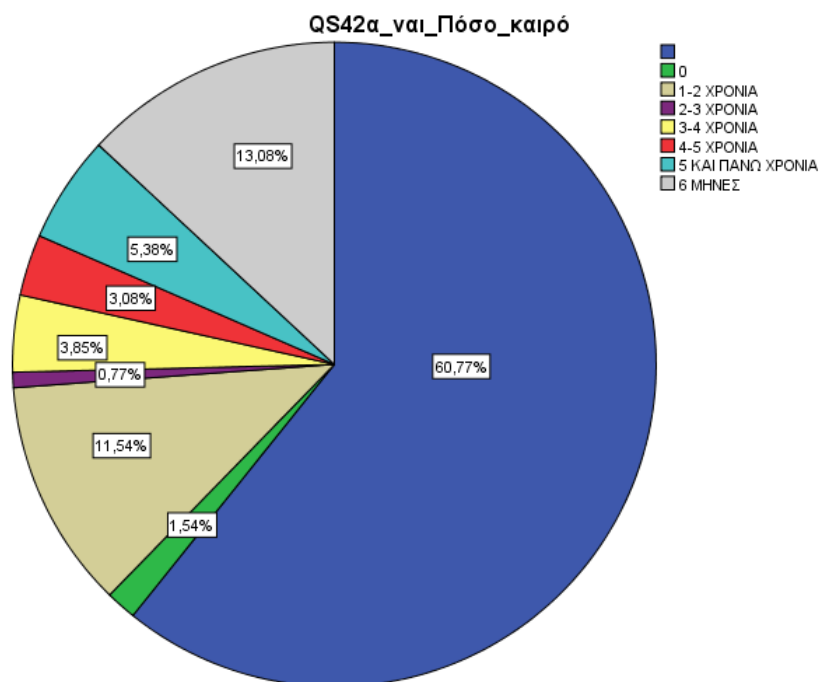
Το 61,5% δηλώνει πως δεν εργάζεται κατά το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, ενώ το 38,5% απαντά πως εργάζεται το συγκεκριμένο διάστημα.

7. Εργάζεστε αυτό το διάστημα;



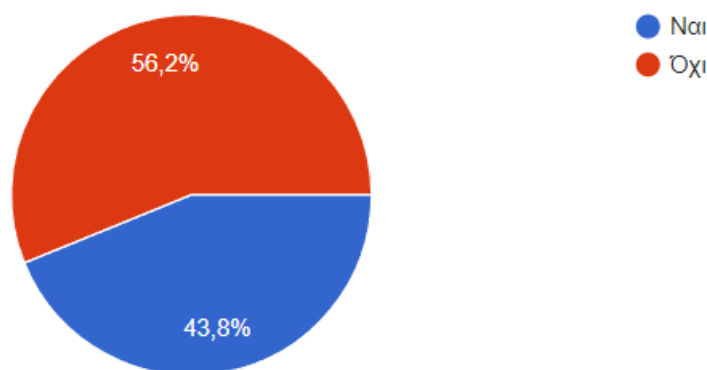
Το 60,77% απαντά πως δεν αναζητά εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, το 13,08% απαντά πως εργάζεται τους τελευταίους 6 μήνες και το 11,54% πως εργάζεται τα τελευταία 1-2 χρόνια.

2α. Αν ναι. Πόσο καιρό εργάζεστε;



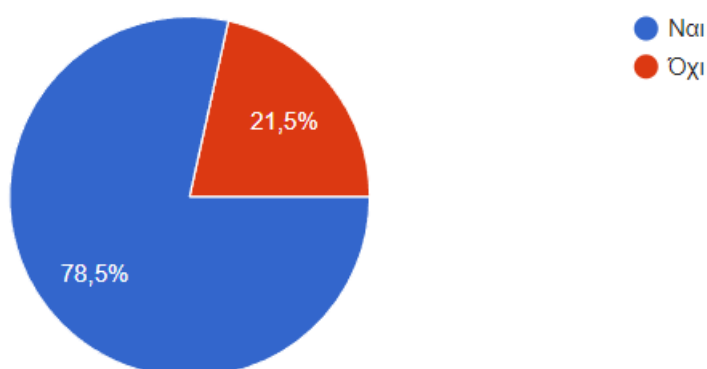
Το 56,2 % απαντά πως το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας δεν αναζητά εργασία, έναντι του 43,8% που απάντησε το αντίθετο.

2β. Αν όχι. Ψάχνετε εργασία αυτό το διάστημα;



Το 78,5% απαντά έχει εκδώσει κάρτα ανεργίας στο πλαίσιο του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έναντι του 21,5% που απάντησε το αντίθετο.

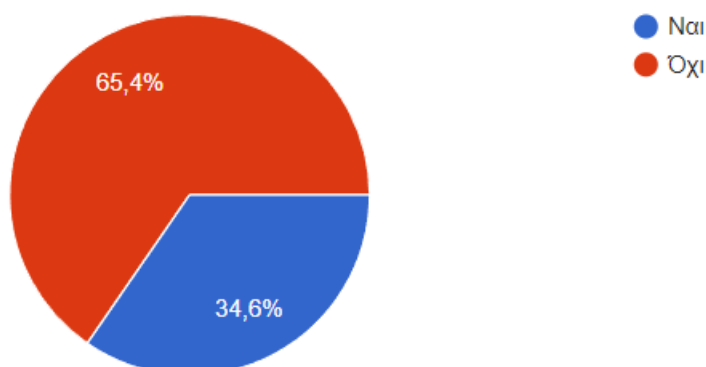
2.γ. Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;



Το 65,4% απαντά πως δεν έχει πάει σε κάποια συνέντευξη για εργασία, ούτε έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης για την

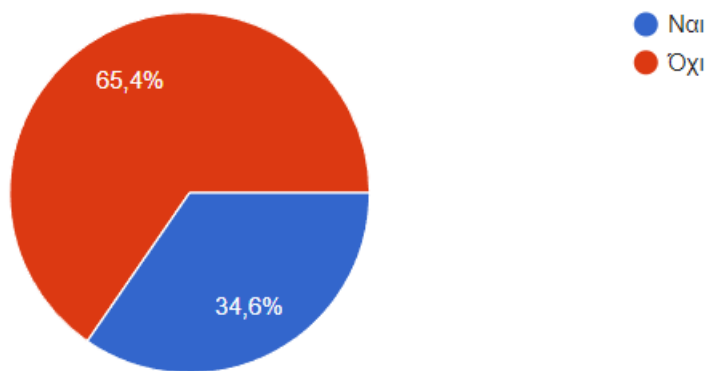
απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων με σκοπό να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας, ενώ το 34,6 %, απάντησε πως έχει πάει σε συνέντευξη κι έχει παρακολουθήσει κάποιο πρόγραμμα εκπαίδευσης ή κατάρτισης για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων με σκοπό να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας.

3. Σας έχουν καλέσει σε κάποια συνέντευξη για εργασία το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;



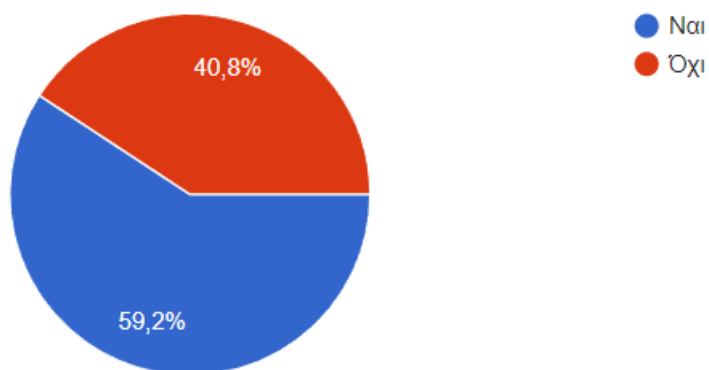
Τα 65,4% απαντά πως το χρονικό διάστημα που είναι δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος δεν έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή κατάρτισης για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων με σκοπό να τους βοηθήσει στην εύρεση εργασίας, ενώ το 34,6% απαντά το αντίθετο.

4. Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;



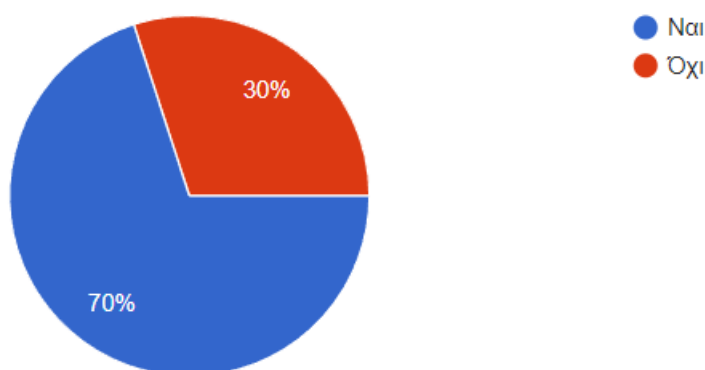
Σε ότι αφορά την επιπλέον μοριοδότηση που προσφέρει στους δικαιούχους του, το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, για την συμμετοχή τους στα κοινωφελή προγράμματα της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.Υ.Π.Α.) (πρώην Ο.Α.Ε.Δ.). Το 59,2% δηλώνει υπέρ έναντι του 40,8% που δηλώνει κατά.

5. Πιστεύετε ότι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα βοηθά να βρείτε εργασία λόγω των επιπλέον μορίων που προσφέρει στους δικαιούχους του, για την συμμετοχή σας στα κοινωφελή προγράμματα της ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ);



Επιπλέον, το 70% απαντά πως το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα μπορεί να βοηθήσει στην μείωση της ανεργίας, σε αντίθεση με το 30% που απαντά το αντίθετο.

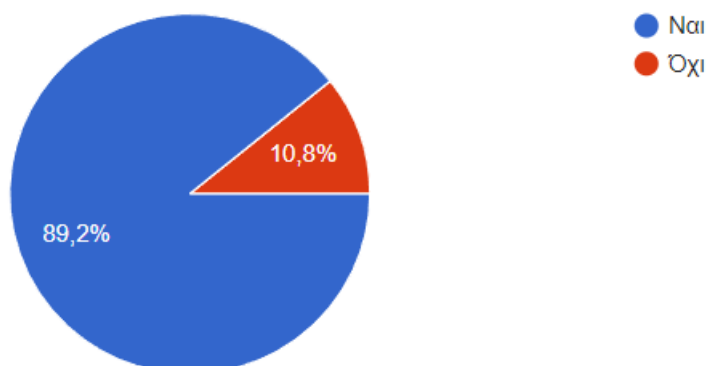
6. Πιστεύετε ότι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα βοηθάει στην μείωση της ανεργίας;



Αυτό που παρατηρείται είναι πως τα ποσοστά της ανεργίας είναι σε αναμενόμενα υψηλά επίπεδα κάτι το οποίο λειτουργεί συνδυαστικά, όπως προκύπτει από τα αντίστοιχα ποσοστά αναζήτησης εργασίας, ωστόσο το γεγονός πως θεσμοθετήθηκε η υποχρεωτική εγγραφή στα μητρώα ανέργων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.Υ.Π.Α.) (πρώην Ο.Α.Ε.Δ.), αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την καταγραφή ενός μεγάλου και ιδιαίτερα σημαντικού ποσοστού ανέργων. Παρόλα αυτά, όπως παρατηρείται και από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, υπάρχει μια σημαντική δυσκολία και υστέρηση σε ότι αφορά την λειτουργία του τρίτου πυλώνα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, κάτι το οποίο έχει οδηγήσει και σε σημαντικό περιορισμό στην επανένταξη στην αγορά εργασίας.

Τέλος, σε ότι αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, οι οποίες περιλαμβάνουν για παράδειγμα συμβουλευτική υποστήριξη, αγαθά σε είδος κ.λπ., η πλειοψηφία των ερωτώμενων σε ποσοστό 89,2% είναι υπέρ της ποιότητας των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έναντι του 10,8% που έχει αντίθετη άποψη.

7. Πιστεύετε ότι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα παρέχει ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες (π.χ. συμβουλευτική υποστήριξη, αγαθά σε είδος κ.λπ.);



1. Αξιολόγηση διαδικασιών λειτουργίας του φορέα

Η έρευνα επικεντρώθηκε στα εξής σημεία του ερωτηματολογίου: Πρώτον σε ότι αφορά την ενότητα (Μέρος 2^ο του ερωτηματολογίου) που εξετάζει την Αξιολόγηση των διαδικασιών του φορέα. Διερευνήθηκε το εξής ερώτημα: «**Η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ήταν εύκολη/ δύσκολη;**» ως προς τα δημογραφικά στοιχεία, φύλο, ηλικία και μορφωτικό επίπεδο. Από την στατιστική ανάλυση προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Ερώτηση: Η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ήταν εύκολη/ δύσκολη;

Φύλο

Όπως προκύπτει κι από τα στοιχεία του πίνακα 1 οι άνδρες σε σχέση με τις γυναίκες του δείγματος φαίνεται να αντιμετωπίζουν ελαφρώς μεγαλύτερη δυσκολία σε ότι αφορά την συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Πίνακας 1

Η συμπλήρωση των στοιχείων σας στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος είναι εύκολη/ δύσκολη;		Πολύ Εύκολη	Εύκολη	Ούτε Εύκολη Ούτε Δύσκολη	Δύσκολη	Πολύ Δύσκολη	Σύνολο
Φύλο							
Άνδρες	Συχνότητα	-	11	22	43	12	88
Γυναίκες	Συχνότητα	-	7	8	18	9	42
Σύνολο	Συχνότητα	-	18	30	61	21	130
	Ποσοστό	-	13,8%	23,1%	46,9%	16,2%	100%
Ποσοστό Φύλου για κάθε απάντηση	Άνδρες	-	12,5%	25,5%	48,9%	13,6%	100%
	Γυναίκες	-	16,7%	19%	42,9%	21,4%	100%

Ερώτηση: Η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ήταν εύκολη/ δύσκολη;

Ηλικία

Παρατηρώντας τα αποτελέσματα του Πίνακα 2, διαπιστώνεται πως η ηλικιακή ομάδα 40-60 ετών, δυσκολεύεται αρκετά με την συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Πίνακας 2

Η συμπλήρωση των στοιχείων σας στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος είναι εύκολη/ δύσκολη;		Πολύ	Εύκολη	Ούτε	Δύσκολη	Πολύ	Σύνολο
		Εύκολη	η	Εύκολη	η	Δύσκολη	
		η		Ούτε		η	
				Δύσκολη			
				η			
Ηλικία							
Έως 25	Συχνότητα	-	1	10	7	0	18
25-40	Συχνότητα	-	1	14	14	1	30
40-60	Συχνότητα	-	1	13	39	8	61
60+	Συχνότητα	-	0	2	11	8	21

	α						
Σύνολο	Συχνότητα	-	3	39	71	17	130
	Ποσοστό	-	13,8%	23,1%	46,9%	16,2%	100%
Ποσοστό ηλικίας ανά απάντηση	Έως 25	-	33,3%	33,3%	33,3%	0%	100%
	25-40	-	25,6%	35,9%	33,3%	5,1%	100%
	40-60	-	9,9%	19,7%	54,9%	15,5%	100%
	60+	-	-	5,9%	47,1%	47,1%	100%

Ερώτηση: Η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ήταν εύκολη/ δύσκολη;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 3, η πλειοψηφία των ερωτώμενων είναι απόφοιτοι Δημοτικού και δηλώνουν πως είναι δύσκολη η συμπλήρωση των στοιχείων στην Πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Πίνακας 3

Η συμπλήρωση των στοιχείων σας στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος είναι εύκολη/ δύσκολη;		Πολύ Εύκολη	Εύκολη	Ούτε Εύκολη Ούτε Δύσκολη	Δύσκολη	Πολύ Δύσκολη	Σύνολο
Μορφωτικό Επίπεδο							
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	-	0	5	12	7	24
Δημοτικό	Συχνότητα	-	0	5	30	8	43
Γυμνάσιο	Συχνότητα	-	8	17	18	6	49
Λύκειο	Συχνότητα	-	7	3	1	0	11

	α						
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	-	2	0	0	0	2
	α						
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	-	1	0	0	0	1
	α						
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
	α						
Σύνολο	Συχνότητα	-	18	30	61	21	130
	Ποσοστό		13,8%	23,1%	46,9%	16,2%	100%
Ποσοστό Μορφωτικού Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	-	-	28,8%	50%	29,2%	100%
	Δημοτικό	-	-	11,6%	69,8%	18,6%	100%
	Γυμνάσιο	-	16,3%	34,7%	36,7%	12,2%	100%
	Λύκειο	-	63,6%	27,3%	9,1%	0%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	-	100%	0%	0%	0%	100%
	Μεταπτυχιακό	-	100%	0%	0%	0%	100%
	Διδακτορικό	-	-	-	-	-	-

2.Αξιολόγηση των κριτηρίων και της επάρκειας του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος

Δεύτερον, σε ότι αφορά την ενότητα του ερωτηματολογίου (Μέρος 3^ο) που εξετάζει την Αξιολόγηση των κριτηρίων και την επάρκεια του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, διερευνήθηκαν ως προς τα δημογραφικά στοιχεία, φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση, νοικοκυριό, ΑΜΕΑ, μονογονεϊκότητα και επιπλέον οικονομικές και κοινωνικές παροχές τα εξής ερωτήματα: **Πόσο καιρό λαμβάνεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;, Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα; Και Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;**

Από την στατιστική ανάλυση προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Ερώτηση: Πόσο καιρό λαμβάνεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

Οικογενειακή Κατάσταση

Στον Πίνακα 4 παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που λαμβάνει το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα για πάνω από 3 χρόνια είναι σε διάσταση, κάτι το οποίο φανερώνει τις δυσκολίες στην κάλυψη των βασικών αναγκών τους.

Πίνακας 4

Πόσο καιρό λαμβάνεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		6 Μήνες	1 Χρόνος	2 Χρόνια	3 και πάνω Χρόνια	Σύνολο
Οικογενειακή Κατάσταση						
Άγαμος/η	Συχνότητα	4	9	21	24	58
Έγγαμος/η	Συχνότητα	4	7	13	26	50
Σε Διάσταση	Συχνότητα	0	1	1	8	10
Διαζευγμένος/η	Συχνότητα	2	1	1	4	8
Χήρος/α	Συχνότητα	0	0	1	3	4
Άλλο	Συχνότητα	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	10	18	37	65	130
	Ποσοστό	7,7%	13,8%	28,5%	50,0%	100%

Ποσοστό Οικογενειακής Κατάστασης ανά απάντηση	Άγαμος/η	6,9%	15,5%	36,2%	41,4%	100%
	Έγγαμος/η	8%	14%	26%	52%	100%
	Σε Διάσταση	0%	10%	10%	80%	100%
	Διαζευγμένος/η	25%	12,5%	12,5%	50%	100%
	Χήρος/α	-	-	-	-	-
	Άλλο	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

Οικογενειακή Κατάσταση

Σε ότι αφορά το πόσο που λαμβάνει η πλειοψηφία των ερωτώμενων, όπως παρατηρείται κι από τον Πίνακα 5, ανέρχεται στα 200€ μηνιαίως και πρόκειται για άτομα που είναι διαζευγμένοι.

Πίνακας 5

Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		200€	200€- 300€	300€- 400€	400€ και άνω	Σύνολο
Οικογενειακή Κατάσταση						
Άγαμος/η	Συχνότητα	50	7	1	0	38
Έγγαμος/η	Συχνότητα	11	26	10	3	50
Σε Διάσταση	Συχνότητα	5	5	0	0	10
Διαζευγμένος/η	Συχνότητα	7	1	0	0	8
Χήρος/α	Συχνότητα	2	2	0	0	4
Άλλο	Συχνότητα	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	75	41	11	3	130
	Ποσοστό	57,7%	31,5%	8,5%	2,3%	100%
Ποσοστό Οικογενειακής Κατάστασης	Άγαμος/η	86,2%	12,1%	1,7%	0%	100%
	Έγγαμος/η	22%	52%	20%	6%	100%
	Σε	50%	50%	0%	0%	100%

ανά απάντηση	Διάσταση					
	Διαζευγμέν ος/η	87,5%	12,5%	0%	0%	100%
	Χήρος/α	50%	50%	0%	0%	100%
	Άλλο	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

Πόσα άτομα έχει το νοικοκυριό σας;

Όπως παρατηρούμε και στον Πίνακα 6, η πλειοψηφία των ατόμων που λαμβάνουν το ποσό των 200€ μηνιαίως από το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, είναι μονοπρόσωπα νοικοκυριά, αποτελούμενα από ένα μόνο άτομο.

Πίνακας 6

Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		200€	200€-300€	300€-400€	400€ και άνω	Σύνολο
Πόσα άτομα έχει το νοικοκυριό σας;						
1 άτομο	Συχνότητα	64	2	0	0	66
2 άτομα	Συχνότητα	2	17	1	0	20
3 άτομα	Συχνότητα	5	11	3	1	20
4 άτομα	Συχνότητα	3	6	4	1	14
5 και άνω άτομα	Συχνότητα	1	5	3	1	10
Σύνολο	Συχνότητα	75	41	11	3	130
	Ποσοστό	57,7%	31,5%	8,5%	2,3%	100%
Ποσοστό αριθμού ατόμων που έχει το	1 άτομο	97%	3%	0%	0%	100%
	2 άτομα	10%	85%	5%	0%	100%
	3 άτομα	25%	55%	15%	5%	100%
	4 άτομα	21,4%	42,9%	28,6%	7,1%	100%

νοικοκυριό σας ανά απάντηση	5 και άνω άτομα	10%	50%	30%	10%	100%
--	--------------------	-----	-----	-----	-----	------

Ερώτηση: Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι κάτω των 18 ετών;

Στον Πίνακα 7, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που λαμβάνουν το ποσό των 200€ μηνιαίως από το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, δηλώνουν πως δεν έχουν στο νοικοκυριό τους άτομα κάτω των 18 ετών, καθώς πρόκειται για μονοπρόσωπα νοικοκυριά.

Πίνακας 7

Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		200€	200€- 300€	300€- 400€	400€ και άνω	Σύνολο
Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι κάτω των 18 ετών;						
0 άτομα	Συχνότητα	66	10	4	2	62
1 άτομο	Συχνότητα	5	18	5	0	28
2 άτομα	Συχνότητα	3	9	1	0	13
3 άτομα	Συχνότητα	1	4	1	1	7
4 άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-
5 και άνω άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	75	41	11	3	130
	Ποσοστό	57,7%	31,5%	8,5%	2,3%	100%
Ποσοστό αριθμού ατόμων του νοικοκυριού	0 άτομα	80,5%	12,2%	4,9%	2,4%	100%
	1 άτομο	17,9%	64,3%	17,9%	0%	100%
	2 άτομα	23,1%	69,2%	7,7%	0%	100%
	3 άτομα	14,3%	57,1%	14,3%	14,3%	100%

σας που είναι	4 άτομα	-	-	-	-	-
κάτω των 18 ετών	5 και άνω άτομα	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι άνω των 65 ετών;

Στον Πίνακα 8, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που λαμβάνουν το ποσό των 200€ μηνιαίως από το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, δηλώνουν πως έχουν στο νοικοκυριό τους ένα άτομο άνω των 65 ετών.

Πίνακας 8

Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		200€	200€-300€	300€-400€	400€ και άνω	Σύνολο
Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι άνω των 65 ετών;						
0 άτομα	Συχνότητα	68	40	10	2	120
1 άτομο	Συχνότητα	7	1	1	1	10
2 άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-
3 άτομα	Συχνότητα		-	-	-	-
4 άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-
5 και άνω άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	75	41	11	3	130
	Ποσοστό	57,7%	31,5%	8,5%	2,3%	100%
Ποσοστό αριθμού ατόμων του νοικοκυριού	0 άτομα	56,7%	33,3%	8,3%	1,7%	100%
	1 άτομο	70%	10%	10%	10%	100%
	2 άτομα	-	-	-	-	-
	3 άτομα	-	-	-	-	-

σας που είναι	4 άτομα	-	-	-	-	-
άνω των 65 ετών	5 και άνω άτομα	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

Υπάρχουν άτομα στο νοικοκυριό σας που είναι ΑΜΕΑ;

Στον πίνακα 9, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που λαμβάνουν το ποσό των 200€ μηνιαίως από το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, δηλώνουν πως στο νοικοκυριό τους δεν υπάρχουν άτομα ΑΜΕΑ.

Πίνακας 9

Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		200€	200€-300€	300€-400€	400€ και άνω	Σύνολο
Υπάρχουν άτομα στο νοικοκυριό σας που είναι ΑΜΕΑ;						
Ναι	Συχνότητα	6	3	1	1	11
Όχι	Συχνότητα	69	38	10	2	119
Σύνολο	Συχνότητα	75	41	11	3	130
	Ποσοστό	57,7%	31,5%	8,5%	2,3%	100%
Ποσοστό ατόμων που υπάρχουν στο νοικοκυριό σας και είναι ΑΜΕΑ ανά απάντηση	Ναι	54,5%	27,3%	9,1%	9,1%	100%
	Όχι	58%	31,9%	8,4%	1,7%	100%

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Φύλο

Στον πίνακα 10, παρουσιάζονται δεδομένα τα οποία αποδεικνύουν πως οι γυναίκες δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες του νοικοκυριού τους..

Πίνακας 10

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Φύλο							
Άνδρες	Συχνότητα	-	-	27	51	10	88
Γυναίκες	Συχνότητα	-	-	9	31	2	42
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%
Ποσοστό Φύλου για κάθε απάντηση	Άνδρες	-	-	30,7%	58%	11,4%	100%
	Γυναίκες	-	-	21,4%	73,8%	4,8%	100%

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Ηλικία

Στον πίνακα 11, παρουσιάζονται στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες του νοικοκυριού τους, ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα έως 25 ετών.

Πίνακας 11

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Ηλικία							
Έως 25	Συχνότητα	-	-	0	3	0	3
25-40	Συχνότητα	-	-	15	23	1	39
40-60	Συχνότητα	-	-	18	45	8	71
60+	Συχνότητα	-	-	3	11	3	17
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%
Ποσοστό ηλικίας ανά απάντηση	Έως 25	-	-	0%	100%	0%	100%
	25-40	-	-	38,5%	59%	2,6%	100%
	40-60	-	-	25,4%	63,4%	11,3%	100%
	60+	-	-	17,6%	64,7%	17,6%	100%

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 12, παρουσιάζονται δεδομένα τα οποία αποδεικνύουν, πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων, που δηλώνουν πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες του νοικοκυριού τους είναι χωρίς εκπαίδευση.

Πίνακας 12

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Μορφωτικό Επίπεδο							
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	-	-	2	18	4	24
Δημοτικό	Συχνότητα	-	-	16	24	3	43
Γυμνάσιο	Συχνότητα	-	-	13	33	3	49
Λύκειο	Συχνότητα	-	-	3	7	1	11
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	-	-	1	0	1	2
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	-	-	1	0	0	1
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%
Ποσοστό Μορφωτικού Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	-	-	8,3%	75%	16,7%	100%
	Δημοτικό	-	-	37,2%	55,8%	7%	100%
	Γυμνάσιο	-	-	26,5%	67,3%	6,1%	100%

	Λύκειο	-	-	27,3%	63,6%	9,1%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	-	-	50%	0%	50%	100%
	Μεταπτυχιακό			100%	0%	0%	100%
	Διδακτορικό	-	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Οικογενειακή Κατάσταση

Στον Πίνακα 13, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν με δυσκολία τις ανάγκες του νοικοκυριού τους, είναι σε διάσταση.

Πίνακας 13

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Οικογενειακή Κατάσταση							
Άγαμος/η	Συχνότητα	-	-	16	34	8	58
Έγγαμος/η	Συχνότητα	-	-	19	29	2	50
Σε Διάσταση	Συχνότητα	-	-	0	10	0	10
Διαζευγμένος/η	Συχνότητα	-	-	0	6	2	8
Χήρος/α	Συχνότητα	-	-	1	3	0	4

	τα						
Άλλο	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	τα						
	Ποσοστό	-	-	36	82	12	130
Ποσοστό οικογενειακής κατάστασης ανά απάντηση	Άγαμος/η	-	-	27,6%	58,6%	13,8%	100%
	Έγγαμος/η	-	-	38%	58%	4%	100%
	Σε Διάσταση	-	-	0%	100%	0%	100%
	Διαζευγμένος/η	-	-	0%	75%	25%	100%
	Χήρος/α	-	-	25%	75%	0%	100%
	Άλλο	-	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Πόσα άτομα έχει το νοικοκυριό σας;

Στον Πίνακα 14, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες τους, ανήκουν στην κατηγορία του νοικοκυριού που αποτελείται από 3 άτομα.

Πίνακας 14

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Πόσα άτομα έχει το νοικοκυριό σας;							
1 άτομο	Συχνότητα	-	-	14	43	9	66
2 άτομα	Συχνότητα	-	-	7	13	0	20
3 άτομα	Συχνότητα	-	-	4	15	1	20
4 άτομα	Συχνότητα	-	-	6	6	2	14
5 και άνω άτομα	Συχνότητα	-	-	5	5	0	10
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%
Ποσοστό ατόμων	1 άτομο	-	-	21,2%	65,2%	13,6%	100%
	2 άτομα	-	-	35%	65%	0%	100%
	3 άτομα			20%	75%	5%	100%
	4 άτομα			42,9%	42,9%	14,3%	100%

που έχει το νοικο κυριό σας ανά απάντ ηση	5 και άνω άτομα			50%	50%	0%	100%
---	--------------------	--	--	-----	-----	----	------

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι κάτω των 18 ετών;

Στον Πίνακα 15 παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες του νοικοκυριού τους, έχουν στο νοικοκυριό τους, 1 άτομο κάτω των 18 ετών.

Πίνακας 15

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι κάτω των 18 ετών;							
0 άτομο	Συχνότητα	-	-	17	55	10	82
1 άτομο	Συχνότητα	-	-	78	19	1	28
2 άτομα	Συχνότητα	-	-	7	5	1	13
3 άτομα	Συχνότητα	-	-	4	3	0	7
4 άτομα	Συχνότητα	-	-	-			
5 και άνω άτομα	Συχνότητα	-	-	-			
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%
Ποσοστό	0 άτομο	-	-	20,7%	57,1%	12,2%	100%

αριθμού ατόμων του νοικοκυρι ού σας που είναι κάτω των 18 ετών	1 άτομο	-	-	28,6%	67,9%	3,6%	100%
	2 άτομα	-	-	53,8%	38,5%	7,7%	100%
	3 άτομα	-	-	57,1%	42,9%	0%	100%
	4 άτομα	-	-	-	-	-	-
	5 και άνω άτομα	-	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι άνω των 65 ετών;

Στον Πίνακα 16, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες του νοικοκυριού τους, έχουν στο νοικοκυριό τους 1 άτομο ηλικίας άνω των 65 ετών.

Πίνακας 16

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολά Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι άνω των 65 ετών;							
0 άτομο	Συχνότητα	-	-	34	74	12	120
1 άτομο	Συχνότητα	-	-	8	2	0	10
22 άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
3 άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
4 άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
5 και άνω άτομα	Συχνότητα	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%

Ποσοστό αριθμού ατόμων του νοικοκυριού που είναι άνω των 65 ετών	0 άτομο	-	-	28,3%	61,7%	10%	100%
	1 άτομο	-	-	20%	88%	0%	100%
	2 άτομα	-	-	-	-	-	-
	3 άτομα	-	-	-	-	-	-
	4 άτομα	-	-	-	-	-	-
	5 και άνω άτομα	-	-	-	-	-	-

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Υπάρχουν άτομα στο νοικοκυριό σας που είναι ΑΜΕΑ;

Στον Πίνακα 17, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν δύσκολα τις ανάγκες του νοικοκυριού τους, έχουν στο νοικοκυριό τους ΑΜΕΑ.

Πίνακας 17

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Υπάρχουν άτομα στο νοικοκυριό σας που είναι ΑΜΕΑ;							
Ναι	Συχνότητα			2	7	2	11
Όχι	Συχνότητα	-	-	34	75	10	119
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	36	82	12	130
	Ποσοστό	-	-	27,7%	63,1%	9,2%	100%
Ποσοστό ατόμων που υπάρχουν στο νοικοκυριό σας και είναι ΑΜΕΑ	Ναι	-	-	18,2%	63,6%	18,2%	100%
	Όχι			28,6%	63%	8,4%	100%

ανά απάντηση							
-------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;.

Υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;

Στον Πίνακα 18, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ωφελούμενων που δηλώνουν πως καλύπτουν πολύ δύσκολα τις ανάγκες τους, δεν έχουν στο νοικοκυριό τους άτομα που να αποτελούν μονογονεϊκές οικογένειες.

Πίνακας 18

Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις ανάγκες του νοικοκυριού σας;		Πολύ Εύκολα	Εύκολα	Ούτε Εύκολα Ούτε Δύσκολα	Δύσκολα	Πολύ Δύσκολα	Σύνολο
Υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;							
Ναι	Συχνότητα	-	-	-	3	9	12
Όχι	Συχνότητα	-	-	-	33	73	118
Σύνολο	Συχνότητα	-	-	-	36	82	130
	Ποσοστό	-	-	-	27,7%	63,1%	100%
Ποσοστό ατόμων στο νοικοκυριό σας	Ναι	-	-	25%	75%	0%	100%
	Όχι	-	-	28%	61,9%	10,2%	100%

που αποτελ ούν μονογο νεϊκή οικογέν εια ανά απάντη ση							
---	--	--	--	--	--	--	--

3.Οφέλη και τις Επιπτώσεις του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος

Τρίτον, σε ότι αφορά την ενότητα του ερωτηματολογίου (Μέρος 4^ο) που εξετάζει τα Οφέλη και τις Επιπτώσεις του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, διερευνήθηκαν ως προς τα δημογραφικά στοιχεία, φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση, μονογονεϊκότητα και επιπλέον οικονομικές και κοινωνικές παροχές τα εξής ερωτήματα: Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;, Εργάζεστε αυτό το διάστημα;, Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;, Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος; και Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;

Από την στατιστική ανάλυση προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Ερώτηση: Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Φύλο

Στον Πίνακα 19, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως δεν έχουν βρει εργασία το διάστημα που λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, είναι γυναίκες.

Πίνακας 19

Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Φύλο				
Άνδρες	Συχνότητα	39	49	88
Γυναίκες	Συχνότητα	12	30	42
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2%	60,8%	100%
Ποσοστό Φύλου ανά απάντηση	Άνδρες	44,3%	55,7%	100%
	Γυναίκες	28,6%	71,4%	100%

Ερώτηση: Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Ηλικία

Στον Πίνακα 20, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως δεν έχουν βρει εργασία το διάστημα που λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα, και πρόκειται για άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 60 ετών και άνω.

Πίνακας 20

Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Ηλικία				
Έως 25	Συχνότητα	1	2	3
25-40	Συχνότητα	20	19	39
40-60	Συχνότητα	26	45	71
60+	Συχνότητα	4	13	17
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2%	60,8%	100%
Ποσοστό Ηλικίας ανά απάντηση	Έως 25	33,3%	66,7%	100%
	25-40	51,3%	48,7%	100%
	40-60	36,6%	63,4%	100%
	60+	23,5%	76,5%	100%

Ερώτηση: Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 21, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως δεν έχουν βρει εργασία το διάστημα που λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και πρόκειται για άτομα που είναι χωρίς εκπαίδευση.

Πίνακας 21

Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Μορφωτικό Επίπεδο				
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	5	19	24
Δημοτικό	Συχνότητα	17	26	43
Γυμνάσιο	Συχνότητα	20	29	49
Λύκειο	Συχνότητα	6	5	11
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	2	0	2
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	1	0	1
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2	60,8%	100%

		%		
Ποσοστό Μορφωτικό ύ Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	20,8 %	79,2%	100%
	Δημοτικό	39,5 %	60,5%	100%
	Γυμνάσιο	40,8 %	59,2%	100%
	Λύκειο	54,5 %	45,5%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	100 %	0%	100%
	Μεταπτυχιακό	100 %	0%	100%
	Διδακτορικό	-	-	-

Ερώτηση: Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Οικογενειακή Κατάσταση

Στον Πίνακα 22, παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως δεν έχουν βρει εργασία το διάστημα που λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και πρόκειται για άτομα που είναι διαζευγμένοι.

Πίνακας 22

Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Οικογενειακή Κατάσταση				
Άγαμος/η	Συχνότητα	16	42	58
Έγγαμος/η	Συχνότητα	31	19	50
Σε Διάσταση	Συχνότητα	2	8	10
Διαζευγμένος /η	Συχνότητα	0	8	8
Χήρος/α	Συχνότητα	2	2	4
Άλλο	Συχνότητα	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2 %	60,8%	100%
Ποσοστό	Άγαμος/	27,6	72,4%	100%

οικογενειακή ς κατάστασης ανά απάντηση	η	%		
	Έγγαμος /η	62%	38%	100%
	Σε Διάστας η	20%	80%	100%
	Διαζευγ μένος/η	0%	100%	100%
	Χήρος/α	50%	50%	100%
	Άλλο	-	-	-

Ερώτηση: Εργάζεστε αυτό το διάστημα;

Φύλο

Στον Πίνακα 23 παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως δεν εργάζονται το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, είναι γυναίκες.

Πίνακας 23

Εργάζεστε αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Φύλο				
Άνδρες	Συχνότητα	39	49	88
Γυναίκες	Συχνότητα	12	30	42
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2%	60,8%	100%
Ποσοστό Φύλου ανά απάντησ η	Άνδρες	44,3%	55,7%	100%
	Γυναίκες	28,6%	71,4%	100%

Ερώτηση: Εργάζεστε αυτό το διάστημα;

Ηλικία

Στον Πίνακα 24 παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως δεν εργάζονται το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 60 ετών και πάνω.

Πίνακας 24

Εργάζεστε αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Ηλικία				
Έως 25	Συχνότητα	1	2	3
25-40	Συχνότητα	20	19	39
40-60	Συχνότητα	26	45	71
60+	Συχνότητα	4	13	17
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2 %	60,8 %	100%
Ποσοστό ανά Ηλικίας απάντη ση	Έως 25	33,3 %	66,7 %	100%
	25-40	51,3 %	48,7 %	100%
	40-60	36,6 %	63,4 %	100%
	60+	23,5 %	76,5 %	100%

Ερώτηση: Εργάζεστε αυτό το διάστημα;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 25 παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως δεν εργάζονται το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, είναι χωρίς εκπαίδευση.

Πίνακας 25

Εργάζεστε αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Μορφωτικό Επίπεδο				
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	5	19	24
Δημοτικό	Συχνότητα	17	26	43
Γυμνάσιο	Συχνότητα	20	29	49
Λύκειο	Συχνότητα	6	5	11
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	2	0	2
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	1	0	1
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2%	60,8%	100%
Ποσοστό Μορφωτικού Επιπέδου ανά	Χωρίς Εκπαίδευση	20,8%	79,2%	100%
	Δημοτικό	39,5%	60,5%	100%

απάντηση		%		
	Γυμνάσιο	40,8 %	59,2%	100%
	Λύκειο	54,5 %	45,5%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	100 %	0%	100%
	Μεταπτυχιακό	100 %	0%	100%
	Διδακτορικό	-	-	-

Ερώτηση: Εργάζεστε αυτό το διάστημα;

Οικογενειακή Κατάσταση

Στον Πίνακα 26 παρατηρείται πως η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως δεν εργάζονται το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, είναι διαζευγμένοι.

Πίνακας 26

Εργάζεστε αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Οικογενειακή Κατάσταση				
Άγαμος/η	Συχνότητα	16	42	58
Έγγαμος/η	Συχνότητα	31	19	50
Σε Διάσταση	Συχνότητα	2	8	10
Διαζευγμένος/η	Συχνότητα	0	8	8
Χήρος/α	Συχνότητα	2	2	4

	τα			
Άλλο	Συχνότητα	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	51	79	130
	Ποσοστό	39,2 %	60,8%	100%
Ποσοστό οικογενειακή ς κατάστασης ανά απάντηση	Άγαμος/ η	27,6 %	72,4%	100%
	Έγγαμος /η	62%	38%	100%
	Σε Διάστας η	20%	80%	100%
	Διαζευγ μένος/η	0%	100%	100%
	Χήρος/α	50%	50%	100%
	Άλλο	-	-	-

Ερώτηση: Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;

Φύλο

Στον Πίνακα 27, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως αναζητούν εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας και πρόκειται για Άνδρες.

Πίνακας 27

Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Φύλο				
Άνδρες	Συχνότητα	36	13	49
Γυναίκες	Συχνότητα	19	11	30
Σύνολο	Συχνότητα	55	24	79
	Ποσοστό	42,3%	18,5%	60,8%
Ποσοστό Φύλου ανά απάντηση	Άνδρες	73,5%	26,5%	100%
	Γυναίκες	63,3%	36,7%	100%

Ερώτηση: Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;

Ηλικία

Στον Πίνακα 28, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως αναζητούν εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας και ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα έως 25 ετών.

Πίνακας 28

Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;	Ναι	Όχι	Σύνολο
Ηλικία			

Έως 25	Συχνότητα	2	0	2
25-40	Συχνότητα	17	2	19
40-60	Συχνότητα	31	14	45
60+	Συχνότητα	5	8	13
Σύνολο	Συχνότητα	55	24	79
	Ποσοστό	42,3%	18,5%	60,8%
Ποσοστό Ηλικίας ανά απάντηση	Έως 25	100%	0%	100%
	25-40	89,5%	10,5%	100%
	40-60	68,9%	31,1%	100%
	60+	38,5%	61,5%	100%

Ερώτηση: Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 29, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως αναζητούν εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας και πρόκειται για αποφοίτους Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Πίνακας 29

Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Μορφωτικό Επίπεδο				
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	11	17	22
Δημοτικό	Συχνότητα	17	9	26

Γυμνάσιο	Συχνότητα	22	7	29
	α			
Λύκειο	Συχνότητα	5	0	5
	α			
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	-	-	-
	α			
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	-	-	-
	α			
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-
	α			
Σύνολο	Συχνότητα	55	24	79
	Ποσοστό	42,3%	18,5%	60,8%
Ποσοστό Μορφωτικό ύ Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	57,9%	42,1%	100%
	Δημοτικό	65,4%	34,6%	100%
	Γυμνάσιο	75,9%	24,1%	100%
	Λύκειο	100%	0%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	-	-	-
	Μεταπτυχιακό	-	-	-
	Διδακτορικό	-	-	-

Ερώτηση: Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;

Οικογενειακή Κατάσταση

Στον Πίνακα 30, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως αναζητούν εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας και πρόκειται τόσο για άτομα που βρίσκονται σε διάσταση όσο και για άτομα σε χηρεία.

Πίνακας 30

Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Οικογενειακή Κατάσταση				
Άγαμος/η	Συχνότητα	28	14	42
Έγγαμος/η	Συχνότητα	14	5	19
Σε Διάσταση	Συχνότητα	8	0	8
Διαζευγμένος/η	Συχνότητα	3	5	8
Χήρος/α	Συχνότητα	2	0	2
Άλλο	Συχνότητα	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	55	24	79
	Ποσοστό	42,3%	18,5%	60,8%
Ποσοστό οικογενειακής κατάστασης	Άγαμος/η	68,7%	33,3%	100%
	Έγγαμος	73,7%	26,3%	100%

ανά απάντηση	/η	%		
	Σε Διάστασ η	100%	0%	100%
	Διαζευγ μένος/η	37,5 %	62,5%	100%
	Χήρος/α	100%	0%	100%
	Άλλο			

Ερώτηση: Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;

Υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;

Στον Πίνακα 31, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως αναζητούν εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας και πρόκειται για άτομα που στο νοικοκυριό τους υπάρχουν μονογονεϊκές οικογένειες.

Πίνακας 31

Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;				
Ναι	Συχνότητα	24	7	31
Όχι	Συχνότητα	31	17	48
Σύνολο	Συχνότητα	55	24	79
	Ποσοστό	42,3%	18,5%	60,8%
Ποσοστό ατόμων στο	Ναι	71,4%	28,6%	100%
	Όχι	69,4%	30,6%	100%

νοικοκυριά σας που αποτελούν μονογονεϊκή οικογένεια ανά απάντηση				
---	--	--	--	--

Ερώτηση: Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;

Εκτός από το Ελάχιστο εγγυημένο Εισόδημα λαμβάνετε άλλη οικονομική ή κοινωνική παροχή ως εισόδημα;

Στον Πίνακα 32, η πλειοψηφία των ερωτώμενων που δηλώνουν πως αναζητούν εργασία το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας, λαμβάνουν και κάποια άλλη οικονομική ή κοινωνική παροχή, εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα.

Πίνακας 32

Αν όχι. Ψάχνετε για εργασία αυτό το διάστημα;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Εκτός από το Ελάχιστο εγγυημένο Εισόδημα λαμβάνετε άλλη οικονομική ή κοινωνική παροχή ως εισόδημα;				
Ναι	Συχνότητα	24	7	31
Όχι	Συχνότητα	31	17	48
Σύνολο	Συχνότητα	55	24	79

	Ποσοστό	42,3%	18,5%	60,8%
Ποσοστό άλλης οικονομικής ή κοινωνικής παροχής που λαμβάνετε εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα ανά απάντηση	Ναι	77,4%	22,6%	100%
	Όχι	64,6%	35,4%	100%

Ερώτηση: Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Φύλο

Στον Πίνακα 33, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως έχουν εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και πρόκειται για Άνδρες.

Πίνακας 33

Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;	Ναι	Όχι	Σύνολο
Φύλο			

Άνδρες	Συχνότητα	43	6	31
Γυναίκες	Συχνότητα	24	6	48
Σύνολο	Συχνότητα	37	12	79
	Ποσοστό	51,5%	9,2%	60,8%
Ποσοστό Φύλου ανά απάντηση	Άνδρες	87,8%	12,2%	100%
	Γυναίκες	80%	20%	100%

Ερώτηση: Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Ηλικία

Στον Πίνακα 34, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως έχουν εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και πρόκειται για άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή κατηγορία Έως 25 ετών.

Πίνακας 34

Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Ηλικία				
Έως 25	Συχνότητα	2	0	2
25-40	Συχνότητα	18	1	19
40-60	Συχνότητα	41	4	45
60+	Συχνότητα	6	7	13
Σύνολο	Συχνότητα	67	12	79
	Ποσοστό	51,5%	9,2%	60,8%

Ποσοστό	Έως 25	100%	0%	100%
Ηλικίας	25-40	94,7%	5,3%	100%
ανά	40-60	91,1%	8,9%	100%
απάντηση	60+	46,2%	53,8%	100%

Ερώτηση: Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 35, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως έχουν εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και πρόκειται για άτομα που είναι απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Πίνακας 35

Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;		Ναι	Όχι	Σύνολο
				ο
Μορφωτικό Επίπεδο				
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	14	5	19
Δημοτικό	Συχνότητα	24	2	26
Γυμνάσιο	Συχνότητα	24	5	29
Λύκειο	Συχνότητα	5	0	5
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	-	-	-
Μεταπτυχιακ	Συχνότητα	-	-	-

ό	α			
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-
	α			
Σύνολο	Συχνότητα	67	12	79
	Ποσοστό	51,5 %	9,2%	60,8%
Ποσοστό Μορφωτικό ύ Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	73,7 %	26,3%	100%
	Δημοτικό	92,3 %	7,7%	100%
	Γυμνάσιο	82,8 %	17,2%	100%
	Λύκειο	100 %	0%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	-	-	-
	Μεταπτυχιακό	-	-	-
	Διδακτορικό	-	-	-

Ερώτηση: Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;

Φύλο

Στον Πίνακα 36, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως το διάστημα που είναι δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος δεν έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να τους βοηθήσει στην εύρεση εργασίας και πρόκειται για Άνδρες.

Πίνακας 36

Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;		Ναι	Όχι	Σύνολο
Φύλο				
Άνδρες	Συχνότητα	28	60	88
Γυναίκες	Συχνότητα	17	25	42
Σύνολο	Συχνότητα	45	85	130
	Ποσοστό	34,6%	65,4%	100%

Ποσοστό Φύλου ανά απάντησ η	Άνδρες	31,8%	68,2%	100%
	Γυναίκες	40,5%	59,5%	100%

Ερώτηση: Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;

Ηλικία

Στον Πίνακα 37, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως το διάστημα που είναι δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος δεν έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να τους βοηθήσει στην εύρεση εργασίας και ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 60 ετών και πάνω.

Πίνακας 37

Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να	Ναι	Όχι	Σύνολο

βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;				
Ηλικία				
Έως 25	Συχνότητα	3	0	3
25-40	Συχνότητα	19	20	39
40-60	Συχνότητα	20	51	71
60+	Συχνότητα	3	14	17
Σύνολο	Συχνότητα	45	85	130
	Ποσοστό	34,6%	65,4%	100%
Ποσοστό	Έως 25	100%	0%	100%
Ηλικίας ανά απάντηση	25-40	48,7%	51,3%	100%
	40-60	28,2%	71,8%	100%
	60+	17,6%	82,4%	100%

Ερώτηση: Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;

Μορφωτικό Επίπεδο

Στον Πίνακα 38, η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλώνουν πως το διάστημα που είναι δικαιούχοι του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος δεν έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να τους βοηθήσει στην εύρεση εργασίας και είναι αναλφάβητοι.

Πίνακας 38

Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο	Ναι	Όχι	Σύνολο
			ο

σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;				
Μορφωτικό Επίπεδο				
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	4	20	24
Δημοτικό	Συχνότητα	10	33	43
Γυμνάσιο	Συχνότητα	20	29	49
Λύκειο	Συχνότητα	9	2	11
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	1	1	2
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	1	0	1
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	45	85	130
	Ποσοστό	34,6 %	65,4%	100%
Ποσοστό Μορφωτικού Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	16,7 %	83,3%	100%
	Δημοτικό	23,3 %	76,79 %	100%
	Γυμνάσιο	40,8 %	59,2%	100%

	Λύκειο	81,8 %	18,2%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	-	-	-
	Μεταπτυ χιακό	-	-	-
	Διδακτορ ικό	-	-	-

Έλεγχος Υποθέσεων

Από τον έλεγχο υποθέσεων παρατηρείται διαφοροποίηση των δεδομένων σε ορισμένες απαντήσεις του ερωτηματολογίου ανάλογα με κάποια χαρακτηριστικά των ερωτώμενων (τα ερωτήματα εκείνα για τα οποία δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της κανονικής κατανομής στον πίνακα Kolmogorov-Smirnov, χρησιμοποιούνται μη παραμετρικά τεστ.).

Kolmogorov-Smirnov			
	Statistic	df	Sig
Τα κριτήρια του προγράμματος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος πιστεύετε ότι είναι σωστά;	0.261	130	0,000
Η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ήταν	0.279	130	0,000

εύκολη/ δύσκολη;			
Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις βασικές ανάγκες του νοικοκυριού σας;	0,348	13	0,000

Πιο αναλυτικά:

A) Στην ερώτηση: Η συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ήταν εύκολη/ δύσκολη;

Οι απαντήσεις διαφοροποιούνται σε σχέση : 1) με την **ηλικία** των ατόμων που είναι άνω των 60 ετών, να συναντούν την μεγαλύτερη δυσκολία στην συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, καθώς η μέση τιμή (4,41) είναι μεταξύ των απαντήσεων δύσκολα και πολύ δύσκολα (Kruskal-Wallis sig=0,00<0,05).

2) με το **μορφωτικό επίπεδο** των ατόμων χωρίς εκπαίδευση, να συναντούν την μεγαλύτερη δυσκολία στην συμπλήρωση των στοιχείων στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, καθώς η μέση τιμή (4,08) είναι μεταξύ των απαντήσεων δύσκολα και πολύ δύσκολα (Kruskal-Wallis sig=0,00<0,05).

B) Στην ερώτηση: Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις βασικές ανάγκες του νοικοκυριού σας;

Οι απαντήσεις διαφοροποιούνται σε σχέση: 1) με την **οικογενειακή κατάσταση** των ατόμων που βρίσκονται **σε διάσταση** να δυσκολεύονται περισσότερο να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες, καθώς η μέση τιμή (4,25) είναι μεταξύ των απαντήσεων δύσκολα και πολύ δύσκολα (Kruskal-Wallis sig=0,04<0,05).

2) με την ερώτηση: **Εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα λαμβάνετε άλλη οικονομική ή κοινωνική παροχή ως εισόδημα;**, η μέση τιμή (3,84) αφορά τους ερωτώμενους που απάντησαν πως δεν λαμβάνουν κάποια άλλη οικονομική ή κοινωνική παροχή ως εισόδημα και συναντούν μεγαλύτερη δυσκολία στην κάλυψη των βασικών τους αναγκών (Mann-Whitney sig=0,004<0,05).

3) με την ερώτηση: **Έχετε κάποιο άλλο εισόδημα εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και τις υπόλοιπες κοινωνικές και οικονομικές παροχές;** η μέση τιμή (4,12) αφορά τους ερωτώμενους που απάντησαν πως έχουν και κάποιο άλλο εισόδημά εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο και τις υπόλοιπες κοινωνικές και οικονομικές παροχές και κυμαίνεται μεταξύ 1€-500€ με αποτέλεσμα να συναντούν μεγαλύτερη δυσκολία στην κάλυψη των βασικών τους αναγκών (Kruskal-Wallis sig=0,002< 0,05).

4) στην ερώτηση: **Εργάζεστε αυτό το διάστημα;** η μέση τιμή (3,97) αφορά τους ερωτώμενους που απάντησαν πως δεν εργάζονται το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας και συναντούν μεγαλύτερη δυσκολία στην κάλυψη των βασικών τους αναγκών (Mann-Whitney sig=0,00<0,05).

6.4 Συμπεράσματα Έρευνας

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας και εξετάζοντάς τα ως προς την αποτελεσματικότητα των στοιχείων των σημαντικότερων παραγόντων, οι οποίοι αφορούν τους τρεις άξονες (1ος Άξονας: Κάλυψη, επιλεξιμότητα και ποσοστό ανάληψης, 2ος άξονας: Επάρκεια και 3ος άξονας: Ενεργοποίηση) γύρω από τους οποίους διαμορφώθηκαν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

Αρχικά για τον πρώτο άξονα (Κάλυψη, επιλεξιμότητα και ποσοστό ανάληψης), όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας το 46,2% των ερωτώμενων δηλώνει πως τα κριτήρια ένταξης τους προγράμματος είναι πολύ σωστά. Επιβεβαιώνοντας την ικανοποίηση των ωφελούμενων αναφορικά με την επιλογή των κριτηρίων ένταξης του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Επιπλέον, το 73,8% απαντά πως τα άτομα που λαμβάνουν την οικονομική ενίσχυση του προγράμματος, το δικαιούνται πραγματικά. Αποδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο την θετική προσέγγιση του προγράμματος απέναντι στις συνθήκες της ακραίας φτώχειας.

Σχετικά με τον δεύτερο άξονα (Επάρκεια), από τα αποτελέσματα της έρευνας, προκύπτει πως το 63,1% των ερωτώμενων δυσκολεύεται να καλύψει τις βασικές ανάγκες του νοικοκυριού του. Το συγκεκριμένο ερευνητικό αποτέλεσμα, επιβεβαιώνεται κι από την βιβλιογραφική ανασκόπηση, σε προηγούμενο κομμάτι της παρούσας διπλωματικής εργασίας, όπου με βάση τα στοιχεία της MISSOC (Mutual Information System on Social Protection) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα της Ελλάδας, κατατάσσεται στην 16^η θέση σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά προγράμματα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, σε γενικότερο επίπεδο, υπάρχει μια πενταβάθμια κλίμακα που κατηγοριοποιεί τις χώρες ανάλογα με τον μέσο όρο γενναιοδωρίας των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, δηλαδή αν μέσω της εισοδηματικής ενίσχυσης, μπορούν τα νοικοκυριά να αντιμετωπίσουν και να ξεπεράσουν τα όρια της φτώχειας, η οποία ορίζεται κατά βάση ως το 40% του μέσου εισοδήματος. Σε αυτή την κλίμακα, η Ελλάδα βρίσκεται στην 3^η κατηγορία, δηλαδή της μέτριας-χαμηλής γενναιοδωρίας. Ο λόγος είναι πως για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό το μέσο εισόδημα είναι 2.400€, δηλαδή 33% (Eurostat,2018).

Τέλος, σε ότι αφορά τον τρίτο άξονα (Ενεργοποίηση), ο οποίος περιλαμβάνει την ενεργοποίηση των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας. Από τα αποτελέσματα της έρευνας το 55,4% των ερωτώμενων, το διάστημα που λαμβάνουν την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, δηλώνει πως δεν έχει βρει εργασία. Επιπλέον, το διάστημα διεξαγωγής της έρευνας το 61,5% των συμμετεχόντων δεν εργάζεται, αλλά ούτε αναζητά εργασία (56,2%). Το 78,5% έχει εκδώσει κάρτα ανεργίας και το 65,4% δεν έχει παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή πρόγραμμα επιμόρφωσης κατά το χρονικό διάστημα λήψης της εισοδηματικής ενίσχυσης του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Επομένως, με βάση τα συγκεκριμένα ερευνητικά αποτελέσματα ο άξονας της ενεργοποίησης χρειάζεται αρκετές βελτιώσεις ακόμη. Παρά το γεγονός πως οι άλλοι δυο άξονες (Κάλυψη, επιλεξιμότητα, ποσοστό ανάληψης και επάρκεια) παρουσιάζουν αρκετά καλή απόδοση. Τα όρια της φτώχειας είναι δύσκολο να ξεπεραστούν, καθώς το ύψος της εισοδηματικής ενίσχυσης δεν είναι αρκετό, σύμφωνα με όσα ορίζονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (5.251 ευρώ ετησίως ανά άτομο και 11.028 ευρώ για νοικοκυριά με δυο ενήλικες και δυο εξαρτώμενα παιδιά), ωστόσο τα ποσά αυτά μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα των υπολοίπων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2021). Επιπλέον, δεν υπήρξε ουσιαστική εφαρμογή σε ότι αφορά τις δράσεις επανένταξης που προβλέπονται.

Η καθιέρωση του προγράμματος θεωρείται σημαντική σε ότι αφορά την συνείδηση των πολιτών σε συλλογικό επίπεδο, η οποία συνδέεται με άμεσο τρόπο με την ανάπτυξη μιας νοοτροπίας, η οποία θα προσφέρει την δυνατότητα ευνοϊκών μεταρρυθμίσεων συναινετικού χαρακτήρα, που θα εστιάζουν στους ανθρώπους που βρίσκονται στα όρια του κοινωνικού και πολιτικού αποκλεισμού (Λαλιώτη,2017). Ακόμη, εκτός από την σωστή εφαρμογή, η βιωσιμότητα του προγράμματος χρειάζεται επιτακτικά κοινωνική και πολιτική στήριξη από τους αντίστοιχους φορείς και οργανώσεις. Εφόσον διευρυνθεί η υποστηρικτική βάση, θα δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό και ισχυρό θεμέλιο για κοινωνική πρόοδο και οικονομική υποστήριξη (Λαλιώτη,2017).

Συμπεράσματα- Προτάσεις

Τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής στα ευρωπαϊκά κράτη μέλη, όπως προκύπτει από την διερεύνηση τους, αποδεικνύεται πως υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής προστασίας σε ότι αφορά τον τρόπο κάλυψη των κοινωνικών αναγκών, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, την οργάνωση και την χρηματοδότησή τους (Directorate-General for internal policies, Policy Department A, 2017).

Σε μια κοινωνία υπάρχουν πολλοί παράγοντες, οι οποίοι αλληλεπιδρούν κι επηρεάζουν τον τρόπο που κατανέμεται η φτώχεια αλλά και το ύψος αυτής. Οι προαναφερθέντες παράγοντες θεωρούνται η οικονομική δομή, πρόκειται δηλαδή για θέσεις εργασίας που βρίσκονται σε διαθεσιμότητα, και η εισοδηματική διανομή είναι αποτέλεσμα της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, καθώς επίσης κι η αναδιανεμητική λειτουργία του κράτους πρόνοιας προς το εισόδημα και τις ευκαιρίες. Επομένως, η στήριξη των φτωχών κι ευάλωτων νοικοκυριών μέσω της εισοδηματικής ενίσχυσης αποτελεί ένα από τα διάφορα μέτρα κοινωνικής πολιτικής που συμβάλλουν στο τελικό αποτέλεσμα της εισοδηματικής διανομής της εκάστοτε χώρας. Συνεπώς, ο ρόλος των προγραμμάτων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, διαφοροποιείται από το ένα κράτος πρόνοιας στο άλλο. Ωστόσο, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα σύστημα εγγυημένου εισοδήματος σε κοινή κλίμακα κι εναρμονισμένο σωστά σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση χρειάζεται να γίνει αναθεώρηση των κρατών πρόνοιας σε όλα τα κράτη μέλη (Directorate-General for internal policies, Policy Department A, 2017).

Για να συμβεί όμως αυτό χρειάζεται να τεθεί από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο στόχος επίτευξης όπως π.χ. **Ελάχιστο Εισόδημα ορίου επιβίωσης, αξιοπρεπές επίπεδο συνθηκών διαβίωσης**. Επίσης απαιτείται κι η επιλογή δράσεων με σωστό τρόπο που να αφορά τον κατάλληλο συντονισμό, τη σωστή εναρμόνιση ή τον άμεσο τρόπο δράσης. Προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο, αποτελεσματικό και σε ενιαία βάση δίκτυο κοινωνικής προστασίας συνολικά σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, χρειάζεται να χαραχθεί και να εφαρμοστεί μια στρατηγική ολοκληρωμένου και συνολικού τύπου (Directorate-General for internal policies, Policy Department A, 2017).

Η θέσπιση του Ελληνικού Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ολοκλήρωσε ουσιαστικά την διάθεση προγράμματος εισοδηματικής ενίσχυσης και ασφαλείας σε επίπεδο κρατών μελών. Ωστόσο, η καθυστέρηση χρονικά της θεσμοθέτησης του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, οδήγησε σε ευνοϊκό αποτέλεσμα καθώς υιοθετήθηκαν οι πιο σύγχρονες πρακτικές που προέκυψαν μέσω της διαμόρφωσης της χρόνιας εμπειρίας από τα άλλα κράτη μέλη. Ο συνδυασμός του προγράμματος μεταξύ της εισοδηματικής ενίσχυσης και των κοινωνικών υπηρεσιών, όπως επίσης και των υπηρεσιών ενεργοποίησης. Το λογισμικό του προγράμματος έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο μέσω της διασύνδεσης με βάσεις δεδομένων από άλλες υπηρεσίες καθώς επίσης και με την πραγματοποίηση δράσεων από τις εκάστοτε κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων. Το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος αποτελεί αναμφίβολα ένα σημαντικό επίτευγμα για την ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό του δικτύου κοινωνικής ασφαλείας (Ματσαγγάνη & Λεβέντη,2017).

Όπως προκύπτει κι από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω της χρήσης του ερωτηματολογίου αποδεικνύεται πως τα δημογραφικά στοιχεία των ωφελούμενων που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν πολλά κοινά στοιχεία με εκείνα των ωφελούμενων σε πανελλαδική κλίμακα. Σε ότι αφορά τους στόχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος ως προς το βαθμό κάλυψης, επιλεξιμότητας και ποσοστού ανάληψης υπάρχει δυνατότητα επίτευξης σε σημαντικό βαθμό. Από την άλλη πλευρά σε επίπεδο επάρκειας, όπως προκύπτει και από την έρευνα απαιτούνται ορισμένες βελτιώσεις, καθώς προκύπτουν τα σχετικά περιθώρια για τον σκοπό αυτό. Παράλληλα εκτιμάται πως υπάρχει ικανοποιητική επάρκεια σε ότι αφορά το ύψος της εισοδηματικής ενίσχυσης προκειμένου τα άτομα να απομακρυνθούν από τα όρια της φτώχειας, ωστόσο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το συγκεκριμένο ύψος θεωρείται μέτριας κλίμακας. Επομένως, **βασικό μέρος της λύσης στους συγκεκριμένους τομείς, θα πρέπει να αποτελέσει αφενός η αύξηση του ποσού του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος κι αφετέρου να θεσπιστεί ένας ευρωπαϊκός μηχανισμός ενιαίου τύπου.** Από την άλλη πλευρά, όπως προκύπτει κι από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, σε ότι αφορά τον τελευταίο στόχο ο οποίος σχετίζεται με την ενεργοποίηση στην αγορά εργασίας παρατηρείται πως υπάρχει εύνοια σε σημαντικό βαθμό. Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα βασίζεται στην συνδυαστική λειτουργία τριών πυλώνων, όπου ο πρώτος αφορά την εισοδηματική ενίσχυση, ο δεύτερος την διασύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες και φορείς ένταξης κι ο τρίτος την

διασύνδεση με υπηρεσίες ενεργοποίησης. Ωστόσο εδώ και πέντε χρόνια από την έναρξη της εφαρμογής του προγράμματος σε καθολική βάση ο τρίτος πυλώνας περιορίζει την λειτουργία του σε επίπεδο καταγραφής των ανέργων αδυνατώντας να προβεί σε ενέργειες προώθησης στην αγορά εργασίας. Παρόλα αυτά η συγκεκριμένη ανεπάρκεια σε μεγάλο βαθμό σχετίζεται και με την οικονομική επιβράδυνση, η οποία οδηγεί με την σειρά της σε αριθμητική συρρίκνωση των θέσεων εργασίας συνδυαστικά και με τα πενιχρά μέσα που έχει η Δ.Υ.Π.Α. (πρώην ΟΑΕΔ) για την αντιμετώπιση της φτώχειας όπου χρειάζεται να επικεντρωθούν σε τομείς που αφορούν την επανεκκίνηση των δραστηριοτήτων της οικονομίας, στην βιωσιμότητα των θέσεων εργασίας σε ανταγωνιστικούς φορείς κι επιχειρήσεις, στην βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των εργαζομένων, καθώς και στην άνοδο των εργασιακών αποδοχών (Ματσαγγάνη & Λεβέντη,2017).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανά τακτές χρονικές περιόδους εκδίδει διάφορα έγγραφα που αφορούν τις βασικές ανάγκες και κυρίως εστιάζει στην αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Ωστόσο, πληθαίνουν οι φωνές σε επίπεδο κοινής γνώμης σχετικά με την καθιέρωση ενός ενιαίου Ευρωπαϊκού Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος. Άλλωστε το φαινόμενο της φτώχειας δημιουργεί σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις μέσω της εκμετάλλευσης του ανθρώπινου δυναμικού και των αυξημένων απαιτήσεων που προκύπτουν από τις κοινωνικές δαπάνες, παράλληλα με τα ζητήματα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Το κράτος πρόνοιας αποτελεί την πλέον επωφελή επένδυση για την οικονομική ισορροπία, τις κοινωνικές αντιπαραθέσεις και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο διαδραματίζει η αλληλεγγύη μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών μελών σε επίπεδο κοινωνικής πολιτικής και ειδικότερα στο κομμάτι της καταπολέμησης της φτώχειας παρέχει την δυνατότητα μιας αποτελεσματικής επένδυσης, μακροπρόθεσμα και πιο συγκεκριμένα μιας «κοινωνικής επένδυσης»(Γεωργοβασίλης,2019).

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αριστοτέλης, Ρητορική, 1360b4.

Βενιέρης Δ, (2015). Κοινωνική Πολιτική: Έννοιες & Σχέσεις, Αθήνα, Τόπος.

Γεωργοβασίλης, Δ. Γ. (2019). ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΩΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ. [online] epoxy.gr Διαθέσιμο στο: <http://www.epoxi.gr/scriptum99.htm>.

Δημουλάς, Κ. (2017). Κοινωνική Πολιτική, Τεύχος 7, Η Εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης στην Ελλάδα, Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (2017). Δελτίο Τύπου, Κίνδυνος Φτώχειας, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2017 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2016). Πειραιάς: ΕΛΣΤΑΤ Πολιτικής. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, (2021). Δελτίο Τύπου, Κίνδυνος Φτώχειας, Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2021. (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2020). Πειραιάς: ΕΛΣΤΑΤ.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (1992). Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 92/441/ΕΟΚ, Αριθ. L245/46, 26/08/1992. Λουξεμβούργο: Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (όπως επικαιροποιήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την Σύσταση σχετικά με την ενεργητική ένταξη των ατόμων που είναι αποκλεισμένα από την αγορά εργασίας τον Οκτώβριο του 2008).

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (2014). Αρ. απόφασης 39892/ΓΔ1.2, Φ.Ε.Κ., Τεύχος Β΄, αρ. φύλλου 3018. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (2016). Αρ. απόφασης Δ23/οικ.30299/2377, Φ.Ε.Κ., Τεύχος Β΄, αρ. φύλλου 2089. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, (2021). Αρ. απόφασης Δ13/οικ./33475/1935, Φ.Ε.Κ., Τεύχος Β΄, αρ. φύλλου 3359. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης Α.Ε., (2017). Η τεχνολογική πλευρά του Κ.Ε.Α., Στατιστικά Πληθυσμού και νοικοκυριών ανά εβδομάδα. [online] kea-tech.blogspot.com. Διαθέσιμο στο: https://keatech.blogspot.com/2017/10/blog-post_26.html.

Κατσίκας Δ, Καρακίτσιος Α, Φιλίνης Κ, Πετραλιάς Α, (2014). Έκθεση για το κοινωνικό προφίλ της Ελλάδας σε σχέση με τη φτώχεια τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανισότητα πριν και μετά από την εκδήλωση της κρίσης, Αθήνα, Υπ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων.

Κοντιάδης Ξ, (2017). Η Σοσιαλδημοκρατία σήμερα, Αθήνα, Πόλις.

Λαλιώτη, Β. (2017). Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Σχολή Πολιτικών Επιστημών, Τετράδια Κοινωνικής Πολιτικής Τεύχος 2: Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα Το χρονικό ενός «πολυαναμενόμενου» αναγγελθέντος μέτρου. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Levitas R, (2004). “Τι είναι κοινωνικός αποκλεισμός”, στο Πετμεζίδου Μ, Παπαθεοδώρου Χ, (επιμ), Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα, Εξάντας.

Λυμπεράκη, Α. και Τήνιος, Π. (2012). Κοινωνική πολιτική και κοινωνική συνοχή στην Ελλάδα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης. Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος.

Ματσαγγάνης, Μ. (1999). Προοπτικές του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη. Αθήνα: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Ματσαγγάνης, Μ. (2004). Η κοινωνική αλληλεγγύη και οι αντιφάσεις της, Ο ρόλος του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε μια σύγχρονη κοινωνική πολιτική. Αθήνα: Κριτική.

Ματσαγγάνης, Μ. (2011). Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς, Οικονομική κρίση, δημοσιονομική λιτότητα και κοινωνική προστασία. Αθήνα: Κριτική.

Ματσαγγάνης, Μ. και Λεβέντη, Χ. (2012). Ομάδα Ανάλυσης Δημόσιας Πολιτικής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ενημερωτικό Δελτίο 3/2012, Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα: δημοσιονομικές και διανεμητικές επιδράσεις. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Ματσαγγάνης, Μ. και Λεβέντη, Χ. (2017). Πώς Αντιμετωπίζει Τη Φτώχεια Το Ελληνικό Κράτος. [online] dianeosis.org Διαθέσιμο στο: <https://www.dianeosis.org/2017/12/antimetopisi-tis-ftoxeias-kai-kratiki-politiki/>.

Ο.Κ.Ε., (2009). 210 Γνώμη της Ο.Κ.Ε. : Φτώχεια, Αθήνα.

Παπαδοπούλου Δ, (2004). “ Η φύση του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελληνική κοινωνία”, στο Πετμεζίδου Μ, Παπαθεοδώρου Χ, (επιμ), Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα, Εξάντας.

Παπαθεοδώρου Χ, Πετμεζίδου Μ, (2004). “Ανισότητα, φτώχεια και αναδιανομή μέσω των κοινωνικών μεταβιβάσεων: η Ελλάδα σε συγκριτική προοπτική”, στο Πετμεζίδου Μ, Παπαθεοδώρου Χ, (επιμ), Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα, Εξάντας.

Πετμεζίδου Μ, (2004). “Ο διάλογος για την παγκόσμια φτώχεια”, στο Πετμεζίδου Μ, Παπαθεοδώρου Χ, (επιμ), Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα, Εξάντας.

Σπυριδάκης Μ, (2017). Κοινωνικό κράτος και μοντέλα, Πανεπιστημιακές Σημειώσεις, ΠΑΠΕΛ.

Townsend P, (2004). “Για μια αναθεώρηση της Διεθνούς Κοινωνικής Πολιτικής”, στο Πετμεζίδου Μ, Παπαθεοδώρου Χ, (επιμ), Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα, Εξάντας.

Τσομπάνογλου, Γ.Ο., Κορρές, Γ. και Γιαννοπούλου, Ι. (2005). ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ Εργαστήριο Κοινωνιολογίας της Εργασίας και των Επαγγελματών – ΕΡΓΑΞΙΑ, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο του Αιγαίου, Μυτιλήνη. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, σελ. 512.

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Καταπολέμησης της Φτώχειας, (2018). Έκθεση Παρακολούθησης: Κ.Ε.Α.

Ferrera M, (1999). “Η ανασυγκρότηση του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη”, στο Ματσαγγάνης Μ, (επιμ), Προοπτικές του κοινωνικού κράτους στη Νότια Ευρώπη, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

ΦΕΚ Α/6/2008, Νόμος 3631, Σύσταση Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής και άλλες διατάξεις.

Ξενόγλωση

Crepaldi C, DaRoit B, Castegnaro C, Pasquinelli S, (2017). Minimum Income Policies in EU Member States, Brussels, Policy Department A, European Parliament.

Directorate-General for internal policies, Policy Department A, (2017). Economic and Scientific Policy, Employment and Social Affairs, Minimum Income Policies in EU Member States, Committee on Employment and Social Affairs (EMPL), April 2017. Brussels: Publications Office.

ESM Treaty, (2018). Supplemental Memorandum of Understanding, Fourth Review of the ESM Programme, 20 June 2018, 2.5.3 Social Safety Nets and Activation. [online] europa.eu Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-69_finance/draft_smou_4th_review_to_eg_2018.06.20.pdf.

European Commission, (1999). A concerted strategy for modernising social protection, COM (1999), 347. Brussels: Publications Office.

Eurostat, (2016). Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 Strategy, Luxembourg, Publications Office of the European Union.

Eurostat, (2017). Eurostat's annual monitoring report on the Europe 2020 strategy 'Smarter greener, more inclusive?', Indicators to support the Europe 2020 strategy. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Eurostat, (2018). Government Expenditure on Social Protection. [online] europa.eu Διαθέσιμο στο : https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Government_expenditure_on_social_protection.

Frazier, H. and Marlier, E. (2009). EU Network of National Independent Experts on Social Inclusion, Minimum Income Schemes Across EU Member States, Synthesis Report. Brussels: European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities.

Hayek, F.A. (2006). The Road to Serfdom. New York: George Routledge & Sons.

Lalioti, V. (2015). *Journal of European Social Policy*, The Curious Case of the Guaranteed Minimum Income (GMI): Highlighting Greek 'Exceptionalism' in a Southern European Context, Volume 21, Issue 1, 12/10/2015. London: SAGE Publishing.

Marx, I. (2007). *A New Social Question? On Minimum Income Protection in the Postindustrial Era*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Marx, I. and Nelson, K. (2013). *Minimum Income Protection in Flux*. Hampshire: Palgrave Mcmillan.

McKay, A. (2005). *The Future of Social Security Policy, Women, work and a Citizens' Basic Income*. New York: Routledge.

Moreira, A. (2008). *The Activation Dilemma, Reconciling the fairness and effectiveness of minimum income schemes in Europe*. Bristol: The Policy Press.

Ringel, S. (2007). *What Democracy Is For, On Freedom and Moral Government*. New Jersey: Princeton University Press.

Rosen, H. S. and Gayer, T. (2009). *Δημόσια Οικονομική, Σύγχρονη θεωρία και ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Standing, G. (2005). *Promoting Income Security as a Right: Europe and North America*. London: Anthem Press.

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΔΙ-ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ Π.Μ.Σ.: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα κι οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές πολιτικές σε επίπεδο κρατών-μελών. Η έναρξη κι η εφαρμογή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Ελλάδα.

* Οι απαντήσεις είναι απολύτως εμπιστευτικές κι ανώνυμες. Τα στατιστικά δεδομένα που θα προκύψουν θα χρησιμοποιηθούν για ακαδημαϊκούς σκοπούς και συγκεκριμένα για την ερευνητική τεκμηρίωση της διπλωματικής εργασίας.

Για κάθε ερώτηση θα πρέπει να δοθεί μόνο μια απάντηση.

ΜΕΡΟΣ 1ο:

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1.ΦΥΛΟ

ΑΡΡΕΝ

ΘΗΛΥ

Άλλο: _____

2.ΗΛΙΚΙΑ

ΕΩΣ 25

25-40

40-60

60+

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- ΧΩΡΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
- ΔΗΜΟΤΙΚΟ
- ΓΥΜΝΑΣΙΟ
- ΛΥΚΕΙΟ
- ΑΕΙ/ΤΕΙ
- ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ
- ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ

4. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- ΑΓΑΜΟΣ/Η
- ΕΓΓΑΜΟΣ/Η
- ΣΕ ΔΙΑΣΤΑΣΗ
- ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ
- ΧΗΡΟΣ/Α
- Άλλο: _____

5. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

- ΔΟΜΟΚΟΣ
- ΟΜΒΡΙΑΚΗ
- ΝΕΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

6. ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

6.1 Πόσα άτομα έχει το νοικοκυριό σας;

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 και άνω

6.2. Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι κάτω των 18 ετών;

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 και άνω

6.3. Πόσα άτομα του νοικοκυριού σας είναι άνω των 65 ετών;

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5 και άνω

6.4. Υπάρχουν άτομα στο νοικοκυριό σας που είναι ΑΜΕΑ;

Ναι

Όχι

6.5. Υπάρχει κάποιο άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;

Ναι

Όχι

6.6. Το νοικοκυριό σας συμμετέχει στο πρόγραμμα του ΤΕΒΑ;

Ναι

Όχι

6.7. Το σπίτι στο οποίο κατοικείται ως νοικοκυριό είναι:

Ιδιοκτησία

Ενοίκιο

Δωρεάν Παραχώρηση

Αστεγία

ΜΕΡΟΣ 2ο:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΟΡΕΑ

1. Η συμπλήρωση των στοιχείων σας στην πλατφόρμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος είναι εύκολη/ δύσκολη;

- Πολύ εύκολη
- Εύκολη
- Ούτε εύκολη ούτε δύσκολη
- Δύσκολη
- Πολύ δύσκολη

2. Για να ολοκληρωθεί η αίτηση σας για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα χρειάστηκε να προσκομίσετε δικαιολογητικά;

- Ναι
- Όχι

3. Έχει χρειαστεί να επισκεφτείτε το Κέντρο Κοινότητας περισσότερες από μια φορές;

- Ναι
- Όχι

4. Αν ναι, πόσες φορές;

5. Σε κάποιες από τις επισκέψεις σας στο Κέντρο Κοινότητας για την αίτηση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος αντιμετωπίσατε ρατσισμό;

Ναι

Όχι

6. Αντιμετωπίσατε προκατάληψη;

Ναι

Όχι

ΜΕΡΟΣ 3ο:

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Τα κριτήρια του προγράμματος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος πιστεύετε ότι είναι σωστά;

Πάρα πολύ

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

2. Πιστεύετε πως όσα άτομα λαμβάνουν το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα το δικαιούνται πραγματικά;

Ναι

Όχι

3. Πόσο καιρό λαμβάνετε ως νοικοκυριό το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;

- 6 Μήνες
- 1 χρόνο
- 2 Χρόνια
- 3 χρόνια και πάνω

4. Τι ποσό λαμβάνετε ως νοικοκυριό από το πρόγραμμα του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

- Έως 200€
- 200-300€
- 300-400€
- 400€ και πάνω

5. Εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα λαμβάνετε άλλη οικονομική και κοινωνική παροχή ως εισόδημα;

- Ναι
- Όχι

6. Έχετε κάποιο άλλο εισόδημα εκτός από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα και τις υπόλοιπες κοινωνικές και οικονομικές παροχές;

- Όχι, είναι μηδενικό
- Ναι, από το 1€ έως 500€
- Ναι, από 500€ έως 1000€
- Ναι, από 1000€ έως 2000€
- Ναι, από 2000€ έως 5000€
- Ναι, 5000€ και άνω

7. Πόσο εύκολα ή δύσκολα καλύπτετε τις βασικές ανάγκες του νοικοκυριού σας;

- Πολύ εύκολα
- Εύκολα
- Ούτε εύκολα ούτε δύσκολα
- Δύσκολα
- Πολύ δύσκολα

ΜΕΡΟΣ 4ο

ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

1. Έχετε βρει εργασία όσο διάστημα λαμβάνετε την οικονομική ενίσχυση του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

- Ναι
- Όχι

2. Εργάζεστε αυτό το διάστημα;

- Ναι
 Όχι

2α. Αν ναι. Πόσο καιρό εργάζεστε;

- 6 ΜΗΝΕΣ
 1-2 ΧΡΟΝΙΑ
 3-4 ΧΡΟΝΙΑ
 4-5 ΧΡΟΝΙΑ
 5 ΚΑΙ ΠΑΝΩ ΧΡΟΝΙΑ

2β. Αν όχι. Ψάχνετε εργασία αυτό το διάστημα;

- Ναι
 Όχι

2.γ. Αν δεν εργάζεστε. Έχετε εκδώσει κάρτα ανεργίας λόγω του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

- Ναι
 Όχι

3. Σας έχουν καλέσει σε κάποια συνέντευξη για εργασία το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος;

Ναι

Όχι

4. Το διάστημα που είστε δικαιούχος του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ή εκπαίδευσης με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων ώστε να βοηθήσει στην εύρεση εργασίας;

Ναι

Όχι

5. Πιστεύετε ότι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα βοηθά να βρείτε εργασία λόγω των επιπλέον μορίων που προσφέρει στους δικαιούχους του, για την συμμετοχή σας στα κοινωφελή προγράμματα της ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ);

Ναι

Όχι

6. Πιστεύετε ότι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα βοηθάει στην μείωση της ανεργίας;

Ναι

Όχι

7. Πιστεύετε ότι το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα παρέχει ποιοτικές κοινωνικές υπηρεσίες (π.χ. συμβουλευτική υποστήριξη, αγαθά σε είδος κ.λπ.);

Ναι

Όχι

Σας Ευχαριστώ Πολύ για τον Χρόνο σας!

Με εκτίμηση
Δασκαλοπούλου Αγγελική
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια

Πίνακες

Πόσο καιρό λαμβάνεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		6 Μήνες	1 Χρόνος	2 Χρόνια	3 και πάνω Χρόνια	Σύνολο
Φύλο						
Ανδρες	Συχνότητα	6	14	25	46	88
Γυναίκες	Συχνότητα	4	4	12	22	42
Σύνολο	Συχνότητα	10	18	37	65	130
	Ποσοστό	7,7%	13,8%	28,5%	50,0%	100%
Ποσοστό Φύλου για κάθε απάντηση	Ανδρες	6,8%	15,9%	28,4%	48,9%	100%
	Γυναίκες	9,5%	9,5%	28,6%	52,4%	100%

Πόσο καιρό λαμβάνεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		6 Μήνες	1 Χρόνος	2 Χρόνια	3 και πάνω Χρόνια	Σύνολο
Ηλικία						
Έως 25	Συχνότητα	0	0	2	1	3
25-40	Συχνότητα	3	7	16	13	39
40-60	Συχνότητα	7	8	16	40	71
60+	Συχνότητα	0	3	3	11	17
Σύνολο	Συχνότητα	10	18	37	65	130
	Ποσοστό	7,7%	13,8%	28,5%	50,0%	100%
Ποσοστό ηλικίας ανά απάντηση	Έως 25	0%	0%	66,7%	33,3%	100%
	25-40	7,7%	17,9%	41%	33,3%	100%
	40-60	9,9%	11,3%	22,5%	56,3%	100%
	60+	0%	17,6%	17,6%	64,7%	100%

Πόσο καιρό λαμβάνεται το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		6 Μήνες	1 Χρόνος	2 Χρόνια	3 και πάνω Χρόνια	Σύνολο
Μορφωτικό Επίπεδο						
Χωρίς Εκπαίδευση	Συχνότητα	3	5	4	12	24
Δημοτικό	Συχνότητα	3	7	11	22	43
Γυμνάσιο	Συχνότητα	3	4	19	23	49
Λύκειο	Συχνότητα	0	1	3	7	11
ΑΕΙ/ΤΕΙ	Συχνότητα	0	1	0	1	2
Μεταπτυχιακό	Συχνότητα	1	0	0	0	1
Διδακτορικό	Συχνότητα	-	-	-	-	-
Σύνολο	Συχνότητα	10	18	37	65	130
	Ποσοστό	7,7%	13,8%	28,5%	50,0%	100%
Ποσοστό Μορφωτικού Επιπέδου ανά απάντηση	Χωρίς Εκπαίδευση	12,5%	20,8%	16,7%	50%	100%
	Δημοτικό	7%	16,3%	25,6%	51,2%	100%
	Γυμνάσιο	6,1%	8,2%	38,8%	46,9%	100%
	Λύκειο	0%	9,1%	27,3%	63,6%	100%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	0%	1%	0%	1%	100%
	Μεταπτυχιακό	-	-	-	-	-
	Διδακτορικό	-	-	-	-	-

Τι ποσό λαμβάνεται από το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα;		200€	200€-300€	300€-400€	400€ και άνω	Σύνολο
Υπάρχει άτομο στο νοικοκυριό σας που αποτελεί μονογονεϊκή οικογένεια;						
Ναι	Συχνότητα	0	11	1	0	12
Όχι	Συχνότητα	75	30	10	3	118
Σύνολο	Συχνότητα	75	41	11	3	130
	Ποσοστό	57,7%	31,5%	8,5%	2,3%	100%
Ποσοστό ατόμων στο νοικοκυριό σας που αποτελούν μονογονεϊκή οικογένεια ανά απάντηση	Ναι	0%	91,7%	8,3%	0%	100%
	Όχι	63,6%	25,4%	8,5%	2,5%	100%